

Birkenes kommune

Birkenes kommune

Årsberetning 2016

Innhold

<i>RÅDMANNENS INNLEDNING</i>	6
<i>VISJON</i>	8
Visjon, mål, strategier og handling	8
<i>NØKKELTALL TOTALT</i>	10
<i>ANALYSE AV DEN ØKONOMISKE UTVIKLINGEN</i>	13
<i>ØKONOMISK OVERSIKT</i>	19
<i>DRIFTSINNTEKTER OG DRIFTSUTGIFTER</i>	20
Samlet oversikt inntekter og utgifter	20
Driftsinntekter	21
Driftsutgifter:	22
Selvkostregnskap vann, avløp og feiing.....	25
Finansinntekter.....	26
Finansutgifter	26
<i>INVESTETERINGSREGNSKAPET</i>	27
Tabell investeringsprosjekter med status 2016	28
Prosjekt 9110 - Natveitåsen tomteområde	31
Prosjekt 9120 – Tveide Næringspark	31
<i>LÅNEGJELD</i>	33
Utvikling i lånegjelden de siste 5 år	33
Startlån-lån til videre utlån.....	33
<i>DISPOSISJONSFOND</i>	34
<i>INTERNKONTROLL/KVALITETSSTYRING</i>	35
<i>OPPFØLGING AV POLITISKE SAKER VEDTATT I BIRKENES KOMMUNESTYRE I 2016</i>	35
Utsatt sak 2013 og 2015 ikke behandlet i 2016.....	35
Vedtatte saker, men en del av saker som pågår.....	35
Saker som pågår – utsatt / ikke ferdigbehandlet i 2016	35
<i>MEDARBEIDERE OG ORGANISASJON</i>	36
Helse, miljø og sikkerhet (HMS)	36
Likestilling og mangfold	36
Organisasjon	38
Tillitsvalgte.....	38
Etikk.....	39
<i>MILJØRAPPORT</i>	39
Innkjøpsordning.....	40
Utfordringer	40
<i>KOMMUNENS UTFORDRINGER og MULIGHETER 2017 OG FRAMOVER</i>	41
<i>TJENESTOMRÅDE TEKNISK</i>	48
Måloppnåelse og utførte oppgaver:	48
Personal:	49
Økonomi:.....	49

Årsberetning Birkenes kommune for 2016

NÆRING/KULTUR/MILJØ /EIENDOM.....	50
VEI, VANN OG AVLØP	52
SAMARBEID LILLESAND/BIRKENES	53
BYGGDRIFT	55
<i>RESSURSENTERET</i>	56
Måloppnåelse og utførte oppgaver:	56
Personal:	56
Økonomi:.....	56
RESSURSENTERET-FELLESOMRÅDE	57
HELSESTASJONEN	58
PSYKISK HELSE OG RUS	59
FLYKTNINGETJENESTEN/MOTTAK.....	60
<i>BARNEHAGE OG SKOLE</i>	61
Måloppnåelse og utførte oppgaver:	61
Personal:	62
Økonomi:.....	62
SKOLE og BARNEHAGE FELLES	63
BIRKELAND SKOLE	64
VALSTRAND SKOLE	65
ENGESLAND SKOLE	66
HEREFOSS SKOLE	67
BIRKELAND BARNEHAGE.....	68
ENGESLAND BARNEHAGE.....	69
NATVEITÅSEN BARNEHAGE	70
LÆRINGSENTERET.....	72
KULTURSKOLEN	73
<i>HELSE OG VELFERD</i>	74
Måloppnåelse og utførte oppgaver:	74
Personal:	74
Økonomi:.....	74
HELSE OG VELFERD FELLES.....	76
SYKEHJEMMET	77
ENHET HJEMMETJENESTER.....	78
BOVEILEDERTJENESTEN.....	79
NAV.....	80
<i>SERVISENTERET</i>	81
Måloppnåelse og utførte oppgaver.....	81
Personal:	82
Økonomi:.....	82
DEN NORSKE KIRKE OG ANDRE TROSSAMFUNN	84
Måloppnåelse og utførte oppgaver:	84
Personal:	84
Økonomi:.....	84

Vedlegg:

- Gjeldsrapport 2016
- Avkastningsrapport 2016
- Foreløpig Kostra 2016
- Regnskapsåret 2016 – revisors oppsummering

RÅDMANNENS INNLEDNING

«Sammen skaper vi et vekstmiljø for alle»

Takk

Et år i kommunal virksomhet er et år med mange variasjoner og vekslende utfordringer. Noe kan det planlegges for, noe krever fleksibilitet og noe fordrer umiddelbar handling. Birkenes kommune har mange dyktige ansatte som ivaretar alle disse ulike hendelsene. Vedtak som blir gjort og oppdrag som blir gitt kan være krevende. Rådmannen ønsker å takke alle som har stått på og gjort en god jobb slik at vi har oppnådd et godt resultat for kommunen i 2016.

Året 2016

Året 2016 har i Birkenes vært preget av at kommunen i februar ble oppført i Kommunal og moderniseringsdepartementets register om godkjenning og kontroll, ROBEK. Bakgrunnen var at administrasjonens forslag til budsjett og økonomiplan for 2016-2019 som ble fremlagt med en ubalanse på ca. kr 9 mill., ble vedtatt i desember 2015.

Prosjekt balanse som bestod av et hovedprosjekt og tre delprosjekter, hvor delprosjektene skulle ta for seg alle driftsløsningene innenfor hvert tjenesteområde, ble planlagt. Fremdriftsplan med effektmål for hvert område ble vedtatt, og arbeidet kom raskt i gang. Målet med prosjektet var å finne varige innsparingstiltak på 15 Mill i planperioden. En forpliktende plan, og revidert budsjett 2016 og økonomiplan 2016-2019 ble vedtatt i henholdsvis mai og juni. Fylkesmannen godkjente i juli revidert budsjett og økonomiplan, og kommunen kunne igjen gjennomføre planlagte investeringsprosjekter. Endelig friskmelding i forhold til ROBEK, kunne kommunen få ved at det ble fremlagt et budsjett og en økonomiplan for 2017-2020 i balanse, godkjent av fylkesmannen.

Fokus

Fokus på aktivitets- og økonomistyring har vært gjennomgripende for hele organisasjonen gjennom året. Alle enheter har gjennomført krevende driftsbeslutninger og svært streng budsjett disiplin for å nå de økonomiske målsettinger som ble vedtatt. Organisasjonen har gjennomført et omfattende arbeid, samtidig som det har vært fokus på utvikling og forbedring. Samarbeid har bidratt til gode løsninger, og fylkesmannens oppfølging har vært et hensiktsmessig bidrag i en krevende periode.

Utviklings- og forbedringsarbeid:

- Prosjekt balanse delprosjekter - med gjennomgang av alle tjenesteområder
- Utarbeidelse av endringsforslag og oppfølging av disse etter vedtak
- Kvalitetssystem – fra prosjekt til drift
- «Trygge voksne»
- Tillits- og praksisundersøkelse er gjennomført i samarbeid med arbeidsmiljøgruppene
- Arbeidsmiljøgruppene følger opp resultatene av tillitsundersøkelsen
- Ny lønnspolitikk er vedtatt
- Videreføring av arbeid mot en endret organisasjonsstruktur
- Boligmasse-prosjekt igangsatt
- Oppstart av prosjekt Heltid

Resultat

Det er ulike årsaker til at det fremkommer et regnskapsmessig mindre forbruk på 17,3 Mill i 2016, da er det brukt kr 2,1 mill. av disposisjonsfond. Mye av dette skyldes det offensive arbeidet som er utført, og at det har vært gjort avveininger mellom:

- Balanse og realisme
- Kvalitet og kostnad
- Innovasjon og kontroll
- Endring og risiko

Det er god grunn til å være fornøyd med resultatet, som er betraktelig bedre enn det som var forventet høsten 2015, da budsjettet for 2016 ble lagt frem. Det som i vesentlig grad har gjort utslag på resultatet er:

- Økte skatter og avgifter, rammetilskudd 3,9 mill.
- Økning eiendomsskatt 0,6 mill.
- Økt gevinst langsiktige plasseringer 1,2 mill.
- Andre økte tilskudd 0,2 mill.
- Mindre forbruk drift 11,4 mill.

Mindreforbruket i drift fremkommer av ulike årsaker. Det handler i vesentlig grad om reduserte personellkostnader og økte inntekter/refusjoner, noe dokumentet utdypet i det videre.

Prognose og resultat

Det er forståelig at det stilles spørsmål ved det store gapet mellom meldte prognoser pr. juli, og endelig resultat. Med unntak av eiendomsskatten, er det slik at kommunen har liten påvirkning på frie inntekter og finansinntekter, som endte med en økning på 5,9 Mill. Driftsdelen er mer sammensatt når det gjelder avvik mellom budsjett/rapportering og faktisk resultat. I forhold til dette, er det en klar målsetting å kunne gjøre enda grundigere underveis-vurderinger, slik at prognoser i størst mulig grad henger sammen med det resultatet som endelig fremkommer ved årets slutt.

Overskudd – disponere til hva?

Nå blir det viktig å gjøre en grundig vurdering av hvordan overskuddet disponeres. Det er fortsatt slik at vi ikke kan hvile fordi vi har fått et så godt økonomisk resultat i et år. Tvert i mot, er det viktig å bygge et grunnlag slik at vi tåler de endringene som kommer. Dette fordi vi ønsker å gi våre innbyggere et forutsigbart tjenestetilbud også fremover.

I økonomiplanen 2017-2020 er det lagt opp til å følge finansstrategien med å bygge opp fond og å betale avdrag i takt med avskrivninger. Dette er en fornuftig strategi for å møte fremtidens utfordringer, og det vil på sikt gi Birkenes kommune et større grunnlag for å kunne velge hensiktsmessige løsninger.

Rådmannen anbefaler derfor å videreføre det vi allerede holder på med:

- Intensivere omstilling og rasjonell bemanning av tjenestene
- Øke inntektene
- Gjennomføre finansstrategien

Birkeland 29.03.17

Anne Stapnes

Rådmann

VISJON

Birkenes kommune vedtok en ny kommuneplan med samfunnsdel i 2015 som skal være gjeldende fram til 2027.

Visjon: Sammen skaper vi et vekstmiljø for alle

Begrunnelse for valg av ord:

- Sammen:** understreker at vi påvirkes av hverandre og tar et felles ansvar for samfunnet vi er en del av
- Skaper:** gjenspeiler at vi er aktive og kreative sammen om smarte løsninger
- Vi:** omfatter at vi er deltakere og aktører i eget liv
- Et vekstmiljø:** fremhever hva vi ønsker at kommunen skal legge til rette for, dvs. et miljø hvor alle kan utvikle seg positivt og skape merverdi sammen
- For alle:** betyr at vi er en inkluderende kommune uavhengig av hvem du er og hvilke tjenester du trenger

Løfter:	Posisjon:	Verdier:
Birkenes kommune skal:	Vekstkommunen	Sprek, ekte og dyktig

- tilrettelegge for god folkehelse i alle faser av livet
- levere kvalitet i skole og barnehage
- tilrettelegge for tre levende bygdesentra

Visjon, mål, strategier og handling

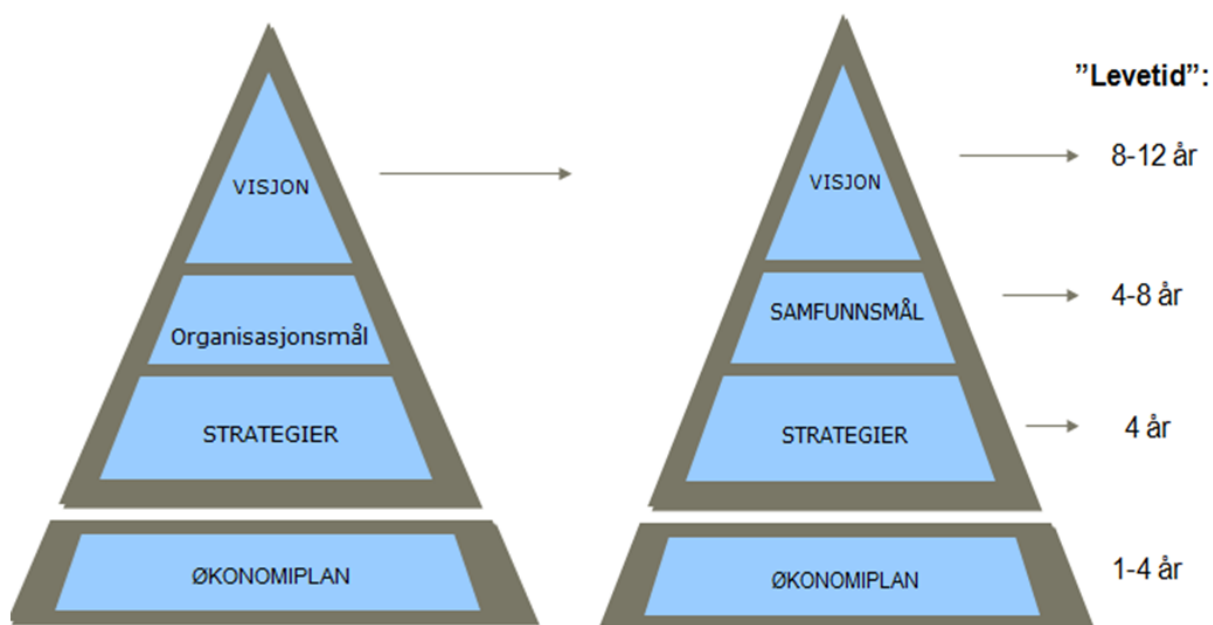
Hovedmål:

- VI FREMMER LIVSGLEDE OG MESTRING GJENNOM HELE LIVET
- BARNEHAGENE OG SKOLENE FREMMER MESTRING, LÆRING OG UTVIKLING FOR ALLE
- VI HAR TRE LEVENDE SENTRUM OG SKAPER GODE VEKSTVILKÅR FOR NÆRINGSUTVIKLING

Kommuneplanens samfunnsdel er bygd opp rundt visjonen. Visjonen ser vi for oss at strekker seg ut planperioden, og er det overordnede som vi bestreber oss for å nå. For å oppnå dette, utarbeides mål og strategier som skal realiseres i løpet av perioder på 4-8 år. Gjennom en fireårig økonomiplan vises ressursprioritering hva vi konkret skal gjøre. Kommuneplanen er bygd opp rundt visjonen, og støttes opp av mål, strategier, handlingsplaner og den praksisen kommunen til slutt viser.

- Visjon: Stjernen vi styrer etter
- Mål: Hva vi vil oppnå i planperioden
- Strategi: Hvilken fremgangsmåte vi velger
- Handlingsplan: Hva vi konkret skal gjøre
- Praksis: Det vi gjør

Målhierarki internt og eksternt

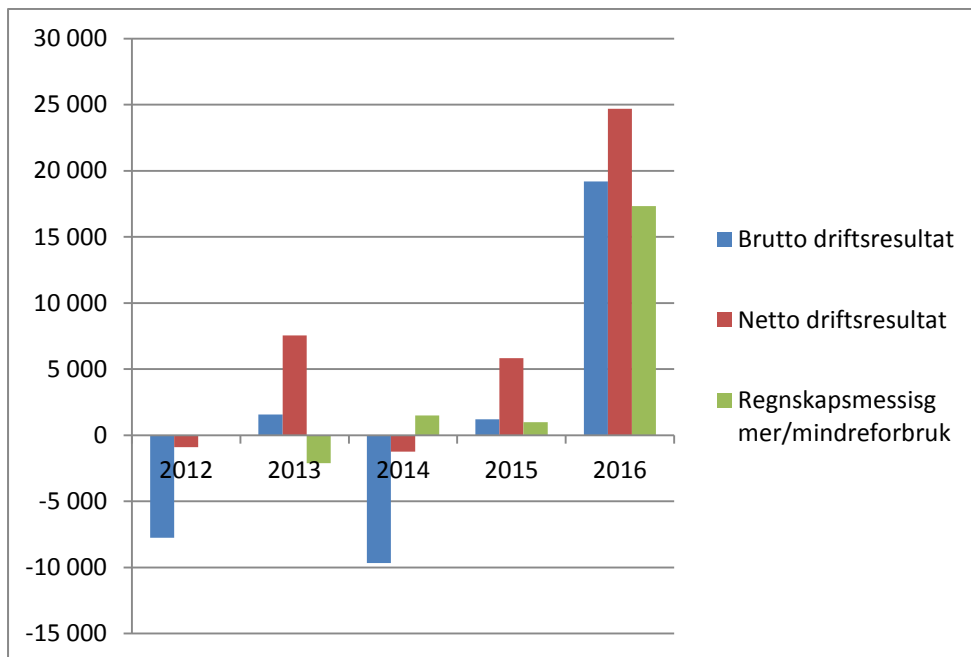

Figuren viser i pyramideform oppbygningen av kommuneplanen. Visjonen bygger på strategier som til syvende og sist avhenger av økonomiplanen som fundament.

NØKKELTALL TOTALT

Årsberetningen for 2016 beskriver kommunens økonomiske stilling ved utgangen av året. Årsregnskapet med noter for 2016 fremlegges i tillegg. Årsberetningen inneholder både overordnet område samt tjenesteområdenes rapporter. Alle tall er i hele tusen hvis ikke annet er angitt.

Resultatmessig utvikling i perioden 2012 til 2016:

Brutto driftsresultat

I 2016 ble brutto driftsresultat kr 19,2 mill. (4,6 %). Det betyr at driftsutgiftene (lønn- og sosiale utgifter, andre driftsutgifter og avskrivninger) er kr 19,2 mill. lavere enn driftsinntektene (skatt og rammetilskudd, eiendomsskatt, statlige tilskudd, samt andre brukerbetaling).

Netto driftsresultat

I nøkkeltallet netto driftsresultat er avskrivningskostnadene tilbakeført, mens finansinntekter og finanskostnader (inkludert avdrag) er lagt til. Regnskapet viser da et overskudd på kr 24,7 mill. eller 5,9 %. Til sammenligning var netto driftsresultat i 2015 kr 5,8 mill. Anbefalt nivå for netto driftsresultat er 1,75 %. Birkenes kommune har imidlertid noe høye inntekter som er øremerket og føres til fond som forstyrrer dette bildet positivt gjeldende både 2015 og 2016. De tilhørende kostnadene vil komme i senere år. Regnskapsmessig føres inntektene til fond etter netto driftsresultat.

Regnskapsmessig mer/mindreforbruk

Bunnlinjen viser et positivt resultat på kr 17,3 mill. inklusiv bruk av disposisjonsfond på kr 2,1 mill. og etter korrigeringer for avsetning og bruk av bundne fond. Til sammenligning var det i 2015 et resultat på kr 2,5 mill. inklusiv avsetning til fond. Forskjellen er stor beløpsmessig og betraktelig bedre enn budsjettet. Likevel utgjør avviket ikke mer enn 4,6 %.

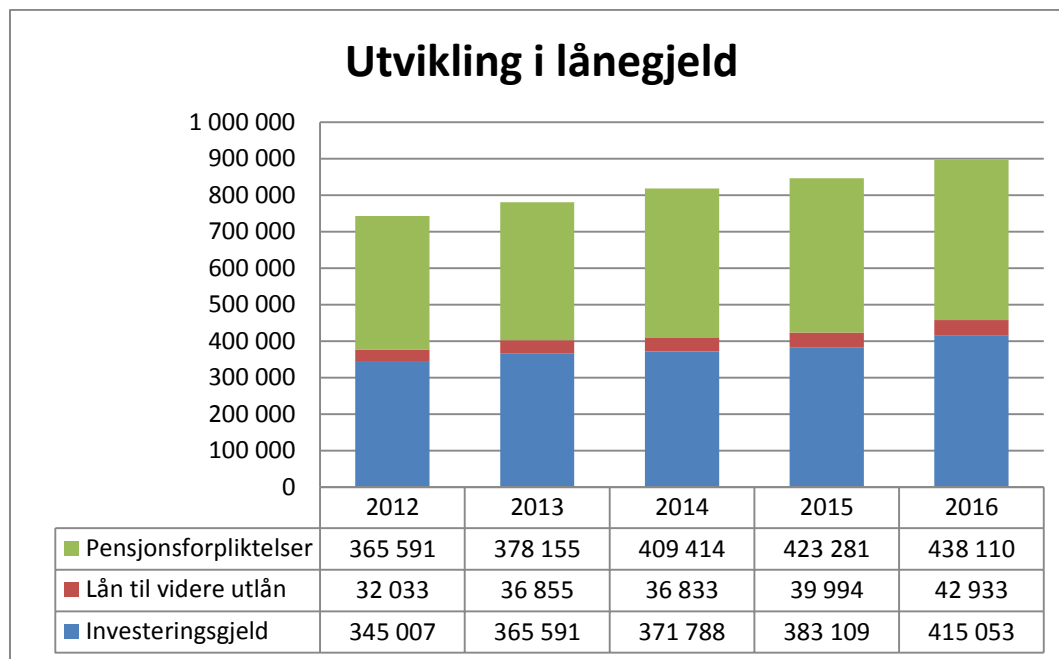
Vesentlige positive og negative effekter i årsregnskapet ifht. budsjett:

- Skatter og avgifter, rammetilskudd kr + 3,9 mill.
- Eiendomsskatt kr +0,6 mill.
- Gevinst på langsiktige plasseringer kr +1,2 mill.
- Andre tilskudd +0,23 mill.
- Drift +11,4 mill.

Likviditet

Ved utgangen av året hadde kommunen en likviditet på totalt kr 79 mill. Av dette var kr 54 mill. bundet til skattetrekk, bundne fond og ubrukte lånemidler.

Lånegjeld

Langsiktig investeringsgjeld er økt med ca. kr 32 mill. fra 2015 til 2016.

Lån til videre utlån har økt med kr 2,9 mill. fra 2015 til 2016.

Pensjonsforpliktelsen har økt med kr 14,8 mill. fra 2015 til 2016.

Investeringer

I 2016 er det investert for totalt kr 19,8 mill., mens det er budsjettert med 40,9. Ingen større investeringsprosjekter er igangsatt. Salg av eiendom utgjorde kr 0,5 mill. Inkludert i det svake salget er tilbakeføring av tidligere utfakturerte tomter på kr 0,3 mill. i Natveitåsen. Den lave investeringen i fht. Budsjett har to hovedforklaringer; Birkenes kommune var på ROBEK i 2016 pga budsjett i underbalanse. Kommuner som er på ROBEK må ha godkjenning fra Fylkesmannen før den foretar låneopptak til investeringsprosjekter. Videre er det største av kommunens planlagte investeringsprosjekt gjeldende høydebasseng i Natveitåsen forsinket på grunn av en del uavklarte omstendigheter.

Tjenesteområdene i forhold til budsjett:

- Mindreforbruk innen Teknisk gjelder i hovedsak reduserte lønnskostnader, energikostnader og eiertilskudd fra KBR. Området har også mottatt tilskudd fra staten som var forventet i 2015.
- Mindreforbruk i Barnehage og skole skyldes økte inntekter fra staten enn beregnet, noe tilhørende 2015. Videre har inntektene på SFO vært høyere enn budsjettert, samt at innsparingstiltakene gjeldende lønnskostnader har fått større effekt enn det ble budsjettert for. Enkelte større driftsposter er også lavere enn forventet.
- Mindre etterspørsel etter tjenester innen hjemmetjeneste og sykehjem samt merstatlige refusjoner enn forventet. Mindreforbruket er redusert av høyere kvalifiseringsstønad og nye tiltak i boveiledertjenesten.
- Mindreforbruket innen Servicesenteret er i hovedsak premiefondet i KLP og lavere lønnsvekst enn budsjettert. Det har også kommet inn noe mer inntekter og vært noe lavere kostnader enn forventet.
- Mindreforbruket på Ressurssenteret har to hovedfaktorer; det har vært vanskelig å opprettholde bemanningen på Ressurssenteret hvilket har medført lavere lønnskostnader. I motsatt retning har

Årsberetning Birkenes kommune for 2016

barnevernskostnadene vært betraktelig høyere enn budsjettert, det gjelder også andre enkeltposter. Det er også mottatt noe høyere inntekter enn forventet.

Mindreforbruket er stort, på til sammen 11,4 mill. Det fordeles seg omtrentlig slik:

- Personalkostnader inklusiv sykelønnsrefusjoner, samt andre justeringer Kr +9,5 mill.
- Driftskostnader Kr -3,7 mill.
- Inntekter/refusjoner Kr + 5,6 mill.

Tallene er justerte for å ta hensyn til store fondsføringer og alternative kostnader/budsjettposter på tilhørende arter.

Mindreforbruket i personalkostnadene økte kraftig i løpet av årets siste fem måneder. Det hadde både med at effekten av innsparinger igangsatt ble høyere enn man forutså og at etterspørselen etter tjenester ble lavere enn man trodde det skulle bli. På enkelte områder har det også vært vanskelig å opprettholde bemanningen i 2016. Det gjelder særlig ressurscenteret, men også Teknisk. Det har medført at en del oppgaver ikke har blitt ivaretatt. Gjeldende noen av personalkostnadene har også budsjettert inntekt falt bort.

Driftskostnader pleier å gå litt i pluss og minus. Av store enkeltavvik må barnevernet trekkes fram med en ekstra kostnad på kr 1 mill. ifht. budsjett. Andre budsjettposter er skyss i skolen en stor enkeltpost kr 0,6 mill. fht budsjett. Ellers gjelder det negative avviket flere innen helse og velferd.

Av inntekter i drift er dette vanskelig å isolere fordi en god del av inntektene i drift er knyttet til bestemte formål, det vil si de er øremerket. Vi skal likevel nevne at barnehage og skole har mottatt ca 4,3 mill. mer i statstilskudd enn budsjettert. Det knytter seg noe til øremerkede tilskudd for lærertetthet 1-4 klasse og SFO, men i hovedsak til inntekter som skulle ha vært bokført i 2015. I den andre retningen har området mottatt kr 1,3 mill. mindre i refusjoner fra andre kommuner enn budsjettert. Kommunen har også mottatt høyere statstilskudd på andre områder som flyktningetjenesten.

På grunn av kommunens behov for å opparbeide seg midler på frie fond for å kunne ta uforutsette svingninger i økonomien, får ikke tjenestoområdene tilbakeført noe av de ubrukte budsjettmidlene sine.

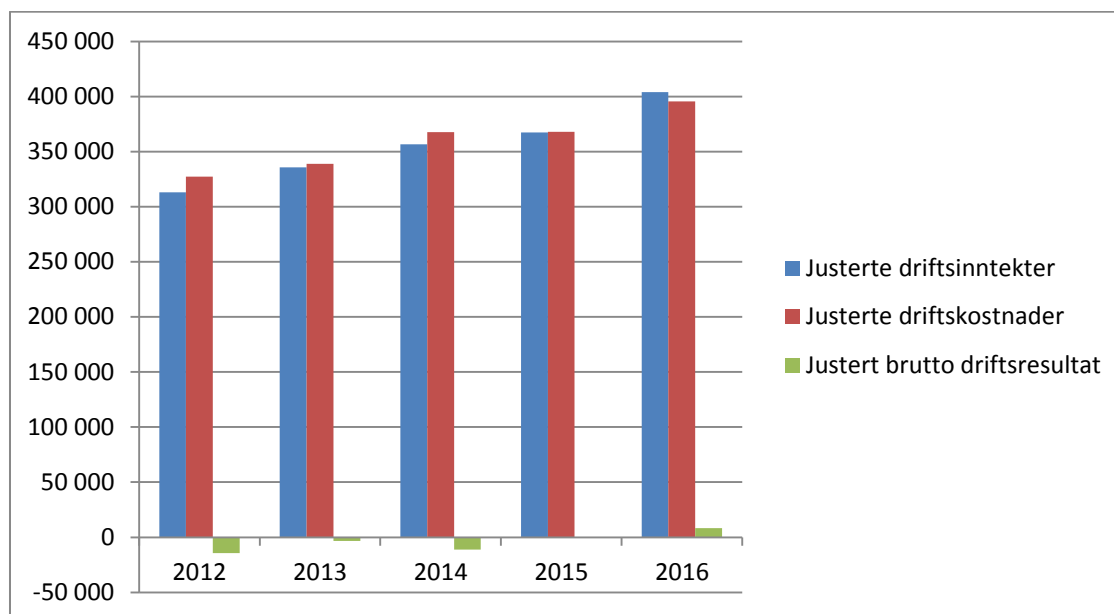
	Regnskap 2016	Budsjett 2016	Avvik i NOK	Regnskap 2015
Teknisk	34 225	35 975	-1 750	34 365
Ressurscenter	24 755	24 970	-215	22 254
Barnehage og skole	123 057	127 696	-4 640	115 113
Helse og velferd	83 389	84 505	-1 116	76 211
Servicesenter	17 372	21 129	-3 756	23 154
Kirken	4 313	4 240	73	4 100
Fellesområder	-287 111	-298 514	11 403	-275 197
Mindreforbruk eksklusiv bruk av fond/avsetning til fond	15 269			2 480
Mindreforbruk inklusiv bruk av fond/avsetning til fond	17 337			985

Kostnadene har økt på de fleste områdene i 2016 i forhold til 2015, selv om budsjettet ikke er oppbrukt. Unntaket er Teknisk og Servicesenteret. Når det gjelder sistnevnte inneholder kostnadene der en tilbakeføring på kr 3,7 mill. av premiefondet på pensjon som gjør resultatet av området betraktelig bedre enn det egentlig er. I 2015 ble denne tilbakeføringen av kostnader fordelt ut på tjenestene. Det vil si at det blir et avvik i fordelingen av kostnadene mellom 2015 og 2016 på områdene. Kostnadene har imidlertid økt på tjenestoområdene også hensyntatt pensjon.

ANALYSE AV DEN ØKONOMISKE UTVIKLINGEN

For å få til en reell analyse av hvordan utviklingen har vært over tid, må vi foreta korrigerer av en del regnskapstall på både inntekts- og kostnadssiden.

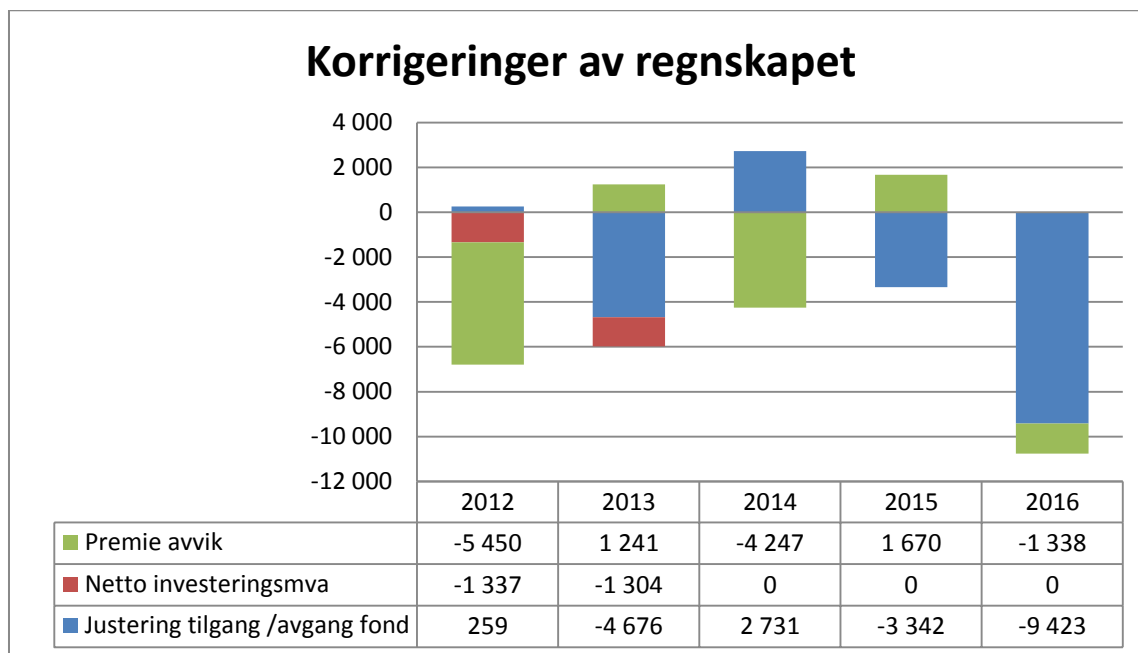
Driftsinntektene korrigeres for avsatt til bundne fond og mva fra investeringsregnskapet. Driftskostnadene korrigeres for bruk av bundne fond, tilbakeføring av momsinntekter til investeringsregnskapet og pensjonsordningenes premieavvik inklusiv arbeidsgiveravgift.

Det er tatt utgangspunkt i brutto driftsresultat, dvs resultatet før finansinntekter/finansutgifter og tilbakeføring av avskrivninger som utgjør netto driftsresultat.

Årets brutto driftsresultat går fra et positivt resultat på 19,2 mill til et positivt resultat på 8,4 mill. I 2015 var tilsvarende et brutto driftsresultat på 1,2 mill. til et korrigert resultat på -0,5 mill. Det vil si at vi har hatt en positiv utvikling gjeldende forholdet mellom inntekter og kostnader mellom 2015 og 2016. De korrigerede driftsinntektene har steget med 10 % mot 3,1 % i 2015, mens de korrigerede driftskostnadene har steget med 7,5 % i 2016 mot 0,06 % i 2015.

Tallene viser god balanse mellom inntekter og utgifter i 2016 etter årevis med ubalanse. Korrigert brutto driftsresultat er på 2 % av inntektene.

En nærmere kikk på korrigeringene gir et innblikk i årsakene til de store svingningene. Mellom 2014 og 2015 har premieavviket på pensjon vært i stor endring. I 2014 inntektsføres det hele 4,2 mill. i netto premieavvik, mens det i 2015 ble kostnadsført kr 1,7 mill. I 2016 blir det inntektsført kr 1,3 mill. Det vil si at det er en differanse på kr 3 mill. mellom 2015 og 2016.

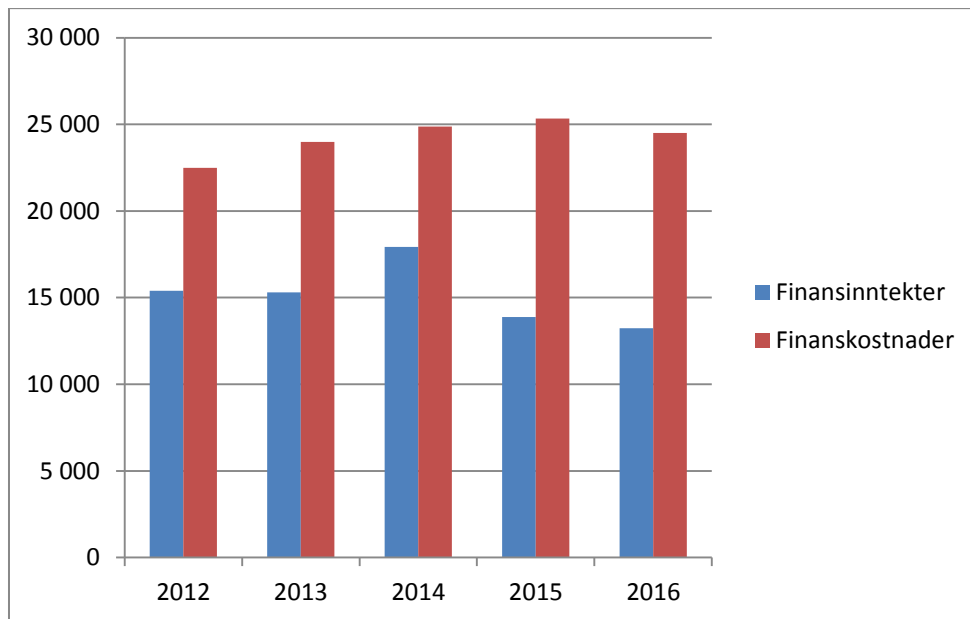
Premieavviket er en kostnad eller inntekt som korrigerer innbetalingene kommunen har gjort til pensjonsfondet til en beregnet kostnad på fremtidig pensjon. Problemet er at det er inntekter kommunen høyst sannsynlig aldri vil få utbetalt, men som løper over tid. Dermed kan man ikke helt regne dem som en inntekt på lik linje med andre inntekter. For driftens del er det ikke så positivt at det ble en inntekt i 2016, det betyr bare at kostnaden kommer en gang de nærmeste årene i stedet.

Birkenes kommune mottok en god del øremerkede tilskudd som ikke er brukt både i 2015 og 2016. De er dermed overført til fond. I 2014 var det motsatt, Kommunen brukte mer av slike midler enn inntektsført. Bunde fond påvirker nøkkeltallene brutto- og netto driftsresultat. Når bruken er lavere enn avsetningen til bundne fond, styrkes brutto og netto driftsresultat. Grunnen til dette er at driftsinntektene til bundne formål er større enn tilsvarende driftsutgifter samme år. «Mindreforbruket» til bundne formål fremkommer som «avsatt til bundne fond» i regnskapet.

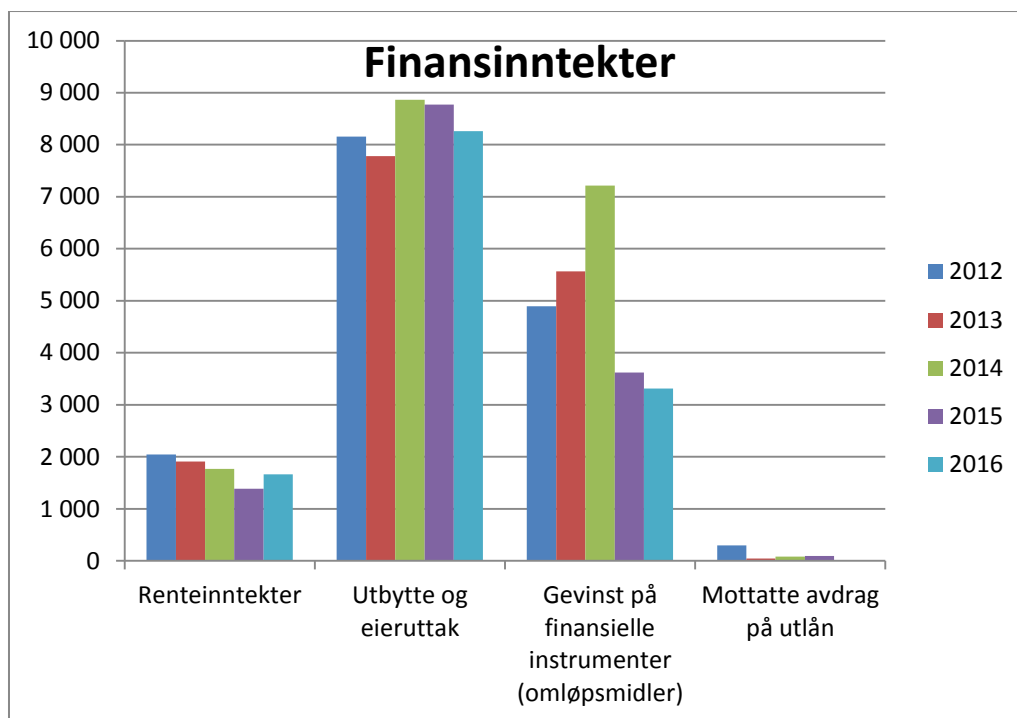
I 2016 er bruk av bundne fond i drift kr 2,3 mill., mens avsetning til bundne fond er kr 11,7 mill. Det betyr at kr 9,4 mill. av positivt brutto og netto driftsresultat skyldes større driftsinntekter enn driftsutgifter til bundne formål. Denne forskjellen føres til bundne fond. Til sammenligning utgjorde bruk av bundne fond kr 5,0 mill. i 2015, mens overført til bundne fond var kr 8,3 mill. Kommunens store mottak av bundne midler er slik sett en stor årsak til at korrigeringen av regnskapet blir så stor.

Fra 2014 er investeringmva bokført i drift avviklet. Den var moderat i årene 2012 og 2013.

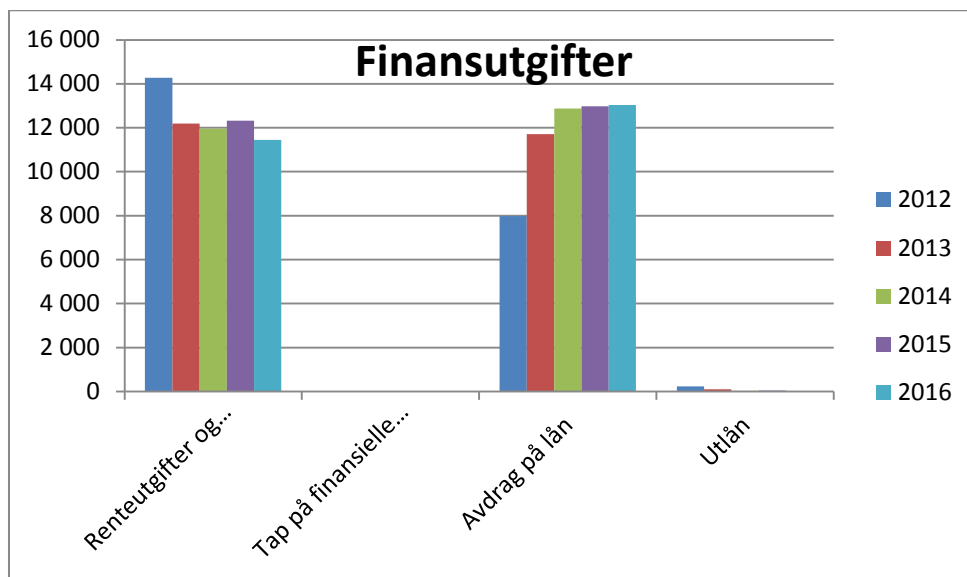
Grafen nedenfor viser utviklingen av finansinntekter-og utgifter

Finanspostene er ikke korrigert. Renteutgifter og avdrag sunket de to siste årene. Lavt rentenivå gjør at renteutgiftene er lavere enn hva som har vært normalt rentenivå for Norge. Et lavt rentenivå tilsier normalt mer usikre tider for utbytte og avkastning fra langsiktige plasseringer. Det er verdt å merke seg at finansinntektene i 2016 også er omtrent uendret. Avkastningen i år ble høyere enn vi våget forvente, omtrent det samme som i 2015.

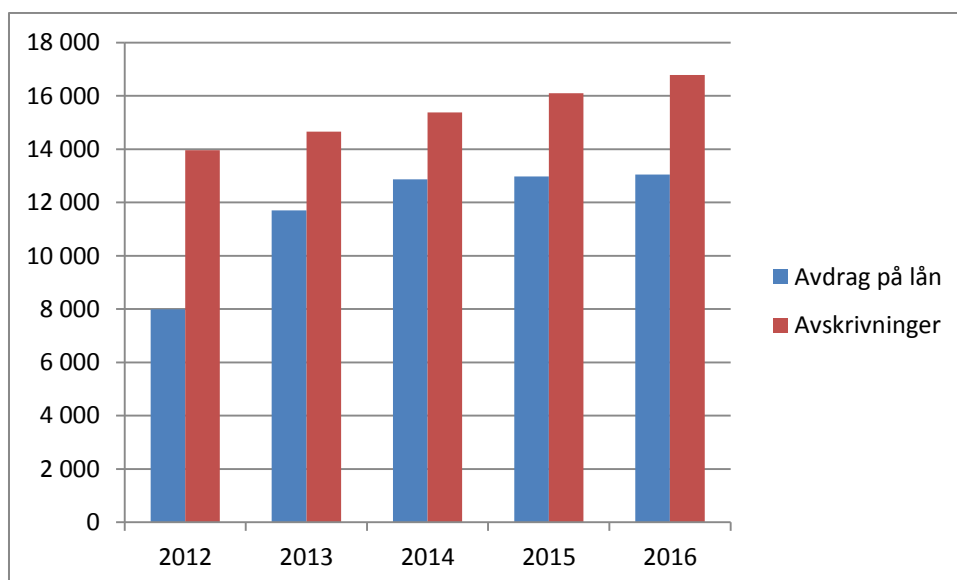
Grafen over viser endringene i finansinntektene i perioden. Det er en liten oppgang i renteinntekter, ellers er det litt nedgang i alle de andre inntektene.

Grafen over viser at summen av finansutgiftene er omtrent uendret de siste fire årene. Investeringen på Birkeland skole skulle nok ha vært gjenspeilet i avdragsutgiftene, men blir det først neste år. Kommunen har endret praksis i fht. hvordan minimumsavdragene beregnes og innbetales. Derfor får vi et hopp i utgiftene i 2012. Fra 2014 til 2016 er det jevne.

Rentekostnadene ser vi ligger forholdsvis jevnt de siste årene, med en liten nedgang i 2016.

For å komme fram til netto driftsresultat tilbakefører man i kommuneregnskapet kostnadsførte avskrivninger. Avskrivningene øker jevnt i takt med økte investeringer.

Avdrag og avskrivninger har økt avstand seg i mellom i 2016 i fht 2015. Det er ikke en positiv utvikling. I netto driftsresultatet «redder» avskrivningene på mange måter kommunens resultat. Avskrivningene viser kapitalslitet/verdiforringelsen av investeringene som er gjort, og er dermed en kostnad for kommunen. Fordi gjeldsavdragene kommer til fradrag som finanskostnad, blir resultatet belastet dobbelt dersom begge er med. Avskrivningen blir derfor tilbakeført teknisk sett i regnskapet.

Avdragene er imidlertid 3,7 mill. lavere enn avskrivningene, og netto driftsresultat blir overvurdert. Slik bør det ikke være. Kommunen kan betale inn mer enn minimumsavdrag, alternativt gjøre fondsavsetninger som f.eks kan brukes til finansiering av investeringer.

Denne måten å beregne netto driftsresultat på vil gradvis tappe kommunen for verdier, dersom man ikke foretar fondsavsetninger til fremtidige investeringer. Ved å analysere balansen ser man tendensene på utviklingen over tid. Også her korrigeres tallene noe.

Omløpsmidler korrigeres for pensjonenes premieavvik. Langsiktig gjeld korrigeres for neste års budsjetterte avdrag som legges til langsiktig gjeld.

Likviditetsgrad 1(Omløpsmidler/kortsiktig gjeld)

Likviditetsgrad 3((Betalingssmidler-bundne fond-ubrukte lånemidler)/kortsiktig gjeld)

	2012	2013	2014	2015	2016
LIKVIDITETSGRAD 1	1,9	2,2	1,8	1,6	2,3
LIKVIDITETSGRAD 3	0,4	0,2	0,2	0,15	0,4

Likviditetsgraden forteller oss noe om hvilken evne vi har til å betale vår kortsiktige gjeld. Likviditetsgrad 1 bør være større enn 2, og likviditetsgrad 3 bør være større enn 0,3.

Birkenes kommune ligger litt over kravet for likviditetsgrad 1 og 3 i 2016, I likviditetsgrad 1 inngår ubrukte lånemidler. Ved utgangen av 2015 var denne positiv med 1,9 mill. i ubrukte lånemidler, mens den i 2016 var kr 16,5 mill.

Arbeidskapital(Omløpsmidler-Kortsiktig gjeld) i % av korrigerte driftsinntekter

	2012	2013	2014	2015	2016
Arbeidskapital i % av driftsinntekter	17,9	23,9	15,2	12,3	28,3

Et ønskelig nivå er at arbeidskapitalen utgjør ca. 10-15 % av driftsinntektene, Birkenes kommune ligger godt over dette, men her ligger det store midler inne i omløpsmidlene som langsiktige plasseringer. De ubrukte lånemidlene vil også inngå her.

Finansieringsevnen(anleggsmidler/(egenkapital+ langsiktig gjeld))

	2012	2013	2014	2015	2016
Finansierungsgrad	0,92	0,91	0,93	0,94	0,89

Et krav til dette er rundt 0,67, men bør definitivt være under 1. Dette sier noe om hvor stor andel av anleggsmidlene som er finansiert med låneopptak. Den har en positiv utvikling i 2016, men det må bemerkes at det er en andel av ubrukte lånemidler i gjelden som senker den litt i fht. at tilsvarende investeringer ikke er gjennomført.

Egenkapitalprosent((Egenkapital/Totalkapital)*100)

Gjeldsgrad (Gjeld/egenkapital)

	2012	2013	2014	2015	2016
Egenkapital prosent	19,0	17,3	17,2	17,9	17,1
Gjeldsgrad	4,3	4,8	4,8	4,6	4,9

Hvor høy egenkapitalprosent det skal være, avhenger i stor grad av kapitalintensivitet og risiko. Spørsmålet i en kommune blir: hvor stor må den være for at det ikke skal ramme driftsaktivitetene negativt?

I perioden ser vi at EK % -satsen er redusert. Det har sammenheng med at egenkapitalen er redusert, samtidig med at gjelden har økt i perioden. Dette fremgår tydelig av gjeldsgraden som måler gjeld i fht. egenkapital. Jo høyere gjeldsgrad kommunen har, desto høyere finansiell giring har kommunen. Det vil si at kommunen er mer sårbar for endringer i finansmarkedene som rentenivå og avkastning.

Nøkkeltallene viser at Birkenes kommune har tært på tidligere opptjente verdier, og i stor grad løser nye investeringer ved opptak av langsiktig lånegjeld.

Netto driftsresultat er, for første gang på mange år, solid.

Med korrigererte tall og bruk av avskrivninger som kostnad i stedet for avdrag for å ta hensyn til kapitalslitet, så ser vi hvor avhengig Birkenes kommune fortsatt er av finansinntekter form av utbytte og avkastning på verdipapirer.

Birkenes kommune er fortsatt avhengig av finansinntekter i form av utbytte og avkastning på verdipapirer for å få driften til å gå rundt økonomisk når vi har korrigert tallene og ønsker avskrivninger som kostnad i stedet for avdrag for å ta hensyn til kapitalslitet.

Uten fondsoppbygging til investeringer (kapitalslitet), vil enten gjeldsandelen med tilhørende kapitalkostnader eller driftskostnadene til vedlikehold øke. I netto driftsresultat erstattes avskrivningskostnadene med avdragsutgifter som er mye lavere enn avskrivningene, så lenge kommunen holder seg til minimumsavdragene. Dette medfører at vi belaster resultatet med kostnaden i mange år etter at utstyret det er investert i er utrangert og har behov for erstatning. Uten avsetning til fond til å finansiere dette, vil gjelden eskalere (vokse videre), eller kommunen må beregne økte vedlikeholdskostnader i drift, for å foreta nødvendig vedlikehold av eiendommene.

Det vil si at enten øker rente og avdragskostnadene eller så øker vedlikeholdskostnadene. Ettersom Birkenes kommune har nytt godt av det lave rentenivået de siste årene, har man ikke merket hvor sårbar man egentlig er med den fortsatt høye gjelden.

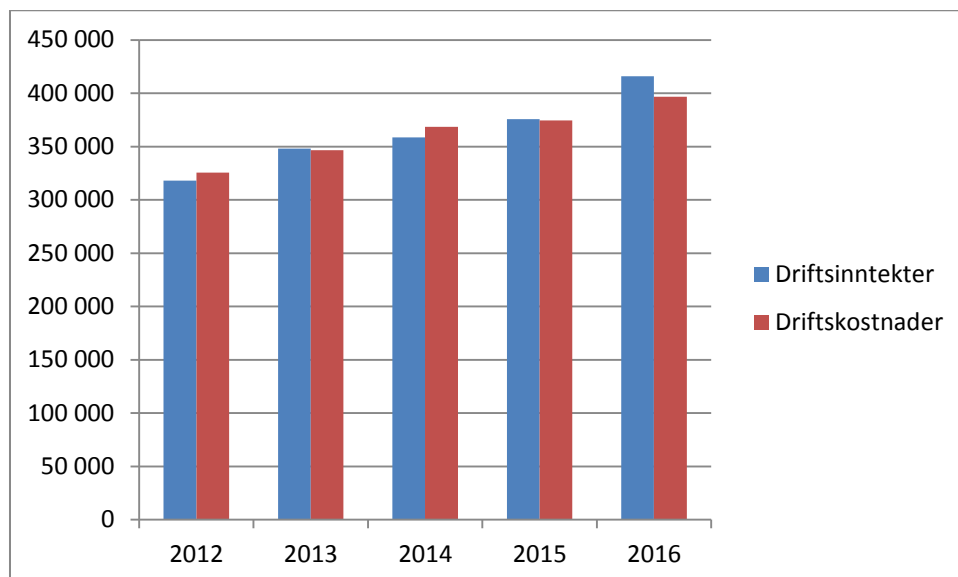
ØKONOMISK OVERSIKT

Økonomisk oversikt - drift	Regnskap 2016	Reg. budsjett 2016	Oppr.budsjett 2016	Regnskap 2015
Driftsinntekter				
Brukerbetalinger	9 785	9 918	9 918	10 725
Andre salgs- og leieinntekter	26 199	26 524	28 300	21 769
Overføringer med krav til motytelse	67 922	33 368	30 960	54 633
Rammetilskudd	179 244	175 028	175 028	169 455
Andre statlige overføringer	13 430	13 310	13 310	9 570
Andre overføringer	397	255	255	1 370
Skatt på inntekt og formue	100 305	100 598	100 598	92 381
Eiendomsskatt	18 012	17 400	17 400	15 241
Andre direkte og indirekte skatter	501	440	440	578
Sum driftsinntekter	415 794	376 841	376 209	375 722
Driftsutgifter				
Lønnsutgifter	187 322	182 162	181 518	179 980
Sosiale utgifter	50 061	52 928	51 959	47 701
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produksjon	40 784	43 439	43 649	39 149
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	81 227	78 595	78 165	73 191
Overføringer	20 441	10 137	11 337	19 410
Avskrivninger	16 777	16 417	16 200	16 093
Fordelte utgifter	0	-340	-340	-993
Sum driftsutgifter	396 612	383 338	382 489	374 529
Brutto driftsresultat	19 182	-6 497	-6 280	1 193
Finansinntekter				
Renteinntekter og utbytte	9 925	10 000	10 000	10 159
Gevinst på finansielle instrumenter (omløpsmidler)	3 312	2 100	2 100	3 621
Mottatte avdrag på utlån	2	60	60	96
Sum eksterne finansinntekter	13 239	12 160	12 160	13 876
Finansutgifter	0	0	0	0
Renteutgifter og låneomkostninger	11 453	11 800	11 800	12 316
Tap på finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0	0	0	0
Avdrag på lån	13 042	13 100	13 100	12 979
Utlån	11	80	80	44
Sum eksterne finansutgifter	24 506	24 980	24 980	25 339
Resultat eksterne finanstransaksjoner	-11 267	-12 820	-12 820	-11 463
Motpost avskrivninger	16 777	16 417	16 200	16 093
Netto driftsresultat	24 692	-2 900	-2 900	5 822
Interne finanstransaksjoner				
Bruk av tidligere års regnsk.m. mindreforbruk	985	0	0	1 486
Bruk av disposisjonsfond	2 068	2 068	2 068	0
Bruk av bundne fond	2 298	926	926	4 951
Sum bruk av avsetninger	5 351	2 994	2 994	6 437
Overført til investeringsregnskapet	0	0	0	0
Dekning av tidligere års regnsk.m. merforbruk	0	0	0	0
Avsatt til disposisjonsfond	985	0	0	2 981
Avsatt til bundne fond	11 721	94	94	8 293
Sum avsetninger	12 706	94	94	11 274
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	17 337	0	0	985

I driftsregnskapet fremkommer et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 17, 3 mill. til fradrag kommer det vi har budsjettert som bruk av disposisjonsfond som en del av resultatet med kr 2,1 mill. Netto blir det kr 15,2 i driftsresultat

DRIFTSINNTEKTER OG DRIFTSUTGIFTER

Samlet oversikt inntekter og utgifter

I 2016 økte driftsinntektene med 10,7 %, tilsvarende i 2015 var 4,8 %.

I 2016 økte driftsutgiftene med 5,9 %, tilsvarende i 2015 var 1,7 %.

Hovedårsaken til økte driftsinntekter ligger i inntekten overføringer med krav til motytelser. I denne inntektsposten inngår også øremerket tilskudd til aktiviteter som ikke er gjennomført i 2016, men som eventuelt kommer i 2017 eller senere. Inntektsposten inneholder også en del inntekter som skulle ha vært ført i 2015. Inntektsposten er betraktelig mye høyere enn budsjettert med 67,9 mill. mot 33,4. I tillegg til de økte øremerkede midlene kommer det av at her bokføres også mva og sykelønnsrefusjoner. Dette er budsjettposter kommunen ikke budsjetterer med på til sammen 19,7 mill.

Ellers er det også noe økning i integrasjonstilskudd og skatte og rammeinntekter. Økt eiendomsskatt bør til slutt også nevnes, økningen er på kr 2,7 mill. hovedsakelig på grunn av økning i promillesatsen gjeldende bolig og fritidseiendommer på 0,7 promille.

Økningen i driftskostnader er hovedsakelig innen kjøp av tjenester som erstatter tjenesteproduksjon. Det er særlig barn i private barnehager og kjøp av skoleplasser i andre kommuner som har økt fra 2015 til 2016. Det gjelder også avlastningsplasser innen helse fra andre kommuner.

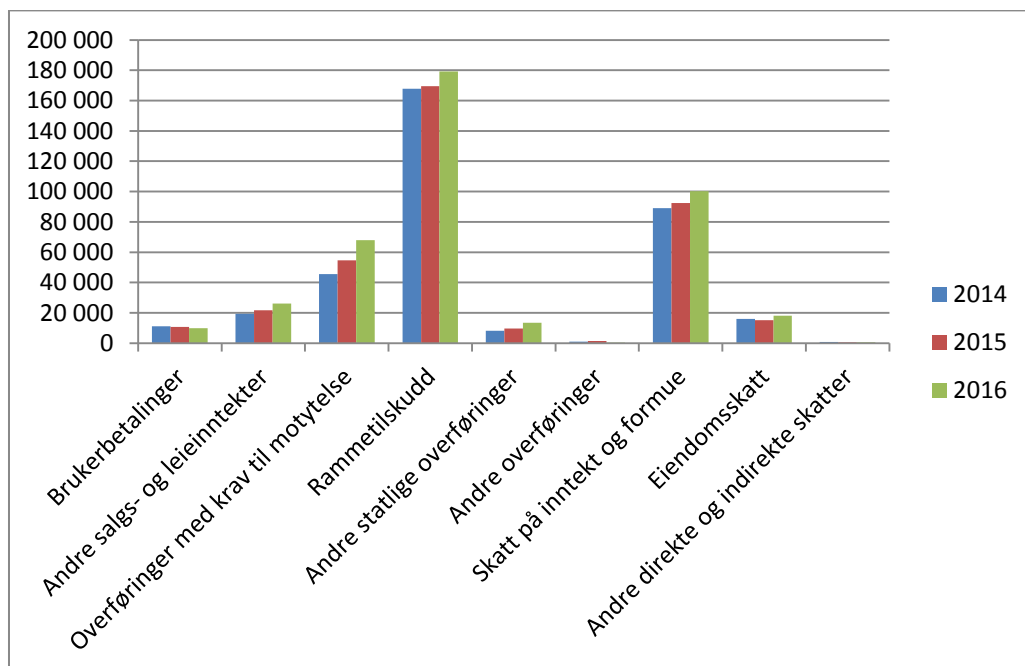
Lønnskostnadene og sosiale kostnader har også økt med til sammen 4,3 %. Inne i økningen ligger helårseffekt av samarbeidet med Lillesand kommune innen teknisk. Justert for det blir økningen på 2,9 %.

Kommunen har positiv utvikling når det gjelder å redusere gapet mellom inntekter og utgifter.

Birkenes kommune har et positivt brutto driftsresultat på kr 19,2 mill. mot kr 1,2 mill. i fjor. Dette er før korrigeringer for fondsavsetninger er gjort.

Brutto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter er 5,9 % mot 0,3 % i fjor. Brutto driftsresultat er fortsatt positivt i 2016, dersom vi korrigerer for fondsavsetninger, investeringsmva og premieavviket på pensjonsinntekter, og betraktelig bedre enn i 2015 da det ble negativt etter korrigering.

Driftsinntekter

De viktigste inntektskildene er rammetilskudd og skatt på inntekt og formue. Det er imidlertid ikke mulig for kommunen å gjøre noe for å påvirke disse inntektene direkte. I 2016 mottok kommunen kr 3,9 mill. mer enn budsjettert i skatte og rammeinntekter. Økningen kom som følge av at skatteinngangen i resten av landet var betraktelig høyere enn det som lå til grunn i revidert statsbudsjett. Birkenes kommune blir kompensert for skatt i inntektsutjevningen. Birkenes er ikke så sensitiv for skatteendringene for egen del fordi kommunen har kompensasjon av inntektsutjevningen.

Andre kommuner hadde imidlertid en betraktelig økning i skatteinngangen i forhold til 2015, totalt en økning på 9,7 % fra 2015, med et tidligere anslag på 8,7 % (NB2017, 6,4 % RNB). Det påvirker Birkenes positivt ved inntektsutjevningen. Det endelige resultatet foreligger imidlertid ikke for kommunen før i slutten av januar året etter, men var varslet i løpet av høsten 2016. Kommunen hadde selv en økning i skatteinngangen på 8,5 % siden 2015, men er fortsatt å anse som en skattesvak kommune.

Fra notat fra Teknisk beregningsutvalg «Den økonomiske situasjonen i kommunesektoren» 1.3.2017:

«Den kraftige økningen skyldes trolig tilpasninger i forkant av skattereformen fra 2016, der skattesatsen ble økt fra 27 pst. fra inntektsåret 2015 til en implisitt sats på 28,75 pst fra 2016»

Det største inntektspotensialet kommunen fortsatt har, er eiendomsskatten. Denne ble utvidet i 2014 til å gjelde alle eiendommer. Videre kan også brukerbetalinger og andre salgs og leieinntekter påvirkes til en viss

Brukerbetalinger har hatt en reduksjon mellom 2015 og 2016 på 8,8 %. En del av den store nedgangen kommer av at sykehjemmet har hatt en reduksjon i oppholdsbetalingen og at barnehagene har hatt redusert barnetall i 2016 i forhold til 2015. SFO har hatt en betraktelig oppgang i brukerbetaling med 237,8 %. Det har vært økning i antall barn som deltar på SFO dette året.

Andre salgs- og leieinntekter viser en økning i inntekter på 20,1 % fra 2015. I denne posten inngår husleieinntekter, gebyrer inkludert vann og avløp og andre diverse inntekter. Den største økningen ligger på gebyrer kartforretning der økningen gjelder gebyrer knyttet til at Lillesand er inkludert, i Birkenes er disse gebyrene redusert. Andre vesentlige økninger gjelder salg/kantine kjøkken. Reglene gjeldende hvordan disse inntektene som er interne bokføres er endret, budsjettposten er dermed ikke direkte sammenlignbar med fjoråret.

Overføringer med krav til motytelse har også hatt en betraktelig økning fra 2015 til 2016 med kr 13,3 mill. eller 24 %. Det er særlig refusjoner fra staten som er 11,8 mill. høyere enn i 2015. Læringscenteret har mottatt kr 2,5 mill. mer i tilskudd i 2016 enn i 2015. Kr 1,8 av disse skulle egentlig ha vært inntektsført i 2015. Dersom det hadde vært gjort korrekt, hadde vi hatt en nedgang i stedet for en oppgang i inntekter på læringscenteret. Kommunen har også kr 1,3 mill. i høyere tilskudd gjeldende ressurskrevende tjenester som følge av økning i behovet. Kommunen har mottatt kr 0,7 mill. mer i flyktingetilskudd i 2016 enn i 2015 og kr 0,7 mill. mer i bostøtte. Store deler av de statlige tilskuddene er øremerket og overført til fond. Det har også vært økning i refusjoner fra andre kommuner med kr 0,6 mill. Dette gjelder samarbeidet med Lillesand som har hatt helårseffekt i 2016 i fht 2015. Andre refusjoner fra kommuner har hatt en nedgang. Interne inntektsposter er

reduisert med kr 7 mill. Det kommer av nye regnskapsregler som gjør at inntektene ikke skal økes, men skal reguleres i kostnadene i stedet. Dette er for at slike interne transaksjoner ikke skal blåse opp regnskapet unødvendig.

Rammetilskuddet har økt med 5,8 % fra 2015 til 2016. Det er betraktelig høyere enn året før da vi hadde en økning på 0,9 %. Skatt på inntekt og formue har hatt en økning på 8,6 % mot 3,7 % mellom 2014 og 2015. Dette er en lavere skattevekst enn landet forøvrig som var på 9,7 %. Birkenes kommune er mindre sensitiv for skatteinntekter, ettersom kommunen er en skattesvak kommune, vil deler av inntektssvikten her kompenseres av inntektsutjevning. I dette tilfellet har imidlertid hele landet hatt en sterkere skatteinngang enn forventet, mens Birkenes økning har vært litt lavere. Dermed blir inntektskompensasjonen for å være en skattesvak kommune økt en del i forhold til 2015.

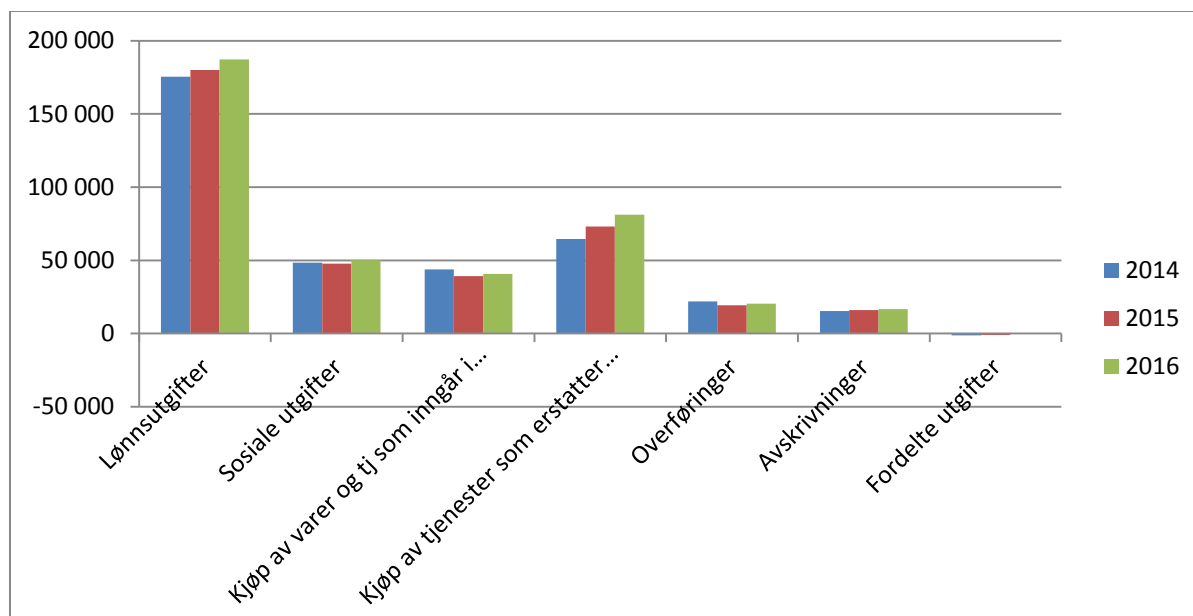
Birkenes kommune innførte eiendomsskatt i 2014. Tidligere hadde man bare eiendomsskatt for verker og bruk. Det har vært en økning i eiendomsskatt med 18 % fra 2015. I hovedsak skyldes dette økning i skattesatsen på 0,7 promille mellom 2015 og 2016.

Andre statlige overføringer har økt med kr 3,9 mill. siden 2015. Det er økt bosetting av flyktninger siste del av året som er utslagsgivende på denne budsjettposten. Det er i 2016 også mottatt kr 0,5 mill. mer i kompensasjonsordning enn i 2015. I 2015 var den ekstra lav fordi Birkenes kommune hadde redusert antall sykehjemsplasser.

Andre direkte og indirekte skatter er så lave at de omtrent ikke synes på grafen. Dette gjelder konsesjonsinntektene til Birkenes kommune. Disse har hatt en nedgang på kr 0,1 mill. Inntektene er moderate fra før, og påvirker ikke kommunen nevneverdig.

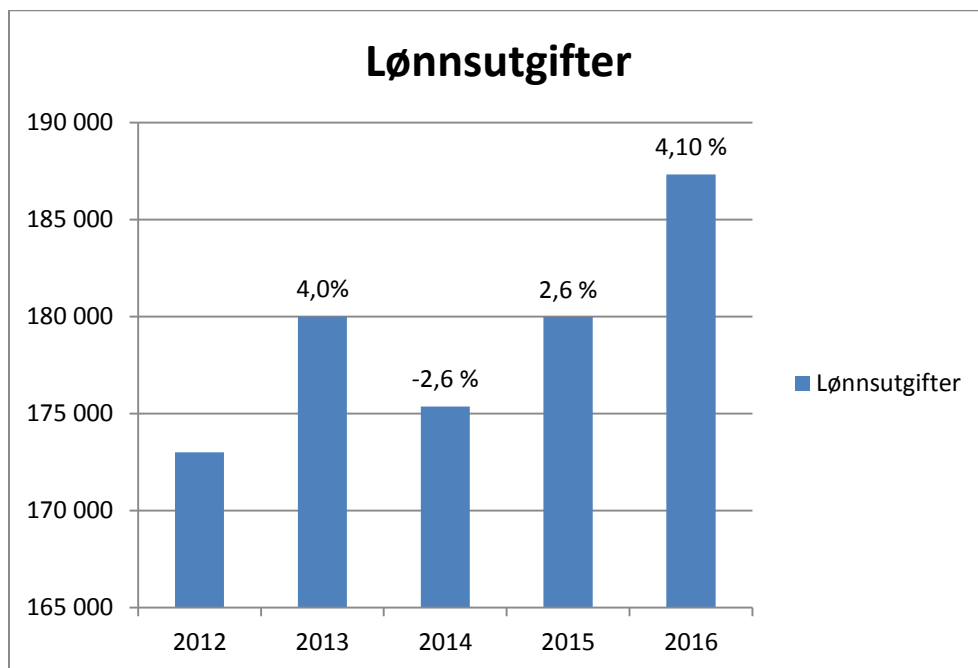
Driftsutgifter:

Kommunens driftsutgifter (ekskl. interne overføringer) består av gruppene:

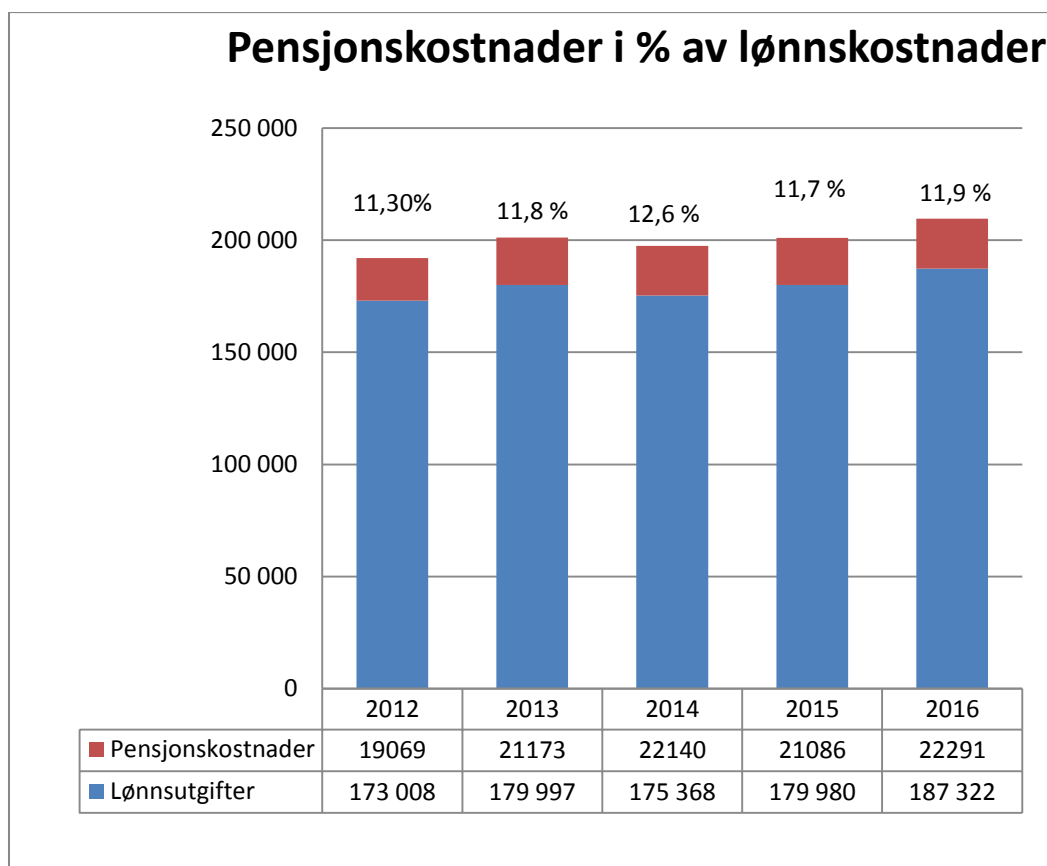

- Lønn og sosiale utgifter
- Kjøp av varer og tjenester som inngår i produksjon
- Kjøp av varer og tjenester som erstatter egenproduksjon
- Overføringer
- Avskrivninger

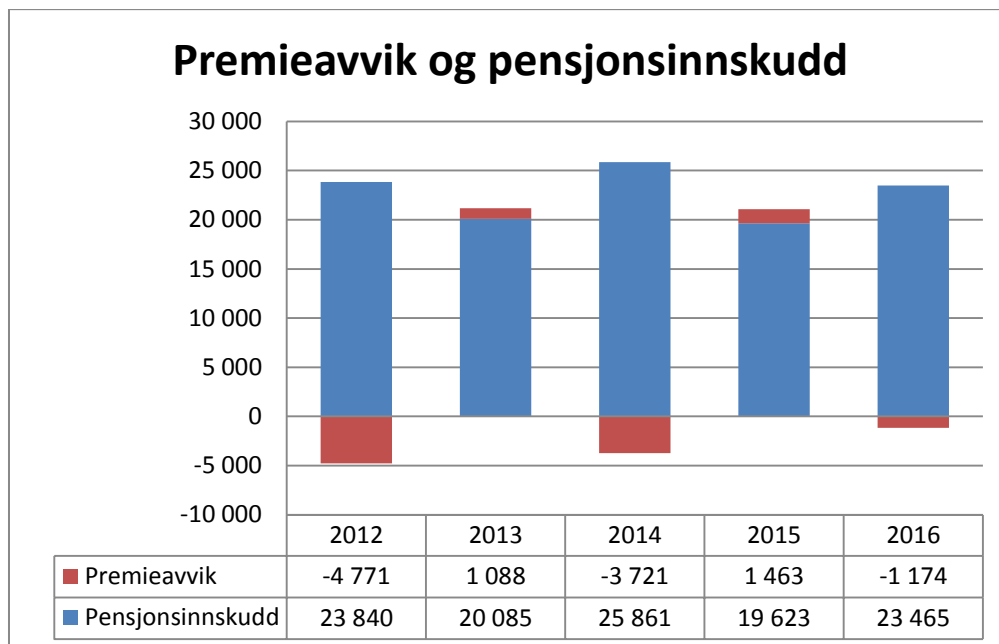
Lønn og sosiale utgifter er den største utgiften i kommunens regnskap. Fra 2015 til 2016 økte lønn og sosiale kostnader med 4,3 %. Fra 2014 til 2015 var det en økning på 1,8 %. Som vi ser av grafen har det vært en økning i både lønnskostnader og sosiale kostnader på hhv. 4 % og 4,9 %.

Tabellen viser utviklingen i lønnskostnader de siste 5 år i kroner og i %. Det må imidlertid presiseres at det har vært noen endringer innen bemanning. Det er som følge av endringer både i behov og struktur. I 2016 var helårseffekt av samarbeid gjeldende tekniske tjenester med Lillesand, inngått høsten 2015. Korrigerer vi for dette i 2015 og 2016 er lønnsveksten på 2,9 %.

Pensjonsutgiftene litt økt i forhold til lønnskostnader. Arbeidsgiveravgift er ute av denne grafen.

Faktiske innbetalte pensjonskostnader i 2016 var 19,6 % høyere enn i 2015, men premieavviket ble en kostnad i 2015, mens det i 2016 er inntektsført kr 1,2 mill. i premieavvik. Premieavviket er differansen mellom faktisk betalte pensjonsutgifter og faktisk pensjonskostnad. Har kommunen betalt for høy utgift får vi premieavviket som en inntekt, har vi betalt for lav utgift vil premieavviket bli en kostnad. I Birkenes ble det en inntekt både gjeldende KLP og Statens Pensjonskasse.

Lønns og pensjonskostnader ser ut til samlet sett ha et mindreforbruk på kr 2,3 mill. i fht budsjett. Vi må imidlertid legge til sykelønnsrefusjoner på kr 11,6 mill. for å få et bedre bilde. Avviket på lønnskostnader blir da ca 9,3 mill. bedre enn budsjett. Det må nevnes at for noe av dette vil andre tilhørende inntekter også falle bort.

Kjøp av varer og tjenester som inngår i tjenesteproduksjon er det som vi kaller driftsutgifter, slik som vedlikehold, kontormateriell, annonser, leie etc. økte fra 2015-2016 med 4,2 %. Dette er en økning sammenlignet med 2014-2015 som hadde en reduksjon på -10,9 %. Ny bokføring er årsaken til store deler av økningen. Interne kostnader har tidligere vært bokført på annen artsgruppe, mens de nye reglene krever at de nå bokføres på normale arter. Det medfører økte kostnader til innkjøp av mat og renhold på sykehjemmet. Vi ser imidlertid tvert imot nedgang i mange kostnader, særlig innen teknisk på vedlikehold, kalk og strøm. Totalt sett har vi nedgang i andre driftsutgifter også. Vi har en økning på kostnader på møbler, brøyteutgifter og IKT lisenser. Videre har vi en betraktelig økning på kjøp av konsulenttjenester siden 2015. En del kostnader på denne posten var imidlertid bokført som kjøp av varer som erstatter tjenesteproduksjon i 2015.

Kjøp av varer som erstatter tjenesteproduksjon er driftstilskudd barnehager, leger, interkommunalt samarbeid som knutepunktet og skattesamarbeid, kjøp fra kommuner som barnevernet, skyssutgifter etc. Denne gruppen har økt de siste årene. I 2016 har den økt med 11 % eller 8 mill. fra 2015. Den største økningen er innen kjøp av private barnehager som har en økning på kr 2,5 mill. En stor andel her kommer av at det er flere barn i private barnehager enn tidligere. Noe kommer også av at det i 2016 var en omlegging av beregning av tilskudd til private barnehager som medførte særlig høyere kapitaltilskudd enn tidligere. Det har også vært en økning av barnehagebarn og skolebarn i andre kommuner på kr 1 mill. Kjøp av avlastningsplasser fra andre kommuner har økt med kr 1 mill., mens skoleskyss har økt med kr 1 mill. Innen skolen er det også kjøpt private tjenester for kr 0,6 mill. mer enn i 2015.

Overføringer inneholder momskompensasjon som føres i driftsregnskapet, overføringer andre kommuner, private og tilskudd kirken. Denne posten er økt med 5,3 % i 2016. Dette gjelder bidrag til sosial omsorg/husleie med kr 1 mill., hovedsakelig innen Flykningetjenesten. Det er også kr 0,5 mill. i økning på tap på krav, i motsatt tilfelle har kommunen delt ut mindre i tilskudd til private organisasjoner innen kultur. Momskompensasjonen er ikke budsjettert i Birkenes og utgjør kr 8,1 mill.

I kommuneregnskapet benyttes lineære avskrivninger. Dette innebærer at kostprisen fordeles med like beløp over anleggsmiddelets antatte økonomiske levetid. Avskrivningsbeløpet er økt med 4,3 %, og utgjør kr 0,7 mill.

Avskrivningene skal gjenspeile kapitalslitet på investeringene i kommunen. Avskrivningene har økt jevnt siden 2012 som følge av at det blir foretatt investeringer av en viss størrelse hvert år.

Selvkostregnskap vann, avløp og feiing

Selvkost er den merkostnad kommunen påføres ved å produsere en bestemt vare eller tjeneste.

Følgende områder kan være selvfinansierende i en kommune:

- Vann, avløp
- Renovasjon og slamtømming (Libir)
- Feiertjenesten
- Plan- og byggesaksbehandling
- Kart- og delingsforretning
- Skolefritidsordning
- Barnehager
- Kommunale boliger
- Pleie- og omsorgstjenester

Birkenes kommune har kun selvkostberegninger innen områdene vann, avløp og feiing. Høyere inntekter i fht. utgifter for avløp øker fondet med kr 0,2 mill. til kr 0,6 mill. Fondet på vann reduseres med kr 0,2 mill. til kr 1,2 mill. Feiefondet økes fra 0,5 til 0,8 mill. kr.

Det brukes et selvkostprogram for å få med alle kostnader i selvkostberegningen av vann og avløp. Tabellen vil vise avvik i forhold til regnskapstall. Det skyldes hovedsakelig at de kalkulatoriske avskrivningskostnadene som brukes i selvkostberegningen ikke tilsvarer de regnskapsmessige som faktisk er bokført.

Selvkost	Vann	Avløp	Feiing
	2016	2016	2016
A. Direkte utgifter	2 463	3 633	446
B. Henførbare indirekte driftsutgifter	194	200	2
C. Kalkulatoriske rentekostnader	383	178	
D. Kalkulatoriske avskrivninger	933	675	
E. Andre inntekter	13	0	
F. Gebyrgrunnlag(A+B+C+D+E)	3 960	4 685	448
G. Gebyrinntekter	3 696	4 849	736
H . Årets finansielle resultat(G-F)	-265	164	288
I. Avsetning til selvkostfond og dekning av fremførbart underskudd	0	173	299
J. Bruk av selvkostfond og fremføring av underskudd	243	0	0
K. Kontrollsum(H-I+J)*	-22	-9	-11
L. Saldo selvkostfond per 1.1.2016	1 422	451	509
M. Alternativkostnad ved bundet kapital på selvkostfond eller fremføring av underskudd			
N. Saldo selvkostfond per 31.12.2015(L+M+I-J)	1 179	624	808
O. Årets finansielle dekningsgrad i % (G/F)*100	93	103	164
P. Årets selvkostgrad i % (G/F+I-J))*100	99	100	98

*Det er et lite avvik i kontrollsummen, det kommer av at den kalkulatoriske renten på selvkostfondet har blitt unøyaktig i regnskapet 2016. Det er en mindre feil som ikke gir noe større utslag i det store bildet.

FINANSINTEKTER-OG UTGIFTER

Birkenes kommunes netto finansresultat ble kr -11,3 mill. Budsjettert var kr -12,2 mill. Sammenlignet med 2015 er det et bedre resultat med kr 0,2 mill. Endringen skyldes primært lavere gevinst på finansielle omløpsmidler, lavere renteutgifter og høyere renteinntekter. Renteinntektene ble omtrent som budsjettert, mens renteutgiftene ble noe lavere enn budsjettert, primært på grunn av senere låneopptak enn budsjettert. Avkastningen på finansielle omløpsmidler ble betraktelig bedre enn budsjettert.

Finansinntekter

Finansinntektene består av renteinntekter kr 1,7 mill., utbytte fra Agder Energi kr 8,3 mill. og avkastning på langsiktige plasseringer kr 3,3 mill. Totalt utgjør dette kr 13,2 mill. som er kr 6,0 mill. lavere enn regnskapet i 2015 og omtrent kr 1,1 mill. bedre enn budsjettert.

Birkenes kommunes langsiktige plasseringer hadde 31.12.2016 en markedsverdi på kr 68,2 mill. I 2016 har porteføljen gitt en avkastning på 5,2 prosent, noe som er 2,3 prosentpoeng bedre enn porteføljens referanseindeks. I 2015 var avkastningen 5,3 % til sammenligning med bedre avkastning enn referanseindeksen på 0,6.

Porteføljens markedsverdi ved inngangen til 2016 var kr 68,4 mill. Ved utgangen av året var markedsverdien 68,2 mill. Det er realisert 3,5 mill. av porteføljen, og porteføljen har hatt en verdøkning på 3,3 mill.

For å tallfeste risikoen, skal porteføljen i henhold til finansreglementet stresstestes minst en gang i året med nærmere spesifiserte parametere. Det vil si at man anslår verdifallet i porteføljen ved ulike endringer i finansmarkedene. Ved utgangen av 2016 var resultatet av stresstesten som følger:

Endring	Allokering (i mill. kroner)	Strategi (i mill. kroner)
Verdiendring som følge av 2 % skift i rentekurven	-2,6	-2,7
Verdiendring som følge av 20 % fall i globale aksjer	-2,9	-2,7
Verdiendring som følge av 30 % fall i norske aksjer	-1,2	-1,0
Verdiendring som følge av 10 % styrking av norske krone	-0,8	-0,7
Verdiendring totalporteføljen	-7,5	-7,1
Verdiendring totalporteføljen (i %)	-11,0 %	-10,4 %

Det totale verdifallet som følge av en stresstest med de definerte parameterne gitt dagens allokering er på 7,5 mill. For strategien er det beregnede verdifallet 7,1 mill. Stresstesten tar ikke hensyn til eventuelle korrelasjonseffekter mellom aktiva klassene.

Investeringene var per 31.12.2016 fordelt som følger på de ulike aktivaklassene:

Aktivaklasser	Markedsverdi		Strategi			Avvik
	Mill. kroner	Prosent	Min.	Mål	Maks.	
Norske aksjer	3,9	5 %	3 %	5 %	7 %	0,0 %
Globale aksjer	14,4	21,1 %	15 %	20 %	25 %	0,3 %
Norske obligasjoner	22,8	33,5 %	20 %	35 %	50 %	-0,1 %
Globale obligasjoner	20,6	30,1 %	15 %	30 %	50 %	-0,1 %
Pengemarked/bankinnskudd	6,5	9,5 %	5 %	10 %	37 %	0,0 %
SUM	68,2	100 %		100 %		

Kommunen ligger innenfor de strategiske rammene for alle aktivaklasser per 31.12.2016.

Komplett avkastningsrapport følger som vedlegg til årsberetningen.

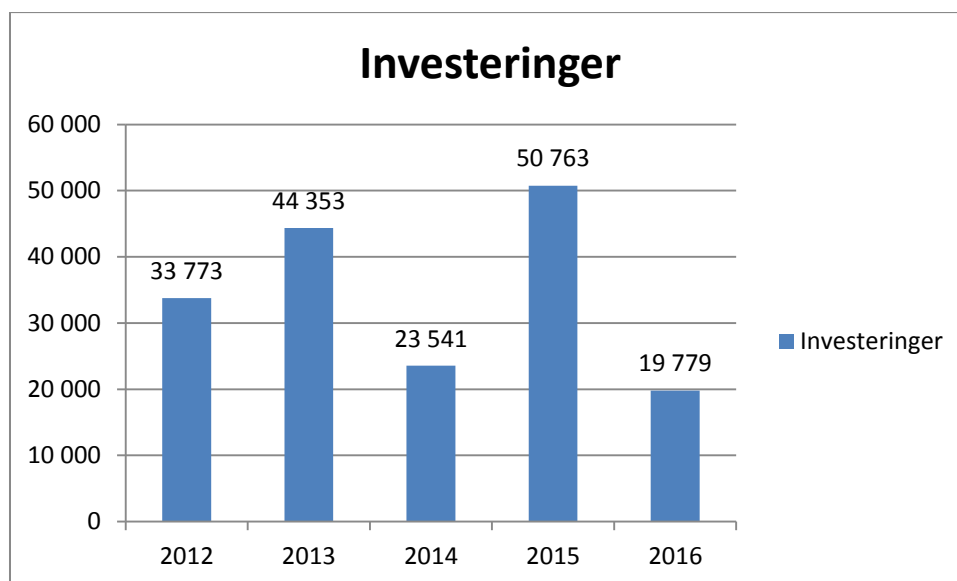
Finansutgifter

Renteutgifter- og låneomkostninger er utgiftsført med totalt kr 11,5 mill. i 2016. Dette er kr 0,5 mill. lavere enn budsjettert og 0,8 mill. lavere enn i 2015.

Avdrag er i regnskapet for 2016 utgiftsført med kr 13,0 mill., en økning på 0,1 mill. sammenlignet med 2015.

Når det gjelder avdrag sier Kommuneloven at lånene skal avdras jevnt og planmessig. Gjenstående løpetid for kommunens samlede gjeldsbyrde kan ikke overstige den veide levetiden for kommunens anleggsmidler ved siste årsskifte. (Kommuneloven § 50 nr. 7).

INVESTERINGSREGNSKAPET

Birkenes kommune investerte for 19,8 mill kr. i 2016, opprinnelig budsjett var 40,9 mill. Det har ikke vært noen investeringer av noe særlig størrelse i 2016. Høydebassenget i Natveitåsen er det største planlagte med en budsjetttramme på 9,4 mill. Foreløpig påbegynt med kr 0,2 mill.

Regnskapsskjema 2A - investering	Regnskap 2016	Reg. budsjett 2016	Opprbud-sjett	Regnskap 2015
Investeringer i anleggsmidler	19 779	40 878	38 211	50 763
Utlån og forskutteringer	4 250	5 100	5 100	3 311
Kjøp av aksjer og andeler	801	700	700	649
Avdrag på lån	2 061	0	0	1 840
Dekning av tidligere års udekket	16 591	15 376	15 376	0
Avsetninger	3 343	0	0	1 449
Årets finansierungsbehov	46 826	62 054	59 387	58 011
Finansiert slik:				
Bruk av lånemidler	35 463	51 379	49 313	27 526
Inntekter fra salg av anleggsmidler	836	4 200	4 200	60
Tilskudd til investeringer	405	778	1 471	772
Kompensasjon for merverdiavgift	3 029	4 055	3 452	5 678
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	6 758	943	250	6 684
Andre inntekter	0	0	0	0
Sum ekstern finansiering	46 490	61 354	58 686	40 721
Overført fra driftsregnskapet	0	0	0	0
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0
Bruk av avsetninger	336	700	700	698
Sum finansiering	46 826	62 054	59 387	41 420
Udekket/udisponert	0	0	0	-16 591

Tabellen viser brutto investeringer og finansieringen av investeringsprosjektene.

Investeringene ble kr 21,1 mill. lavere enn budsjettet, det vil si bare halvparten av investeringene er gjennomført. Årsaken er to-delt. Den første årsaken er at fordi kommunen var på ROBEK i 2016, måtte alle låneopptak til investeringer godkjennes av Fylkesmannen først. Det medførte en del forsinkelser i investeringstakten. Den andre årsaken er at enkelte prosjekter ikke ble gjennomført som tenkt, noen på grunn

av kapasitetsmangler. Andre som høydebassenget i Natveitåsen med en investeringsramme på kr 9,4 mill. fikk andre hindringer i forhold til oppstart.

Investeringsregnskapet viser dekning av tidligere års underfinansiering med 16,6 mill., det vil si investeringer som det ikke er lånefinansiering til i 2015. Finansieringen er innarbeidet i budsjett med 15,4 mill. i 2016 og også godkjent av Fylkesmannen til gjennomføring. Bruk av lånemidler er betraktelig lavere en budsjettet kr 15,9 mill. som følge av lavere investeringsnivå enn planlagt. Kommunen har heller ikke hatt de inntektene fra salg av eiendommer som forutsatt i budsjettet.

Tabell investeringsprosjekter med status 2016

Prosjekt nr	Prosjektnavn	Regnskap 2016	Budsjett 2016	Avvik i NOK	Avsluttet	Kommentar
9193	VA-plan Engesland	431	1 150	-719	Nei	Prosjektet er ikke avsluttet. Er ikke budsjettet i 2017
9233	Oppgradering Birkeland Barneskole	2 213	1 168	1 045	Ja	Gjeldende overskridelser har det sammenheng med uteglemt tilstrekkelig budsjettbevilgning gjeldende 2016. På totalnivå ligger dette på budsjett, se nærmere forklaring under flerårige prosjekt
	Utgifter	2558	1 168			
	Inntekter	-345	0			
9242	Planmessig utskiftning møbler og inventar	0	200	-200	Ja	Årlig avslutning, ikke brukt pga ROBEK
9252	Oppgradering Engesland skole	100	100	0	Ja	
9253	Forprosjekt kartlegging utbygging barnehage	5	125	-120	Nei	Det er avsatt noen midler i 2017
9336	Biler	358	350	8	Ja	
9337	Sprinkling av sykehjemmet og serviceboliger	3 175	3 700	-525	Ja	Total oversikt under flerårige prosjekt
9460	Lekeapparater (lekeplasser i kommunen)	78	100	-22	Ja	
9468	Nye maskiner og utstyr til renhold	400	468	-68	Ja	
9102	Geodata/kartlegging geovekstprosjekt	62	300	-238	Ja	Årlig avslutning, videreføres i 2017
9108	Vegnavnskilting - Adressering	0	200	-200	Nei	Budsjett i 2017
9516	Diverse oppgradering og småprosjekt bygg	2 413	3 031	-618	Ja	Avsluttes årlig
9525	Forprosjekt kartlegging utbygging boligmasse	0	125	-125	Nei	Noe budsjett i 2017
9526	Asfaltering av uteområdet ved hj.sykepl/legesenteret	664	664	0	Ja	
9527	Ny parkering ved Smedens Kjerr 20	0	100	-100	Nei	Er budsjettet en del for videreutvikling i 2017.
9528	Ventilasjonsrens inkl. rens av aggregat, lydfeller, ventiler, samt sluttrapport	565	555	10	Ja	
9623	Vei og Trafikk	790	750	40	Ja	
9645	Skogbruksplaner, eiendomsgrenser	0	300	-300	Nei	Er budsjettet i 2017
9654	Lån til museumsbygg Grasham	100	100	0	Ja	Videreført med siste år i 2017
9655	Salg av kommunale boenheter	-693	-2 693	2 000	Ja	Prosjektet avsluttet årlig. Ingen salg i 2016, inntekten gjelder tilskudd til bolig kjøp i 2015.
9656	Kjøp kommunale leiligheter	745	6 190	-5 445	Ja	Prosjektet avsluttes årlig. Kjøp en bolig i 2016.
9659	Landbruksplan	0	100	-100	Nei	Prosjektet er budsjettet i 2017

Årsberetning Birkenes kommune for 2016

Prosjekt nr	Prosjektnavn	Regnskap 2016	Budsjett 2016	Avvik i NOK	Avsluttet	Kommentar
9640	Høydebasseng Natveitåsen boligområde	157	9 400	-9 243	Nei	Prosjektet har blitt forsinket pga grunnforhold og plassering. Prosjektet er delvis budsjettert i 2017.
9661	VA-oppgraderinger	1 426	3 100	-1 674	Ja	Prosjektet avsluttes årlig.
9665	Gatelys	200	200	-1	Ja	
9668	Reservevannløsning	0	100	-100	Nei	Prosjektet er budsjettert i 2017
9669	Saneringsplan	22	200	-178	Nei	Prosjektet er delvis budsjettert i 2017
9111	Trafikksikkerhetstiltak	0	100	-100	Nei	Prosjektet er budsjettert i 2017
9670	Myrane trafikkareal - ATP midler	325	1 500	-1 175	Nei	Prosjektet er delvis budsjettert i 2017
	Kirken	650	650	0	Ja	Overføres kirken årlig
	IKT	2535	3900	-1 365	Ja/nei	Ramme delt i flere delprosjekt hvor noen er avsluttet. Vedtak på overføring av inntil kr 1,0 mill. av ubrukte budsjettmidler til 2017
	Kultur Utgifter	884 1 367	600 1 378	284	Ja	Prosjektet er noe overskredet. Det gjelder delprosjektet ballbinge i Natveitåsen. Overskridelsen gjelder overgangen mellom 2 år nærmere forklart under flerårige prosjekt nedenfor.
	Tilskudd	-483	-778			
9110	Natveitåsen Utgifter Inntekter	325 325 0	-675 25 -700	1 000	Nei	Natveitåsen område under utvikling er avsluttet, men ikke salg av eiendommer. I 2016 måtte et salg av tomt tilbakeføres pga manglende betaling. Ingen tomter solgt i 2016.
9120	Tveide Næringspark Utgifter Inntekter	-694 171 -865	-1 350 150 -1 500	656	Nei	Utvikling av området avsluttet, men salg av tomter pågår. Litt høyere utgifter enn budsjettert.
5015	Egenkapitalinnskudd KLP Utgifter Bruk av fond	465 801 -336	0 700 -700	465	Ja	Dette innskuddet kan egentlig ikke lånefinansieres, derfor er det budsjettert med bruk av fond. Fondsmidlene strakk imidlertid ikke til. Utgiften må derfor dekkes av andre salgsinntekter i 2016.
9633	Høygilts Moner Utgifter	37 201	0 0	37		Prosjektet har ikke bevilgning i 2016. Prosjektet er selvfinansierende ved at kostnadene dekkes av

Prosjekt nr	Prosjektnavn	Regnskap 2016	Budsjett 2016	Avvik i NOK	Avsluttet	Kommentar
	Inntekter	-164	0			inntekter. Det er mva kostnaden som står igjen på prosjektet, den er inntektsført samlet for alle prosjektene. Budsjettforskriften krever at alle kostnader og inntekter budsjetteres brutto
9660	Flytting av vannledning Strøget	13	250	-238	Nei	Prosjektet er så vidt påbegynt. Er budsjettert i 2017
	Utgifter	13	500			

Investeringsbudsjettet er ettårig, og er bindende for underordnede organer, dvs. krever årlige bevilgninger. Ubrukte budsjettmidler vil dermed ikke kunne overføres neste år, men må vedtas i neste års budsjett. Alt i alt er det bra for faktisk å opprettholde kontroll med fremdrift i prosjektene både økonomisk og gjeldende ferdigstilling. Investeringsbudsjettet må reguleres etter behov for å oppfylle krav til balanse og realisme. Alle midler er frie og anses som felles finansiering av investeringsporteføljen, unntatt øremerket finansiering fra andre. Begrepet udekket/udisponert gjelder samlet for investeringsbudsjettet og ikke for enkeltprosjekter. Prosjekter som går over flere år må tas inn i det enkelte investeringsbudsjett med forventet forbruk i det kommende året. Vesentlige endringer i fremdriften må budsjettreguleres.

Investeringsprosjekter må følges opp løpende i prosjektperioden, og det skal utarbeides egne prosjektrengskap som gir grunnlag for å vurdere utgiftene opp mot vedtatt kostnadsramme, samt gi grunnlag for budsjettoppfølging.

De fleste av årets investeringsprosjekt er innenfor budsjettrammen eller bare litt overskredet. Det er noen unntak som gjelder prosjekter som startet i 2015 som skulle videreføres i 2016. Det gjelder Birkeland skole og delprosjektet ballbingen i Natveitåsen innenfor kulturramme. Det ble uteglemt å få til skikkelige vedtak som gjelder 2016 på Natveitåsen etter at Fylkesmannen gav tillatelse til å gjennomføre prosjektet. Natveitåsen ballbinge var ferdig planlagt og avtale om innkjøp, budsjett mm. Var på plass i 2015. Levering var imidlertid ikke gjort, slik at kostnadene måtte flyttes til 2016. Gjeldende Birkeland skole ble også vedtaket litt lite tydelig i den sluttrapporteringen som ble gjort, men på totalnivå ligger det innenfor den rammen som var planlagt.

Prosjektene er gjengitt i tabellen under som viser prosjekter som går over flere år:

Prosjekt	Regnskap 2015 og 2016	Budsjett 2015 og 2016	Avvik	Ferdigstilt
9337 Sprinkling av sykehjemmet og serviceboliger 2015-2016	3 662	3 700	-38	Ja
9233 Oppgradering Birkeland Barneskole	24 505	24 505	0	Ja
9120 Tveide Næringspark 2007-2016 ekskl. salgsinntekter	38 635	40 050	-1 415	NEI
9110 Natveitåsen 2009-2006 ekskl. Salgsinntekter	36 230	50 787	-14 557	NEI
9453 Nærmiljøanlegg, kultur				Delprosjekt avsluttet
Utgifter	1 073	2 143	-1 070	
Tilskudd	-300	-760	460	

Investeringsprosjekter avsluttes med å sette opp et sluttregnskap, hvor avvik i forhold til kostnadsrammen fremgår. Sluttregnskapet kan vise prosjektspesifikk finansiering, og salderes med generell finansiering. Sluttregnskapet behandles av kommunestyret og eventuelle overskridelser eller besparelser i prosjektet behandles gjennom bevilgningssaker.

Birkenes kommune har fortsatt ingen god oppfølging av investeringene og har et stort forbedringspotensial. Vi kan ikke dermed si at vi mangler styring totalt, men at fullstendig rapportering til oppsatte frister mangler gjennom året. Det er iverksatt tiltak for å bedre dette.

Vi mangler fremdeles riktig kapasitet og kompetanse på prosjektledelse. Det er gjort ulike vedtak som ikke har fått ønsket effekt. Vi må følge opp med enklere rutiner, mer opplæring og bedre arbeidsdeling.

Prosjekt 9110 - Natveitåsen tomteområde

Natveitåsen boligområde ble opparbeidet i 2009. Hele området omfatter ca. 200 boenheter. Den kommunale delen består av 42 tomter til sammen, 3 av dem er store tomter som der skal bygges/ eller er bygd flermannsboliger/boliger i rekke. Til sammen er det 84 boenheter i Natveitåsen.

31 tomter er solgt og det er 11 ledige tomter, 10 eneboligtomter og en tomt regulert for enebolig i rekke med 8 boenheter.

Det er 63 boenheter som er solgt per 1.1.2017. En kontrakt er reversert på grunn av manglende oppgjør fra kunde i 2016. Nedenfor er laget et sammendrag av utgifter og salg i forbindelse med Natveitåsen boligområde fra 2007 til 2016. I perioden er kostnaden totalt kommet opp i nær kr 28,7 mill., mens det hittil er solgt tomter for 21,7 mill. kr. I tillegg har kommunen inntekter i form av anleggsbidrag. Prosjektet skal være selvfinansierende, dvs. utgiftene legges til prosjektene, og dekkes inn ved salg av tomter. Per 2016 ser det ut til at vi har et overskudd på prosjektet før alle tomtene er solgt.

Det er imidlertid beregnet at salgsinntektene i sin helhet skal gå til ekstraordinær nedbetalinger av gjeld i prosjektperioden med kr 31 mill. totalt. En god del av dette har imidlertid medgått til å finansiere kostnader underveis. Kostnadsført og budsjetterte avdrag og inndekning er tidligere år ført på prosjektet, derfor blir totalt medgått i tabell s.27 ulikt fra tabellen under som tar med seg rene kostnader uten avdrag.

År	Tall i 1000
tidl.	2 746
Utgifter 2007	1 329
Utgifter 2008	1 182
Utgifter 2009	18 871
Utgifter 2010	1 354
Utgifter 2011	1 263
Utgifter 2012	895
Utgifter i 2013	353
Utgifter 2014	642
Utgifter 2015	47
Utgifter 2016	0
Kostnader hittil	28 682
Anleggsbidrag	-5 647
Salg 2009	-2 950
Salg 2010	-1 180
Salg 2011	-7 284
Salg 2012	-3 363
Salg 2013	-8 946
Salg 2014	-1 250
Salg 2015	2 975
Tapsavsetning 2016	325
Sum salgsinntekter	-27 321
Netto	1 362

Prosjekt 9120 – Tveide Næringspark

Tveide næringspark har hittil påløpte kostnader på 38,6 mill. kr. Av dette utgjør 2,4 mill. beregnede rentekostnader av investeringen. Totalt sett har det vært gitt budsjettbevilgninger på kr 40,0 mill. I 2016 ble det bare avsatt midler til å dekke salgskostnader. Det er solgt 1 tomt i 2016. Det er mindre enn budsjettert og dermed er sluttsummen på budsjettoverskridelsen 2016 kr 0,7 mill. Inntekspotensialet gjenstår imidlertid. Som for Natveitåsen tomteområde skal dette være et selvfinansierende prosjekt hvor inntektene skal benyttes til nedbetaling av gjeld inntil prosjektet er nedbetalt.

Tomtene er solgt med en såkalt justeringsrett. Det betyr at mva-pliktige kjøpere kan få mvafradrag opp til en viss grense i en ti-årsperiode. For at denne retten skal være gjeldende må kommunen tilbakeføre momskompensasjonen for prosjektet. Birkenes kommune har i sin tid krevd mva for sine kostnader knyttet til tomtene. Når det store salget av tomter ble gjort i 2013, ble det derfor regnet på hvor mye momskompensasjon kommunen skulle tilbakebetale. Dette beløpet ble tilbakebetalt i 2015 med kr 1,8 mill.

Tveide næringspark ble offisielt åpnet i 2013. I byggetrinn 1 er felt A og felt B opparbeidet som grovplanert tomteareal. Det er utarbeidet et profesjonelt salgs- og markedsføringsmaterieell. Pr. 31.12.16 er det solgt 14 tomter i de to feltene som er opparbeidet med infrastruktur. Gjenstående tomteareal i feltene A og B har et inntekstpotensial på ca. kr. 4,8 mill.

Det framkommer tydelig av oversikten at Tveide næringspark ikke er selvfinansierende. Innkjøp av tomtegrunn har alene kostet kr 12,4 mill. for alle feltene, og er foreløpig ikke dekket inn.

Det totale utgiftsbildet framgår av nedenstående tabell:

Tveide Næringspark	Beløp i 1000 kr
Før 2009	897
Utgifter 2010	31
Utgifter 2011	6 997
Utgifter 2012	8 882
Utgifter 2013	15 942
Utgifter 2014	3 699
Utgifter 2015	2 016
Utgifter 2016	141
Sum utgifter	38 605
Anleggsbidrag	815
Salgsinntekter 2013-2015	12 292
Salgsinntekter 2016	836
Netto	24 662

LÅNEGJELD

I 2016 har vi investert for kr 19,8 mill.

Utvikling i lånegjelden de siste 5 år

	2012	2013	2014	2015	2016
Sum investeringslån	319 513	338 659	325 788	337 110	324 053
Sertifikatlån	46 000	46 000	46 000	46 000	91 000
Husbank til videre utlån	32 108	36 855	36 833	39 993	42 933
Pensjon, arbeidsgiveravgift	10 284	11 829	11 667	10 042	11 342
Pensjonsforpliktelser	334 715	366 326	397 747	413 239	426 768
Sum total lånegjeld	742 630	799 669	818 035	846 384	896 096
Investeringsgjeld pr. innb.	64 705	67 827	64 705	65 496	62 583
Langsiktig gjeld pr. innbygger	150 391	160 158	162 470	164 442	173 058

Langsiktig investeringsgjeld gjeld inklusiv sertifikatlån har økt med kr 31,9 mill. Kr 16,6 mill. gjelder investeringene ufinansiert i 2015.

Salg av eiendom har utgjort kr 0,5 mill. Tapsavsetning på salg av tomter i Natveitåsen reduserte salget i 2016 med 0,3 mill.

I årsberetningen er det oppsett på investeringene som er foretatt i 2016.

Lån til videre utlån har økt med 2,9 mill. fra 2015 til 2016.

Pensjonsforpliktelsen har økt med kr 13,5 mill. Det er kr 2 mill. lavere en fjorårets økning.

Investeringsgjeld pr innbygger er redusert fra 2015 til 2016. Det er fordi deler av den langsiktige investeringsgjelden er finansiert med sertifikatlån i stedet.

	2012	2013	2014	2015	2016
Langsiktig gjeld	365 513	384 659	371 788	383 110	415 053
Brutto driftsinntekter	317 894	348 132	358 652	375 722	414 794
Langsiktig gjeld i % av brutto driftsinntekter	1,15	1,10	1,04	1,02	1,00

Langsiktig gjeld i % av brutto driftsinntekt sier noe om kommunens evne til å betjene gjeld.

Gjeldsutviklingen viser en nedgang med 0,2 % fra 2015 til 2016 når den regnes i % av driftsinntekter. Det betyr at det er en bedring i evnen til å betjene gjeld. Langsiktig gjeld er korrigert for pensjonsforpliktelser og lån til utlån. Driftsinntektene er ikke korrigerede. Bildet vil bli noe endret dersom det var gjort.

Startlån-lån til videre utlån

Birkenes kommune følger Husbankens vedtekter når det gjelder tildeling av startlån. Startlån og tilskudd er for personer som ikke får lån i bank og som heller ikke har mulighet for å spare egenkapitalen som kreves.

Alle lån ble gitt med flytende rente og 20 års nedbetalingstid i 2016.

Saldo startlån 01.01.16	kr 1 593
<u>Lån i Husbanken</u>	<u>kr 5 000</u>
Total utlånsramme 2016	kr 6 593
<u>9 lån innvilget</u>	<u>kr 4 150</u>
<u>Startlån saldo 31.12.16</u>	<u>kr 2 443</u>

Kommunen søkte Husbanken om tilskudd til etablering og tilskudd til tilpasning. Vi ble tildelt

tilskudd til etablering	kr 500
tilskudd til tilpasning	kr 200

Det ble tildelt startlån og tilskudd til etablering til uføre slik at det kunne kjøpes bolig.

Pr 31.12.16 var saldo på:

tilskudd til etablering	kr 144
tilskudd tilpasning	kr 200

Det ble til sammen behandlet 31 søknader om startlån og søkermassen er stabil. Etter de nye retningslinjene er det imidlertid vanskeligere å få lån. Det er mange besøk med veiledning, ikke alle ender opp med en startlånsøknad.

DISPOSISJONSFOND

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Regnskap 2014	Regnskap 2015	Regnskap 2016
Kulturfond	62	36	36	36	36
Rentefond	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Generelt disp.fond	2 204	2 204	97	3 078	1 995
Disposisjonsfond	3 266	3 240	1 133	4 114	3 031

Tabellen viser utviklingen i disposisjonsfondet fra 2012 til 2016. Den viser at disposisjonsfondet er omtrent uendret fra 2012. Birkenes kommune var imidlertid nødt til å bokføre bruk av fond i 2016 fordi det var budsjettet. Det var imidlertid ikke behov for dette ettersom kommunen gikk med overskudd i 2016.

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Regnskap 2014	Regnskap 2015	Regnskap 2016
Regnskapsmessig mindreforbruk			1 486	985	17 337
Regnskapsmessig merforbruk	0	-2 107			

Tabellen viser det regnskapsmessige mer/mindreforbruket i perioden. Dette vil i hovedsak være det som påvirker utviklingen i fondsmidlene ved siden av planlagt bruk/avsetting. Dersom Birkenes kommune vedtar å føre mindreforbruket i 2016 til fond, vil dette utgjøre kr 20,4 mill. i reserve for kommunen.

INTERNKONTROLL/KVALITETSSTYRING

Internkontroll og kvalitetsarbeid er et avgjørende bidrag for at oppgaver som er nedfelt i lovgivningen skal bli utført, styrt og forbedret. Betyggende kontroll er en lovpålagt oppgave for organisasjonen i sin helhet. Det er spesielt viktig at alle ledere med delegert myndighet innenfor de ulike tjenesteområdene har fokus på kontinuerlig forbedring. HMS og kvalitetsrådgiver skal legge til rette for at vår praksis er gjenstand for betryggende kontroll.

Det er fortsatt behov for å øke organisasjonens evne til å jobbe systematisk med kvalitetsforbedringer i tråd med lover, forskrifter, forsvarlighet og vedtak. Et større kvalitetsprosjekt som involverte alle tjenesteområdene ble avsluttet i november 2016, og første versjon av kommunens helhetlige elektroniske kvalitetssystem (TQM) ble satt i drift. I prosjektperioden ble tjenesteprosesser, risikoområder, og mål på utvalgte avdelinger innenfor alle tjenesteområder kartlagt. Denne kartleggingen dannet grunnlag for utarbeidelse og oppdatering av rutiner med fokus på beste praksis.

Kvalitetssystemet inneholder også system for avviksbehandling som ble innført på avdelingene som var omfattet av prosjektet i prosjektperioden. Kvalitetssystemet (TQM) er nå tatt i bruk i deler av organisasjonen, og implementering av resten av organisasjonen gjøres i henhold til plan. Innen utgangen av 2017 skal alle ansatte melde avvik i dette systemet. Kvalitetssystemet vil sammen med interne revisjoner, ledelsens gjennomgåelse og utvikling av kvalitetskultur, vært en bidragsyter til helhetlig kvalitetsstyring og betryggende kontroll.

OPPFØLGING AV POLITISKE SAKER VEDTATT I BIRKENES KOMMUNESTYRE I 2016

Oppfølging av vedtak

I henhold til forvaltningsrevisjonsrapporten skal administrasjonen i kommunens årsberetning gi kommunestyret en tilbakemelding på oppfølging av kommunestyrevedtak det aktuelle året. I 2016 behandlet Birkenes kommunestyre 88 saker. Sakene er fulgt opp av saksbehandlerne etter god forvaltningsskikk om fullført saksbehandling.

Utsatt sak 2013 og 2015 ikke behandlet i 2016

065/13: Forslag til ny felles renovasjon- og slam forskrift for Lillesand og Birkenes kommuner -

Vedtatte saker, men en del av saker som pågår

05/15 Kommuneplanens arealdel - melding om oppstart og høring av planprogram -

057/15 Tilstandsrapport og handlingsplaner for barnehage og skole

054/15 Søknad om overføring av Nygard krets fra Birkenes til Evje og Hornnes kommune - til *behandling hos fylkesmannen - avventer stortingets behandling*

121/15 Statens vegvesen, Region Sør. Grunnlagsdokument for utvikling av Rv 41

004/16 Vindkraftverk i Birkenes - videre prosess

008/16 Tobias jorde - videre drift og planlegging ny sceneløsning. Kommentar: Planlegging av ny sceneløsning er ferdig, videre drift er under arbeid

011/16 Samarbeid tekniske tjenester Lillesand og Birkenes kommuner, erfaringer fra Fase 1

055/16 Justeringer av kommunegrenser i Birkenes

Saker som pågår – utsatt / ikke ferdigbehandlet i 2016

030/16 Opprettelse av fast byggekomite

031/16 Tilstandsrapport og handlingsplan barnehage og skole - utsatt behandling

081/16 Ny administrativ organisasjonsmodell

MEDARBEIDERE OG ORGANISASJON

Helse, miljø og sikkerhet (HMS)

IA avtale er inngått for perioden 2014 – 2018 og lokale mål utarbeidet. Lederne har ansvaret for det daglige HMS-arbeidet.

Kommunens oversikt over IA-tiltak, er et nyttig verktøy for å se tiltakene i sammenheng. Oversikten er også et nyttig verktøy når vi vurderer endringer i tiltakene. Vi forsøker å arbeide mest mulig med helsefremmende tiltak. Tanken er at da blir det mindre behov for reparasjon. Et eksempel på reparasjon, er oppfølging av sykmeldte.

Fra 01.01.2016 har Birkenes kommune – sammen med kommunene Iveland, Vennesla, Søgne, Songdalen og Lillesand - avtale om bedriftshelsetjeneste med Falck helse. Årsrapporten fra bedriftshelsetjenesten for 2016, viser at de i større grad enn for noen år siden, benyttes til helsefremmende og forebyggende tiltak.

Vi har et aktivt og godt samarbeid med NAV Birkenes og Arbeidslivssenteret i Aust-Agder.

Det er gjennomført lederstøttesamtaler med alle ledere. I forbindelse med satsingen «Trygge voksne» er det gjennomført to samlinger for alle enhetsledere og tjenestesjefer. «Trygge voksne» handler om å møte sårbare barn og unge på en riktig måte. «Trygge voksne» retter seg derfor i første rekke mot dem som arbeider i barnehagene, i skolene og ved ressurscenteret.

Arbeidsmiljøgrupper er etablert ved alle arbeidsplasser. Hver gruppe består av leder, tillitsvalgt og verneombud (evt. andre representanter for ansatte). Hovedverneombud er frikjøpt i 20 % stilling. Alle arbeidsplasser er knyttet til et verneombud. Vernerunder går årlig. Arbeidsmiljøutvalget har hatt 3 møter i løpet av året.

Facebookgruppa for ansatte, som ble opprettet for å bidra til forankring av verdiene, styrke fellesskapsfølelsen og fremme stoltheten over egen arbeidsplass, er aktivt i bruk. Gruppa har pt. 316 medlemmer.

Utviklingen i sykefravær for kommunen som helhet:

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Fra vær (%)	8,0	7,9	7,8	7,9	7,4	6,7	6,4	7,6	7,5	7,5	7,8	7,4	7,1

Sykefraværet er redusert de siste to årene. Det er i første rekke langtidsfraværet som er redusert. Fra 2015 til 2016, gikk det ned med 0,4 % fra 5,9 % til 5,5 %. Langtidsfraværet (fravær utover 17 dager) utgjør den største delen. Det arbeides jevnt med oppfølging og tilrettelegging.

Kommunens IA-målet om et gjennomsnittlig fravær i 2016 på 6,9 %, er ikke nådd.

KS sin statistikk for samlet sykefravær for perioden 4. kvartal 2015 – 3. kvartal 2016, viser at Birkenes kommune har et lavere sykefravær enn gjennomsnittet av kommunene på Agder. I følge denne statistikken har Birkenes kommune et sykefravær på 7,43 %, mens gjennomsnittet for kommunene på Agder er 8,04 %.

Likestilling og mangfold

Birkenes kommune har en plikt til aktivt arbeid for å fremme likestilling og mangfold. Dette gjelder både virkningen for innbyggerne av de tjenestene som kommunen leverer og internt i egen organisasjon.

Alle som bor i Birkenes skal ha like muligheter til å bidra og til å delta i fellesskapet, uavhengig av kjønn, etnisk bakgrunn, seksuell orientering og funksjonsnivå.

Aktivitetsplikten i forhold til kommunens egen organisasjon, omtales nærmere nedenfor.

Birkenes kommune har i også i 2016 gjort dette internt i organisasjonen:

- Vurdert muligheten for heltid ved ledighet i deltidsstillinger. Dette har særlig betydning for kvinner siden de i større grad enn menn arbeider deltid.
- Hatt personer på arbeidstrening eller språktrening. Disse er ved arbeidsplassen i en tidsbegrenset periode.
- Gitt mulighet for permisjon til feiring av religiøse og nasjonale høytidsdager som ikke følger av norsk kalender.
- Ved lokale lønnsforhandlinger er vi bevisste på at kjønn ikke skal påvirke resultatet.

Rådmannens ledergruppe bestod ved utgangen av 2016 av 3 kvinner og 2 menn, og med en kvinne som øverste leder. På avdelingsleder-/enhetsledernivå var det på samme tidspunkt 12 kvinner og 6 menn.

Til tabellene nedenfor: Tallene må tolkes med forsiktighet. Birkenes kommune er ikke større enn at flere av gruppene som tabellene er delt inn i omfatter få personer. Et skifte av en person i en stilling kan få stor innvirkning, for eksempel der en mann erstattes av en kvinne (eller omvendt) Det samme gjelder når en høytlønnet senior pensjoneres og erstattes av en yngre person med lavere lønn. Organisasjonsendringer virker direkte inn ved at det endres hvilke personer som gruppen omfatter.

Gjennomsnittlig lønn for kvinner og menn etter krav om utdanning i stillingen

Tabellen viser gjennomsnittstall på kommunenivå. Menn med fagutdanning, høyskole eller undervisningskompetanse tjener mer enn kvinner med samme utdanning. Kvinner uten utdanning og kvinner med høyskole med ytterligere spesialutdanning, tjener mer enn menn med samme utdanningslengde. Forskjellene mellom kjønnene er størst for ufaglærte og ansatte med høyskoleutdanning og ytterligere spesialutdanning. I noen av gruppene – særlig for menn – er det få personer slik at enkeltpersoner får stor innvirkning. Forholdet mellom kvinners og menns lønnsutvikling vurderes sammen med de tillitsvalgte.

	2012	2013	2014	2015	2016			
Gjennom - snittlønn	Diff % i favør menn	Diff. % i favør menn	Diff. % i favør menn	Diff. % i favør menn	Kvinner	Menn	Diff 5 i favør menn	
Ufaglært	3,8	4,4	1,4	-5,3	361 003	307 089	-14,9	
Faglært	9,4	9,4	12,7	9,5	393 460	432 592	9,9	
Høyskole	14,4	22,6	19,3	16,5	468 577	449 089	-4,2	
Høyskole m. spes.utd.	7,5	13,7	-0,3	15	532 748	605 195	13,6	
Undervisningspers.	3,2	4,8	1	3,3	498 255	518 348	4	

Kjønnsbalanse etter utdanningsnivå

Tabellen viser liten endring i utdanningsnivået fra 2015 til 2016. Antallet ufaglærte kvinner er redusert. At antallet ansatte uten formell utdanning reduseres, er bra. Kommunen ønsker å styrke formell kompetansen hos ansatte for å bidra til å øke kvaliteten på tjenestene. Det legges til rette for at assistenter kan ta fagbrev innenfor det faget de arbeider, for eksempel at assistenter i barnehage tar fagbrev som barne- og ungdomsarbeider.

Utdanning snivå	2014				2015				2016			
	Kv. antall	Menn antall	Kv. %	Menn %	Kv. antall	Menn antall	Kv. %	Menn %	Kvinne antall	Menn antall	Kvinner %	Menn %
Ufaglært	81	10	21	12	71	12	20	16	65	13	18	15
Faglært	121	21	31	26	113	21	31	27	116	22	32	26
Høyskole 3 år	84	17	22	21	76	11	21	14	82	14	22	16
Høyskole +	26	6	7	7	26	8	7	10	29	12	8	14
Undervisningspersonell	75	27	19	33	77	25	21	32	75	24	20	28
Sum	387	81	100	100	363	77	100	100	367	85	100	100

I 2012 var 26 % av kvinnene og 13 % av mennene ufaglærte, 31 % av kvinnene og 23 % av mennene faglærte, 19 % av menn og kvinner høyskoleutdannende, 6 % av kvinnene og 10 % av mennene hadde høyskoleutdanning med spesialutdanning og 18 % av kvinnene og 35 % av mennene var lærere.

I 2013 var 23 % av kvinnene og 15 % av mennene ufaglærte, 33 % av kvinnene og 23 % av mennene faglærte, 20 % av kvinnene og 18 % av mennene høyskoleutdannende, 6 % av kvinnene og 11 % av mennene hadde høyskoleutdanning med ytterligere spesialutdanning og 18 % av kvinnene og 33 % av mennenes var lærere.

Kjønnsbalanse etter arbeidssted

Tallene i parentes, er tall for 2015. Tabellen viser en sterk skjevfordeling av kjønn på arbeidsplassene. Det gjelder alle områdene. En jevnere kjønnsbalanse ville sannsynligvis ha påvirket positivt tjenestene som ble gitt. Sterkest skjevdeling er det i barnehagene og i renholdstjenesten.

Arbeidssted	Antall ansatte	Kvinner		Menn	
		Antall	%	Antall	%
Barnehage	40	39	98 (100)	1	3 (0)
Boveiledertjenesten	40	33	83 (82)	7	18 (18)
Kulturskolen	18	12	67 (67)	6	33 (33)
Skole	129	103	80 (81)	26	20 (19)
Helse	123	116	94 (95)	7	6 (5)
Teknisk	38	7	18 (30)	31	82 (70)
Renhold	13	13	100 (100)	0	0
Ressurssenter	27	25	93 (100)	2	7 (0)
Servicesenter	16	11	69 (64)	5	31 (36)

Organisasjon

I 2016 ble det arbeidet mye med hvordan kommunens organisasjonsmodell skulle utformes for å sikre effektiv og god drift. I januar 2017 tok kommunestyret administrasjonens fremstilling av ny organisasjonsmodell til orientering. I prosjekt balansesaken, som ble behandlet 12.05.2016, ble det skissert at målet med en ny organisasjonsmodell var en slankere organisasjon med større evne til utvikling, og at kommunen ønsket å gå i retning av en to-nivåmodell.

Kommunens organisasjonsstrategi «Sammen kan vi mer!» ble stadfestet av kommunestyret i 2016. Strategien viser hvordan organisasjonen rustes for å nå målene som er satt i kommuneplanens samfunnsdel.

På kommunens nettsider er det i 2016 blitt mulig for innbyggerne å gjøre seg kjent med delegasjon av lovbestemt myndighet innad i administrasjonen. Det betyr at innbyggerne lettere kan vite hvem som har beslutningsmyndighet i deres sak.

Tillitsvalgte

Tillitsvalgte fra Utdanningsforbundet, Fagforbundet og Sykepleierforbundet er delvis frikjøpte. I tillegg til disse har flere fagforeninger en tillitsvalgt.

Arbeidsgiver har informasjonsplikt og drøftingsplikt overfor tillitsvalgte. Hovedavtalen regulerer partenes rettigheter og plikter.

Tillitsvalgte har månedlige møter med rådmann og personalsjef, og har anledning til å møte på de månedlige samlingene for kommunens ledere. På det enkelte arbeidssted ivaretas medbestemmelse mellom lokal leder og lokal tillitsvalgt.

I administrasjonsutvalget sitter fem politikere og to hovedtillitsvalgte er medlemmer. Rådmannen møter og personalsjefen er sekretær.

Godt samarbeid mellom arbeidsgiver og medarbeidernes tillitsvalgte er en forutsetning for å utvikle organisasjonen i tråd med organisasjonsstrategien, gi tjenester med avtalt kvalitet og utvikle helsefremmende arbeidsplasser.

Etikk

Verdiene våre, sprek – ekte – dyktig, skal prege den enkelte ansatte i møte med tjenestemottakere og kolleger. Medarbeiderne har konkretisert hvordan verdiene skal uttrykkes i det daglige arbeidet. «Beste praksis- plakaten» i organisasjonsstrategien viser ønsket praksis.

De etiske retningslinjer påpeker at ansatte skal legge stor vekt på redelighet og åpenhet. Kommunens ansatte skal være bevisste at de er viktige for at innbyggerne skal ha tillit til kommunen.

MILJØRAPPORT

Tovdalselva

Laksefangstene varierer noe fra år til år. 2011 hadde en betydelig topp. De siste årene har fangsten tatt seg en del opp fra et litt lavere nivå i 2014. Økningen fra 2015 til 2016 er på ca 150 kilo. Det ble likevel fanget et lavere antall fisk i 2016 (561) enn i 2015 (667). (kilde: Scanatura)

År	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Kg fanget laks	1 232	2 937	1 903	1 542	1 242	1 727	1 878

Statistikk: Scanatura.

Kalking av Tovdalsvassdraget skal sikre tilstrekkelig god vannkvalitet for reproduksjon av laks i elva. Det er Fylkesmannen i Aust-Agder som på vegne av kommunene søker og videreformidler tilskudd til kalking fra Miljødirektoratet.

Forbruket av kalk i Tovdalsvassdraget i 2016 var på 3 147 tonn. Dette er omtrent halvparten av mengden i 2015, og noe nærmere mengden i 2014. I øvrige lokale vann og bekker utfører de lokale fiskeslagene et betydelig kalkingsarbeid. Det ble kalket med 240 tonn skjellsand her i 2016. I tillegg er det kalket i Stigselva i

Idrett og Friluftsliv

Det investeres årlig i nye tiltak knyttet til idrett og friluftsliv. Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet legger føringer for utvikling av anlegg til friluftsliv og idrett. Ny plan for 2017-2020 ble vedtatt i kommunestyret desember 2016. I forrige periode er følgende anlegg blitt gjennomført:

- Birkenes IL: Birkenesparken garasje løypemaskin, renovering klubbhus, renovering ball bing, renovering «Sarons dal»/utvidelse asfaltløyper, padlekart Ogge, O-kart Østre Mollestad, rehabilitering Minipark/hinderløype,
- Birkenes/Lillesand sportsskytterklubb: kortholdsbaner Flakke loner
- IL Gry: turløype Bellandsheia, sandvolleyballbane,
- Vegusdal Skytterlag: innendørs skytebane
- Herefoss vel: badeplass
- Herefoss IL: lys ballbinge,
- Svaland vel: merket turstier på Svalandsheia inkl Havsåsen og Liråsen
- Nordåsen terrasse Vel: ny ballbinge med kunstgress, ny hinderløype/aktivitetsområde
- Birkenes kommune; ballbinge/balløkke Birkeland skole, treningspark Birkenesparken, Birkeneshallen nytt gulv mm, Valstrand skole bordtennis, Teinefossen laksesti m/ bord og benk. tursti fra Fiane til Slågedalsbrua med retur over Flakkeheia; (et samarbeid mellom aktive pensjonister og kommune.) 2 parkeringsplasser langs elva, Natveitåsen ballbinge, Natveitåsen sandvolleyballbane, Engesland skole aktivitetsløype, Birkeneshallen rehab av garderobes

Elveplassen friluftsområde:

Områdene ved Tovdalselva eies av Birkenes kommune og har hatt fokus siden 2005 og det utvikles fortsatt tiltak langs elva. Området er mye brukt hele året. På sommerstid er sandvolleyballbanene spesielt populære blant ungdommen.

Berse friluftsområde:

Badeplassen ved Berse ble betydelig oppgradert i løpet av 2010 og 2011 og fremstår som et flott friluftsområde. Området eies av Birkenes kommune. Det jobbes kontinuerlig med å opprettholde kvalitet på området og med å vedlikeholde de tiltak som er etablert. Området er mye brukt sommerstid, spesielt av barnefamilier.

Flakkeheia:

Flakkeheia er et yndet turmål for mange og i løpet av høsten 2016 er det skiltet med nye retningskilt og kartsilt med «Her står du nå» Dette takket være midler fra Aust Agder fylkeskommune og Gjensidigestiftelsen.

Sommer og vinterløyper

Siden tidlig på 2000-tallet er det blitt merket mange turstier i Birkenes. I 2007 ble det utgitt en egen brosjyre "Ut på tur i Birkenes" med kart og beskrivelse av 30 ulike turstier i kommunen. Dette heftet er blitt revidert og nytt ble trykket i 2014. prosjektet «På topp i Birkenes» er blitt meget populært og det er mange som går disse turene. I 2016 var det ny rekord i antall besøk på toppene – 16 666 besøk!

Løypenettet vedlikeholdes stort sett av frivillige.

Antall km merka sommerløyper	150
Antall km maskinpreparerte vinterløyper	48

Topland/Øynaheia

Området her er et regionalt skiområde med stor utfart vinterstid. Her er oppmerket løypealternativer på 31 km. Det er store parkeringsplasser både på Øynaheia og Toplandsheia. Kommunen gir sammen med Grimstad, Froland og Arendal et årlig driftstilskudd til Øynaheia løypelag.

Andre områder

Vinterstid (ved snø) kjøres det opp skiløyper i lysløypa på Engesland, Herefoss og Birkeland. I tillegg kjøres Tveideløypa (rundt Fjeldskår) og det tilrettelegges for skileik på Tobias jorde. Av og til kjøres løype fra Heimdal til Birkeland, ca. 23 km. Foruten på Øynaheia kjøres alle løyper på dugnad.

Innkjøpsordning

Birkenes har felles innkjøpsordning med Knutepunkt Sørlandet. Tilbydere bes om å legge ved omtale av egen miljøstrategi jfr. et eget punkt i tilbudsbestemmelsene

Utfordringer

Birkenes kommune, kommunehuset, ble Miljøfyrtårnsertifisert i 2011, og har siden den gang hatt fokus på miljøarbeid i hele kommunen, inkludert energibruk. Kommunen har hatt en utfordring med høyt strømforbruk i kommunale bygg. Det er gjort noen oppgraderinger og enkelte tiltak de siste årene som har hatt effekt. Potensialet knyttet til kostandsreduksjoner er fremdeles betydelig. Det er gjennom prosjekt balanse i 2016 og forpliktende plan som ble utarbeidet for å komme ut av ROBEK langt til grunn et betydelig prosjekt innen ENØK som vil bidra til et betydelig redusert strømforbruk og driftsutgifter etter at tiltakene er utført.

KOMMUNENS UTFORDRINGER og MULIGHETER 2017 OG FRAMOVER.

Birkenes kommune har det beste resultatet på lang tid og det gir kommunen et handlingsrom fremover.

Brutto driftsresultat er positivt i 2016 også etter korrigeringer for fondsavsetninger og premieavvik, med 8,4 mill. og et korrigert netto driftsresultat på 3,5 % av driftsinntektene. Anbefalt nivå fra Teknisk beregningsutvalg er 1,75 % for å ta høyde for avskrivningene i kommunene. Tilsvarende tall for kommuner utenom Oslo er 4-4,2 % i 2016.

Et korrigert brutto driftsresultat som er positivt betyr at vi har en balanse mellom driftsinntektene og driftskostnadene. Det har vi selv om vi vet at ca 2,4 mill. inntektsført i 2016 egentlig skulle ha vært inntektsført i 2015.

Korrigert netto driftsresultat er kr 13,9 mill. Da er avskrivningene tilbakeført som kostnad og erstattet av avdrag regnskapsmessig. Dersom vi endrer på dette og lar være å erstatte avskrivningene med avdrag:

	2012	2013	2014	2015	2016
Korrigert brutto driftsresultat	-14 274	-3 173	-11 196	-480	8 421
Finansinntekter	15 390	15 304	17 926	13 876	13 239
Finansutgifter	-22 496	-23 993	-24 866	-25 339	-24 506
Tilbakeførte avdrag	7 985	11 705	12 871	12 979	13 042
Alternativt korrigert netto resultat	-13 395	-157	-5 266	1 037	10 196

Tabellen ovenfor tilbakefører avdrag i stedet for avskrivninger som er gjort regnskapsmessig. Det gjør at man i større grad får med seg kapitalslitet/verdiforrongelsen på eiendelene. Resultatet i 2016 er med denne endringen fortsatt svært positivt. Det er imidlertid verdt å merke seg at kommunen er avhengig av avkastningen på verdipapirer for å dekke kapitalkostnadene (her under finansinntekter).

Kommunen er svært rentefølsom på grunn av høy gjeld. Birkenes kommune har fortsatt høy lånefinansiering av sine investeringer (s 17) med 89 % av totalporteføljen.

Det ble imidlertid et betraktelig bedre resultat enn varslet per juli med 1,7 mill. positivt (inkludert fondsavsetning kr 2,1 mill.). Resultatet ble 15,7 mill. bedre enn dette inklusiv budsjettert fondsavsetning.

Endringer i fht prognoser juli frie inntekter og finans:

Skatt- og rammeinntekter	3,9 mill.	Skyldes i hovedsak økt inntektsutjevning i 2016 som følge av høyere skatteinntekter i andre kommuner. Varslet i julirapporten men ikke tatt med som en sikker prognose. Anslaget på økt inntektsutjevning omtalt i rapportene for hovedtall i løpet av høsten 2016.
Integreringstilskudd mm.	0,3 mill.	Varslet som 0,1 mill. lavere enn budsjettet per juli. Økt bosetting av flyktninger mot slutten av 2016 gjør at integreringstilskuddet ble 0,3 mill. bedre enn budsjettert. Andre tilskudd kr 0,1 mill. lavere
Avkastning verdipapirer	1,2 mill.	Urealisert per 31.12. Utsikten var god per juli og ble varslet, men ikke tatt med i prognosen på grunn av usikkerhet i denne budsjettposten. Utviklingen av avkastningen er kommentert i rapportene for hovedtall høsten 2016
Eiendomsskatt	0,1 mill.	Varslet med merinntekt på eiendomsskatt på kr 0,5 mill. per juli. I desember ble det utfakturert ytterligere 0,1 mill. ekstra.

Prognosen for merinntekter som var med i prognosen per juli var på kr 0,4 mill. Resultatet totalt sett ble ca 5,9 mill. bedre enn budsjettert, der de vesentlige budsjettpostene var omtalt i rapporteringen per juli som områder det kunne oppstå avvik. Avviket i fht budsjett ble informert i formannskapet februar 2017. Da var bruk av bundne driftsfond inkludert. Dersom de ikke var bokført ville det ha redusert resultatet med kr 2,1 mill.

Årsberetning Birkenes kommune for 2016

Det meste av inntektene i 1A har ikke kommunen noen påvirkning på, med unntak av eiendomsskatten. Det er informert underveis om status uten å gi for mange løfter om inntekter som ikke er sikre.

Endringer i driften i fht rapportering i juli:

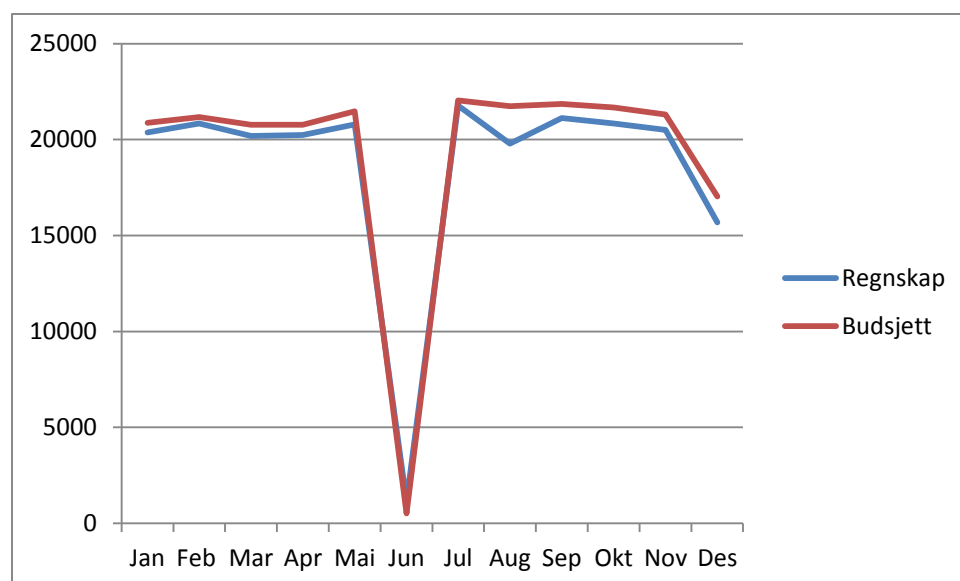
	Faktisk per desember	Prognose per juli	Kommentar
lønnskostnader inklusiv sykelønnsrefusjon	6,5	0,05	Avviket på lønnskostnader har fremkommet på grafene i "økonomiske hovedtall" i løpet av høsten 2016.
pensjon	1,5		Rapportert om sannsynlig positivt avvik, fremkommet med beløp i rapporten "økonomiske hovedtall" i løpet av høsten.
lønnsjusteringer	1,5	0,75	Lønnsforhandlinger ikke ferdige per august. Det positive avviket nevnt i "økonomiske hovedtall i løpet av høsten.
Andre driftskostnader service	1		IKT-lisenser, konsulenttjenester mm
Avsatt beløp ekstra time i skolen	0,4		Ses sammen med lønnskostnader
skyss skole	-0,6	-0,6	
Kjøp fra andre kommuner skole og barnehage	0,7	0,4	Høyere enn forventet
Tilskudd private bhg, spes ped, kjøp fra andre kommuner	-0,9	-1	Som forventet
Driftskostnader skole	-0,3		Diverse kostnader
Ressurscenteret driftskostnader.	-2,6		Det negative avviket ble ikke særlig rapportert ettersom det var tenkt dekket av reduserte lønnskostnader. Forventet avvik på barnevernskostnader var imidlertid varslet per juli, men kommunen kjente ikke beløpet før i februar 2017. Varslet gjennom høsten. Utover barnevernet gjelder dette bidrag mm.
Driftskostnader helse og velferd	-1,6		Det negative avviket tenkt dekket av reduserte andre kostnader. Kostnader knyttet til kjøp av avlastning meldt, ellers diverse.
Driftskostnader teknisk	0,2	0,2	Tilbakebetaling fra KBR tidligere varslet. Ellers en del andre innsparinger, men også en del overskridelser.
Inntekter SFO	0,5		Ikke varslet per juli.

	Faktisk per desember	Prognose per juli	Kommentar
Tilskudd til Ressurscenteret	1,8		Mer tilskudd til flyktningetjenesten enn forventet høsten 2016. Noen av inntektene har også sammenheng med manglende lønnskostnader.
Helse og velferd inntekter	0,4		Gjelder i hovedsak refusjon ressurskrevende brukere.
Refusjoner servicesenteret	0,4		Refusjon fra Struktur 1 og Fylkesmannen
Statstilskudd, kommunale refusjoner mm.skole og barnehage	2,3	1,85	Økte statstilskudd skole og barnehage
Inntekter Teknisk	0,2	-0,4	Her går en del inntekter i pluss og minus. Posten er lagt til driftskostnader kalk og overføring til fond fordi de har en sterk sammenheng med inntektene. Forventningene var negativt avvik, men området fikk bl.a 0,5 mill. gjeldende 2015 mot slutten av året.
SUM	11,4	1,25	

Kr 3,2 av Inntektene i Ressurscenteret var kommunen usikker på helt fram til regnskapsavslutning i midten av februar. De var derfor tatt ut av prognosen presentert i formannskapet i februar.

Gjeldende driftsdelen er den mer sammensatt gjeldende årsakene til avvik mellom budsjett/rapportering og faktisk resultat enn i 1A. Størst avvik er det gjeldende lønn og sosiale kostnader inklusiv sykelønnsrefusjon. Gjeldende pensjon og ubrukte midler som var reservert lønnsjusteringer er dette varslet underveis, selv om beløpene ikke har vært på plass.

Når det gjelder lønnskostnader i driften kom ikke det store avviket før fra august og utover. Lønnskostnadene inklusiv pensjon mm. lå ca 2,3 mill. under budsjett fram tom juli. Fra august og ut året økte dette med 5,7 mill. Det er inklusiv direkte sykelønnsrefusjoner og andre lønnsrefusjoner, men lønnsjusteringene er tatt ut.

Det var særlig innen skole og barnehage økningen kom i løpet av høsten. Skole og barnehage har ny oppstart i august og i forbindelse med det gjøres mange endringer. En del tiltak som ble igangsatt for å holde kostnadene

nede på grunn av at man så økning i enkelte kostnader, hadde større effekt enn antatt. Noe lønnsbudsjett har også sammenheng med tilskudd/inntekter som ikke kom.

Innen helse og velferd er det alltid ferieavviklingen som utgjør usikkerhetsfaktoren underveis i lønnskostnadene, men lavere etterspørsel etter tjenestetilbudene gjorde at det meste ble ordnet innenfor normal drift uten innleie av vikarer. Sykehjemmet skulle også redusere antall ansatte i driften, med det usikkerhetsmomentet det medfører. Det var innen helse og velferd forventet mer normal etterspørsel etter tjenester mot slutten av året som aldri kom.

Teknisk har jevnt gjennom året forsøkt å holde igjen på driftskostnadene for å klare å gå i balanse. Dette fordi man så at det kom noen kostnader det ikke var budsjettet med og en del reduksjon i inntekter. Det har selvfølgelig gått en del ut over driften i året, selv om man har klart å løse de mest prekære oppgavene.

Den største negative effekten av lave lønnskostnader finner vi i Ressurssenteret. Særlig innen PPT har det vært sykemeldinger og en utfordring å rekruttere ansatte. Det var ønskelig å ansette i vakante stillinger tidligere i år, men det kom ikke på plass før sent i høst. Det har medført at lønnskostnader ikke er brukt, men det har også hatt store konsekvenser i skole og barnehage at PPT har ligget etter i rekrutteringen.

Det er driftskostnader på ca 3,7. mill. merforbruk. Driftskostnadene går litt i + og minus i fht. dette. En del var nok tenkt dekket av de lønnskostnadene områdene hadde brukt for lite i årets første 7 måneder. Det gjelder f. eks helse og velferd og ressursenteret. Barnehagekostnadene var imidlertid meldt og tiltenkt en finansiering fra inntektene i skolen. Området reduserte imidlertid såpass på egne lønnskostnader at det ble dekket innenfor barnehageområdet.

Når det gjelder inntekter er bildet komplisert fordi en del av inntektene har tilhørende kostnader som er øremerket, en del av bortfallet av inntekter er direkte knyttet til manglende lønnskostnader. Sist men ikke minst har kommunen mottatt en del inntekter som tilhørte 2015. Noe av dette var tiltenkt å dekke økte kostnader tidligere i 2016, men et viste seg å være nok med de innsparingene og den utviklingen som kom.

De omtalte driftskostnadene og inntektene kan ikke leses direkte i regnskapet, det er fordi det i noen sammenhenger gir et riktigere bilde å legge til en inntekt eller trekke fra en kostnad når dette omtales i dette kapittelet. Det gjelder for eksempel avsetning til fond som bør ses sammen med inntekter.

Det regnskapsmessige resultatet er svært positivt for en kommune som har balansert på marginalen i de siste årene. Det har gått betraktelig bedre enn vi forventet høsten 2015 når vi la budsjettet for 2016.

Det har kostet organisasjonen en hel del med mange omstillinger de siste årene, det forventes at det fortsatt vil bli satt krav til oss gjeldende nye arbeidsoppgaver som blir overført til kommunene.

Dagtilbud for demente, psykolog i alle kommuner, økt pedagogtthet i barneskolen, aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottagere, kommunal plikt til å tilby øyeblikkelig hjelp døgnopphold for mennesker med psykisk helse- og/eller rusmiddelproblemer innføres, for å nevne noen av de satsingsområdene regjeringen signaliserer fremover.

2016 var året for forhandlinger og valg om kommunesammenslåing. I Birkenes valgte man å si nei til sammenslåing, mens Søgne, Sogndalen og Kristiansand blir tvunget til å slå seg sammen. Det blir en utfordring for en så liten kommune å få til utvikling og gi god nok kvalitet på enkelte områder alene.

Kristiansand kommune har valgt å si opp samarbeidsavtalen gjeldende IKT med Birkenes fra 2020. Det betyr at Birkenes må prøve å finne nye samarbeidspartnere for IKT. Det er viktig for kommunens utvikling å ha en profesjonell løsning for IKT. Dette er et av de områdene kommunen henger litt etter i utvikling på i tjenestene. Alle områdene har digitalisering som et tiltak i sine utviklingsplaner. Det er viktig at vi klarer å henge med på utviklingen i forhold til effektivisering av tjenestene, men også for at barn i skole og barnehage får tilstrekkelig kunnskap med seg i sin utdanning.

Vinteren 2017 ble det bestemt at SANA-mottaket i Birkenes skal legges ned i mai. Mottaket har vært i kommunen siden 1999. Det har påvirket kommunens tjenestetilbud i stor grad innen, helse, skole og barnehage. Det vil helt klart påvirke driften i kommunen at mottaket forsvinner, samtidig vil kommunen også miste en del av sine inntekter som følge av nedleggelsen.

Prosjekt balanse ble startet i 2016 fordi opprinnelig budsjett og økonomiplan 2016-2019 var i underbalanse, hvilket medførte at kommunen havnet på ROBEK. Budsjettet gjeldende 2016 hadde isolert sett en underbalanse på kr 9 mill. Vinteren 2016 ble prosjekt balanse startet for å utarbeide en forpliktende plan på hvordan kommunen skal komme seg ut av ROBEK.

Måltallet for innsparinger ble satt til kr 15 mill. Beløpet ble satt ut fra den gjeldende underbalansen, samt en vurdering av hvor mye kommunen minimum må ha for å klare å håndtere fremtidige inntektstap eller kostnadsøkninger.

Vedtatt reduksjon ble som følger:

Vedtatt i kommunestyret							
	Årseffekt beløp	2016	2017	2018	2019	2020	2021-2025
Barnehage og skole	3 505	1 630	3 410	3 505	3 505	3 505	3 505
Ressurssenteret	300	400	125	175	300	300	300
Helse og velferd	5 870	1 825	2 570	4 140	4 850	5 870	9 620
Teknisk & Servicesenteret	2 910	300	1 580	1 940	2 340	2 910	2 910
Teknisk	370	1240	370	370	370	370	370
Servicesenteret	1 134	176	604	679	704	1 134	1 134
Økt eiendomsskatt			2 200	2 200	2 200	2 200	
Sum tiltak	14 089	5 571	10 859	13 009	14 269	16 289	17 839

I revidert budsjett for 2016 ble det innarbeidet kostnadsbesparende tiltak på totalt kr 5,6 mill. I administrasjonens forslag til budsjett for 2017 er det innarbeidet kr 5,2 mill. Ytterligere kr 2,2 mill. vil bli innarbeidet i 2018 osv.

Mange av tiltakene er igansatt i 2016, men vi er på ingen måte ferdige.

Kommunen er i stadig endring, og med nye utfordringer som må løses. Det er derfor ekstra viktig å følge opp strategien som er lagt i «prosjekt balanse» for å sikre at vi gjør de riktige tingene.

Befolkningsutviklingen er den viktigste faktoren i utviklingsbildet:

	2016	2017	2020	2025	2030
0-5 år	442	421	483	537	543
6-15 år	748	770	850	900	952
16-19 år	288	281	257	326	337
20-66 år	2 998	3 014	3 311	3 539	3 843
67 år eller eldre	671	692	764	864	947
SUM	5 147	5 178	5 665	6 166	6 622

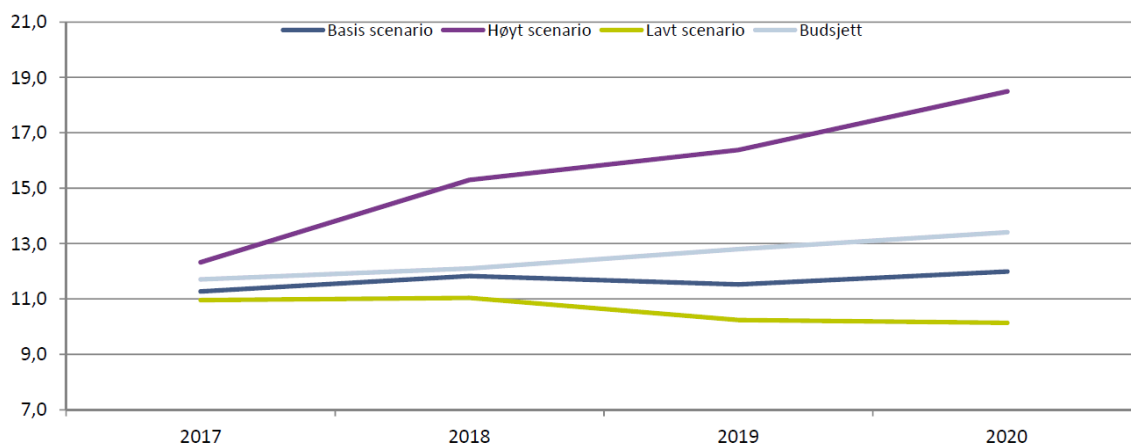
Tabellen viser at vi har hatt en liten økning i innbyggertallet fra 2016 til 2017 og prognosene framover(SSB), men ikke så mye som vi hadde budsjettet med i 2017. Økning i innbyggertall medfører kostander, men også investeringer.

Av store investeringer de nærmeste årene er det planer om en ny barnehage. Av befolkningsveksten i gruppen 0-5 år ser vi at behovet kan være der i 2020, kanskje før. Det vil sannsynligvis bli behov for flere klasserom i skolen også fremover.

Det andre store prosjektet kommunen holder på med er kommunens boligmasse. Hensikten er å tilpasse denne best mulig til fremtidens behov for kommunale boliger. Per i dag vet vi at vi ikke har optimal løsning i forhold til de mange eldre som vil ha behov for tilpasset bolig i tiden som kommer. Vi ser at den delen av befolkningen øker raskt etter 2020. Ellers gir økning i befolkningen også behov for økt boligtilbud i andre grupper.

Investeringer krever en finansiering, kommunen har per i dag lav egenkapital i finansiering av våre investeringsprosjekt. Per 2016 ligger den på ca 89 %, anbefalt er ca 0,67 %. Dersom vi klarer å opprettholde gode resultater og sette gjeldsavdragene lik avskrivninger, vil vi kunne oppnå en mindre risikoutsatt situasjon på sikt.

Rentenivået har lenge vært lavt og prognosene er at de vil være lave en god stund framover. Dette har Birkenes nytt godt av i flere år.

Gabler per februar 2017.

Grafen viser prognose for renteutvikling i Birkenes basert på ulike scenarier. 1 % økning i rentesats vil gi kommunen kr 4,0 mill. i ekstra utgifter per i dag. Vi er derfor svært sensitive for den dagen da rentene virkelig går opp.

I 2015 vedtok kommunen en finansstrategi som er innarbeidet i budsjettet og økonomiplan 2017-2020.

KS-vedtak 062/15:

Det avsettes årlig på disposisjonsfond for å dekke svingninger i økonomien. Gjennomsnittlig skal dette utgjøre 0,6 % av kommunens brutto driftsinntekter over en 4-års periode.

Disposisjonsfondet bygges opp over en 10-årsperiode til ca. 20 mill. inflasjonsjustert til 5,6 % av driftsinntektene.

Avdrag gjeld nedbetales tilsvarende avskrivninger på investeringer hvert år.

Andre nøkkeltall utarbeides hvert år i årsberetningen for kontroll av kommunens økonomiske situasjon og retning.

Finansstrategien bygger på følgende forutsetning:

«Utgangspunktet for alt vi gjør, er oppdraget med å levere tjenester til kommunens innbyggere basert på regulerte rettigheter og forsvarlighetsprinsippet. Dette krever forutsigbarhet og en viss konsistens i tjenesteleveransene. Og nettopp forutsigbarhet for våre innbyggere er hele årsaken til at kommunens økonomi må være sunn og bærekraftig over tid. Dette er også kommunen forpliktet til gjennom Kommuneloven. Sette inn ressurser på et tidligere tidspunkt, er en av de strategiene Birkenes kommune har satset på for å oppnå rasjonell og effektiv forvaltning av kommunale fellesinteresser.»

Det er fortsatt viktig ikke å hvile fordi vi har hatt et godt økonomisk resultat i et år. Tvert i mot, er det viktig å bygge oss opp slik at vi tåler de endringer som kommer. Fordi vi ønsker å gi våre innbyggere et forutsigbart tilbud også fremover.

I økonomiplanen 2017-2020 har vi lagt opp til å følge finansstrategien med å bygge opp fond og å betale avdrag i takt med avskrivninger. Dette er en fornuftig strategi for å møte fremtidens utfordringer. På sikt vil vi komme dit hen at vi har større valgmuligheter i hvordan vi disponerer våre ressurser.

Derfor må vi fortsette med det vi har gjort:

Intensivere omstilling og rasjonell bemanning av tjenestene

Øke inntektene

Gjennomføre finansstrategien

Vi har sammen vist at vi får til de to første punktene, selv om noe har ligget utenfor vår kontroll på inntektssiden. Men vi skal være fornøyde som har fått en god balanse mellom inntekter og utgifter i drift.

Først når vi har den balansen kan vi å gå løs på det siste punktet som skal gjøre oss mindre sårbare for endringer innen finans.

TJENESTOMRÅDE TEKNISK

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Tjenestområdet teknisk ivaretar drift og vedlikehold av kommunale bygninger, vann og avløpsnett, kommunale veger, friluftsområder med mer. Tjenestområdet har også ansvar for planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekter knyttet til vedlikeholdsoppgaver, oppgraderingstiltak, bygg og infrastrukturtiltak (vei, vann og avløp).

Birkenes og Lillesand har inngått vertskommunesamarbeid hvor Birkenes er vertskommune med ansvar for fagene landbruk, oppmåling, geodata, miljø og eiendomsskatt.

Videre har tjenestområdet ansvaret for forvaltningsmessige oppgaver innenfor planlegging, byggesak, samt næring og kultur. Vi ivaretar også de kommunale eiendommene.

Starten av 2016 var preget av at kommunen hadde et budsjett i ubalanse. Kommunen ble meldt inn i ROBEK og det måtte jobbes med en forpliktende plan for å finne løsninger for den økonomiske situasjonen. Det ble brukt mye ressurser for å jobbe med tiltak for å redusere kostnader og komme frem med et budsjett i balanse. Teknisk jobbet sammen med Servicesenteret i denne prosessen. Det ble presentert løsninger for å redusere årlige driftsutgifter med kr 5,6 mill. i 2020. For 2016 var reduksjonen beregnet til kr1,8 mill.

De viktigste tiltakene er:

- ENØK, investeringer for å redusere energikostnader
- Reduksjon av hjemmel i vaktmestertjenesten
- Endring i eierskap til veg
- Digitalisering og endring av bemanning i servicetorget
- Gjennomgangen og endring av eierskap bla a ift grendehus
- Endring i organisering

Løsningene innebærer arbeidskrevende prosesser og vanskelige avgjørelser. Tiltakene ble iverksatt under klar forutsetning med at det var risiko knyttet til både gjennomføring og endelig resultat. Flere av tiltakene har også avhengighet til andre tiltak og krever 100% gjennomføring for å lykkes med innsparinger, som eksempel digitalisering og endring av bemanning i Servicetorget. For ENØK krever tiltakene store investeringer.

Det er satt i gang arbeid med de fleste av tiltakene i tråd med planen, og det er holdt fremdrift som tilsier at en får ønsket effekt også i 2017. Blant annet er ENØK prosjektet planlagt, og det er anskaffet nødvendige kompetanse for gjennomføring på prosjektnivå. Endringer i vaktmesterteamet, vurdering av eierskap veg og endring av organisering vil bli gjennomført i 2017

Arbeidet med prosjekt balanse bygde på grundige analyser av innsparingspotensialet. Flere av tiltakene i prosjekt balanse gjenspeiler tiltak som allerede var satt opp i handlingsplanen. Dette betyr

at en har vært på rett spor av de løsningene en anser nødvendig for å løse de viktigste utfordringene.

Det har likevel vært nødvendig å gjøre noen omprioriteringer i 2016 med hensyn til kapasitet, slik at ikke alle deler av handlingsplanen har vært fulgt opp fullt ut.

Teknisk sektor har over flere år hatt stort fokus på å redusere restanser. Det har vært noen utfordringer knyttet til dette spesielt innen oppmåling, matrikkelføring, enkelte deler av byggesaksbehandlingen og jordbruk. Hovedmålsettingen for forvaltningsfagene har vært at lovpålagte oppgaver leveres med rett kvalitet til rett tid og at det ikke er restanser. Det har vært jobbet målrettet og systematisk for å få bort restansene. Samtidig har det vært fokus på de nye oppgaver skal leveres til rett tid for å unngå nye restanser. Gjennom 2016 har en, med få unntak, fått bort restanser og løst løpende oppgaver. Det har vært noen utfordringer i perioder som følge av permisjoner og sykefravær, men dette er nå i all hovedsak ordnet opp i. Det gjenstår imidlertid å finne løsning på gjennomføring av kontrolloppgaver innen byggesak. En ser nå også at byggesak ikke har kapasitet nok til å ivareta den oppgavemengden som kommer i form av søknader. Det er nær 100 flere søknader i 2016 sammenlignet med 2015. Dette er det foreslått løsninger for i budsjett 2017 og økonomiplan. Det må ha økte ressurser til på dette feltet.

Samarbeidsdagene med Lillesand fungerer på en god måte. Det jobbes fremdeles med å forbedre saksflyt og rutiner mm., men oppgaver løses i stor grad på en god og effektiv måte.

Forfallet i den kommunale infrastrukturen er den største utfordringen tjenestområdet står overfor. Hovedmålsettingen «fra forfall til sunn verdiforvaltning» er derfor videreført i 2016. Økonomiske rammer og øvrige ressursmessige begrensninger gjør at det er langt til å nå målsettingen. De løpende driftsoppgavene som har vært nødvendig for å opprettholde tjenestetilbud i kommunale bygg og leveringsikkerhet for blant annet vann og avløp har vært ivarettatt.

Vedlikeholdsarbeider styres i stor grad av behov som oppstår brått, og som er helt avgjørende for funksjonalitet. En ser imidlertid at de grep som er gjort for å få bedre oversikt og planmessig tilnærming gir effekt. For bygg har vedlikeholdsplanlegging ved hjelp av systemet Plania gitt bedre oversikt og grunnlag for å planlegge arbeider. Dette sammen med at vaktmestere er samlet i team har bidratt til å løse bygningsforvaltningen mer effektivt. Systemet videreutvikles til også å planlegge periodisk vedlikehold. Som følge av ROBEK ble alle investeringsprosjekter utsatt. Det ble i denne perioden jobbet mye med vedlikehold i egen regi og egne vaktmestere har gjort et solid vedlikeholdsarbeid. En har også klart å ivareta de fleste investeringsprosjekter på slutten av året etter at midlene ble tilgjengelige.

For VA har etablert hovedplan bidratt til prioritering av planlegging og gjennomføring av prosjekt. Det har vært noen utfordringer med å få alle forutsetninger på plass for de ulike prosjektene, og nytt høydebasseng har derfor blitt utsatt. Hovedplanen vil bli revidert i 2017.

Tilrettelegging for kulturlivet og frivillige er en viktig oppgave. Også i 2016 er det gjort en solid jobb på dette området. De ressursene kommunen benytter generer en stor frivillig innsats som er avgjørende for det tilbudet kommunen kan gi på mange områder.

Innen næring har det spesielt blitt jobbet med oppfølging av næringsstrategien i knutepunktkommunene og spesielt prosjektet SMARTSKOG for videreutvikling av tre og trebasert næring som et viktig tiltak for å utvikle «grønne næringer».

Personal:

Personalsituasjonen har i noen grad vært preget av gjennomføring av permisjoner, noen langtids sykemeldinger og også noe endring i bemanning i noen stillinger. Dette har medført et stort press på enkelte i perioder. Gjennom siste halvdel av 2016 har de fleste stillinger fått stabil bemanning. Det er samtidig hentet inn vikar i stillinger som er vakante. Dette betyr at en da har kapasitet i tråd med budsjett på de ulike fagene.

Antall hjemler er stabilt, men noen små justeringer på enkelte ansvar.

Korttidssykefraværet er lavt. Langtidssykefraværet på 4,4 % skyldes bare i noen grad arbeidsrelaterte forhold. Sykefraværet på byggdrift er fremdeles noe høyt, men det er betydelig lavere enn i 2015. Dette indikerer at de tiltak som er etablert for å redusere sykefravær har fungert.

Økonomi:

Tjenesteområdet har et mindreforbruk på kr 1,8 mill. Dette er etter at opprinnelig budsjett ble redusert med kr 1,5 mill. som følge av prosjekt balanse.

De viktigste bidragene til mindreforbruk er kr 0,5 mill. i innbetaling fra staten knyttet til prosjekt som ble avsluttet og utgiftsført i 2015. I tillegg har KBR tilbakeført eiertilskudd tilsvarende kr 0,2 mill.

Kommuneplanlegging har kr 0,3 mill. i reduserte utgifter til kjøp av tjenester. Dette som følge av at arbeidet med kommuneplanens arealdel er utsatt. Det har imidlertid vært behov for å benytte noe innkjøp til andre tjenester, blant annet ferdigstillelse av sentrumsplanen.

Kultur har et mindreforbruk på kr 0,4 mill. Dette er i stor grad som følge av økte leieinntekter, reduserte tilskudd og redusert bokkjøp. Det er også et lite mindreforbruk på lønn.

Byggdrift har et mindreforbruk totalt på kr 0,2 mill. Strømutgifter er kr 0,6 mill. under budsjett, mens vedlikeholdskostnader endte kr 0,2 over budsjett. Dette som følge av uforutsette ting på slutten av året. Det er også gjort en tapsavsetning i forhold til leieinntekter som bidrar til å redusere mindreforbruket. Det var også et underforbruk på lønnsmidler tilsvarende. Området har også hatt utgifter til rettsak i forbindelse med boligene i Lille Tømmeråsen som har påvirket det endelige resultatet.

Vei vann og avløp er samlet på budsjett, men med et lite merforbruk på ansvarene som ikke inngår i selvkost kr 0,1 mill. Dette som følge av kostnader knyttet til vintervedlikehold og veglys. Budsjettet for vintervedlikehold var lavt i 2016. En relativt mild og snøfattig vinter har bidratt til at det ikke er store avvik på dette området.

Samarbeidsfagene med Lillesand ligger på budsjett.

Lønnsutgifter inklusiv sykelønnsrefusjoner for hele tjenesteområdet sett under ett er under budsjett. Dette som følge av en del vakante stillinger gjennom året. Det har vært jobbet med løsninger for å dekke inn vakante stillinger for å unngå restanser, men redusert bemanning har i 2016 medført noe redusert tjenesteproduksjon.

Hovedtall Teknisk

	2015	2016		Regnskap 2016	Budsjett 2016
Bemanning	45,8	45,8	Lønn og sosiale utgifter	30 216	30 172
			Driftskostnader	46 691	37 019
Sykefravær			Inntekter	-42 682	-31 215
1-8 dager	0,6 %	0,3 %			
9-16 dager	0,2 %	0,4 %			
17 dager+	4,5 %	4,4 %	Mindreforbruk	-1 750	
Sum	5,3 %	5,1 %	Tjenestefjef	Halvor Nes	

NÆRING/KULTUR/MILJØ /EIENDOM

Måloppnåelse og utførte oppgaver

Stabsområdet på teknisk ivaretar plan- og byggesak, næring og kultur, kommunal renovasjon, brann og beredskap, kommunale avgifter, administrasjon av teknisk sektor og kommunal eiendom. Renovasjon, brann og beredskap ivaretas av henholdsvis LiBiR (interkommunalt avfallsselskap) og KBR (Kristiansandsregionen brann og redning) Disse enhetene ivaretar det kommunale behovet på en god måte.

Innen næring er det jobbet med tiltak i tråd med næringsstrategi for knutepunktkommunene. For Birkenes er stedskvaliteter og utvikling av «grønne næringer» sentralt. Det har vært jobbet betydelig med SMARTSKOG også i 2016. Kommunen bidrar med ressurser for å bidra til å videreutvikle verdiskapning knyttet til tre og trebasert næring. Det har også vært fokus på næringsutvikling i tilknytning til elva, Telemarksvegen og sekretærfunksjonen i Birkenes næringsforum.

I Tveide Næringspark ble det i 2016 solgt en tomt. Ny gang- og sykkelveg er åpnet og det er fylt ut et mindre areal mot nord i næringsparken i forbindelse med gang- og sykkelvegprosjektet. Det er nå kun tre tomter igjen i næringsparken. Det må i 2017 jobbes med strategi for videre utvikling av området.

Kultur har som målsetning å opprettholde aktivitet og service. Området er en viktig forutsetning for å tilrettelegge for den store frivillige innsatsen som preger Birkenes. Frivillig innsats er avgjørende for at kommunen kan ha det tilbudet som er tilgjengelig på mange områder.

Kultur har gjennomført flere tiltak både på arrangementssiden, og ikke minst ved tilrettelegging for aktivitet og friluftsliv. Av viktige arrangement nevnes UKM, allsang på jordet og Birkelandsdagene. Kulturkontoret var også involvert i Lofthusforestillingen som gikk for fulle hus i februar. Fritidsklubben Joker har hatt et flott år med mange ungdommer innom på åpningskveldene. Biblioteket er også bra besøkt og har et godt utlån. Vi ligger ca. midt på kommunestatistikken i Aust Agder over utlån pr.innbygger.

Det ble tildelt kr 0,6 mill. i kulturmidler til lag og foreninger(kultur midler, kapitalmidler og tilskudd idrettsanlegg)Det ble ikke tildelt grendehusmidler i 2016.

Det er i 2016 behandlet 250 byggesaker, mot 170 i 2015. Dette er delesaker, søknader uten ansvar, søknader med ansvar, rammesøknader, endringssøknader, klagesaker, igangsettingstillatelse, midlertidig brukstillatelse, ferdigattest, utslippssøknader.

Gjennomsnittlig behandlingstid i 2015 var:

Søknad med 3 ukers frist: 18 dager

Søknad med 12 ukers frist: 32 dager

Søknad med dispensasjon fra plankrav: 35 dager

Andre saker: 18 dager

Saksbehandlingstiden er omtrent som i 2015, men en uke kortere for dispensasjonssaker.

Det er fremdeles behov for å finne ressurser til kontroll av byggesaker (krav på 10 % av byggesaker). Det er foreslått løsninger i budsjett 2017 og økonomiplan som skal sikre nødvendige ressurser.

Innen arealplan har det vært jobbet med flere planer. Sentrumsplanen er endelig avsluttet og klar for videre utvikling. Revisjon av kommuneplanens arealdel har blitt utsatt som følge av behov for ressurser til andre oppgaver. Arealplanlegger har blant annet skrevet ny planstrategi, bidratt i flere utredninger, beredskap, og også hatt faglig ansvar for byggesak. I tillegg er det jobbet med forberedelser for bygging av ny scene på Tobias Jorde.

Planer som er ferdigbehandlet:

- Områderegeringsplan for Birkeland sentrum
- Mindre endring av Grødum boligfelt
- Mindre endring av reguleringsplan for Fænmyr

Planer som var under arbeid i 2016:

- Detaljregulering for del av Hauane
- Detaljregulering for FV42 Hovland – Lislevatn
- Kommuneplanens arealdel
- Detaljregulering for del av Høygilts moner

Arbeidet med kommunale eiendommer har i 2016 vært begrenset til gjennomføring av salg i Tveide næringspark og Natveitåsen, samt oppfølging av henvendelser og søknader i forbindelse med kommunal eiendom.

Personal:

Teknisk sjef hadde foreldrepermisjon fra april til og med juni. Rådgiver eiendom har vært konstituert i andre stillinger i store deler av året. Økning i hjemmel er knyttet til oppfølging av kalkprosjektet i Tovdalselva som er økte fra 80 % til 100 % Sykefraværet er lavt.

Økonomi:

Stabsområdet har et mindreforbruk på 1,6 mill. ifht. budsjett.

Plan og byggesak er rett under budsjett. Noe høyere gebyrinntekter enn budsjettet, kr 0,1 mill. Det har vært noe sykemelding og avvirket permisjon. Reduserte utgifter her går mot kjøp av tjenester for å opprettholde produksjon.

Næring er kr 0,6 mill. under budsjett. Dette skyldes lavere lønnskostnader tilsvarende kr 0,3mill. som følge av at en rådgiver har vært konstituert i andre stillinger uten at det har vært inne vikar. Det er kommet en innbetaling fra staten på kr 0,5mill. knyttet til prosjekter før 2016. Videre har det vært noe lavere innbetalinger enn budsjettet for Telemarksvegen. Dette vil komme inn i 2017.

Det er ca. kr 0,3 mill. i reduserte utgifter til kjøp av tjenester innen kommuneplanlegging som følge av utsettelse av oppgaven.

KBR har tilbakeført fondsmidler og ansvaret ender kr 0,2mill under budsjett.

Innen kultur er det et mindreforbruk på rundt kr 0,4 mill. Dette som følge av noe reduserte lønnsutgifter, høyere leieinntekter, reduserte tilskudd, redusert bokinnkjøp og noe generell reduksjon i diverse utgifter.

Det har også i 2016 vært holdt igjen på kursmidler.

Hovedtall ansvar 1138,1145,1146,1152,1153,1159,1400,1401,1450,1505,4200-4266

	2015	2016		Regnskap 2016	Budsjett 2016
Bemanning	8,8	8,0	Lønn og sosiale utgifter	6 180	6 256
			Driftskostnader	19 825	14 076
Sykefravær			Inntekter	-17 244	-9 983
1-8 dager	0,3 %	0,1 %			
9-16 dager	0,2 %	0,4 %			
17 dager+	0,2 %	3 %	Mindreforbruk	-1 587	
Sum	0,70 %	3,5 %	Avdelingsleder	Halvor Nes	

VEI, VANN OG AVLØP

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Birkenes kommune har sammen med Aprova AS, utarbeidet en hovedplan for vann og avløp for Birkeland. Arbeidet startet februar 2014 og ble ferdigstilt mars 2015. Hovedplanen formulerer blant annet hovedmål og arbeidsmål for vannforsyning og avløp. Den kartlegger dagens status og tilstand på kommunens anlegg, fremmer aktuelle tiltak og utformer en handlingsplan for planperioden 2015 -2026.

Produksjonen av vann ved våre vannverk er stabile. Bortsett fra vannverket på Engesland er kvaliteten meget god. Engesland vannverk har ikke tilfredsstillende rensing av jern og mangan. Avdelingen har i 2016 utført en rekke tiltak som har bedret vannkvaliteten, men fortsatt er ikke verdiene for jern og mangan tilfredsstillende i henhold til drikkevannsforskriften. Arbeidet for å oppnå tilfredsstillende vannkvalitet pågår fortsatt og vil fortsette utover i 2017.

Birkeland vannverk leverer vann av høy kvalitet, men har fortsatt noe høyt forbruk. Noe av forklaringen er lekkasjer på stikk og i anboringer. Disse er vanskelige å kartlegge. Herefoss vannverk har en stabil produksjon og leverer vann av høy kvalitet. Noe lekkasje forekommer også her.

Oppførelse og etablering av Natveitåsen høydebasseng var planlagt igangsatt høsten 2016. Grunnet utfordringer i forbindelse med lokasjon og grunnervervelse, er prosjektet blitt ytterligere forsinket. Det blir antagelig en løsning på grunnervervelsen i løpet av første kvartal 2017, og som resulterer i oppstart av fysiske arbeider høsten 2017

Det er gjennomført diverse mindre VA-oppgradering - og saneringsarbeider i 2016. Største enkeltprosjektet var utskifting av reduksjonkum på Lina. Prosjektene utføres i egen regi ved bruk av rørlegger og andre leverandører med rammeavtale. Arbeidene utføres etappevis, etter behov, og ihht. hovedplanen.

Alle avløpsrenseanlegg har hatt stabil drift og god rensing. Imidlertid sliter vi med organisk stoff ved Birkeland renseanlegg. I perioder med stort innlekk klarer ikke renseanlegget kravet til rensing av

organisk stoff. Lekkasjesøk og ledningssanering vil bedre situasjonen. Forprosjektet for nytt renseanlegg på Birkeland, eventuelt alternative løsninger, startet 2016. Endelig konklusjon på fremtidig avløpsrensing vil være klart i løpet av 2017.

Arbeidet med digitalisering av kommunens VA-ledninger er ferdig og avsluttet.

På kommunale veianlegg er det utført veivedlikehold etter behov. Arbeidet begrenser seg til enkelt vedlikehold som grusing, lapping av asfaltskader, slodding, kantklipp mm. Med bruk av investeringsmidler ble det lagt ca 1,3 km nytt asfaltdekke på de kommunale veiene.

Det er et stort etterslep på veivedlikeholdet. De fleste veiene holder ikke en tilstrekkelig standard og fremkommelighet. Grunnet store utfordringer med veistandarden, ble det planlagt å utarbeide en hovedplan for vei i 2016. Investeringsmidlene ble tilgjengelige høsten 2016. Det ble derfor prioritert fysiske tiltak på vei, fremfor utarbeidelse av en hovedplan, som er tidsmessig krevende og bør gjøres på sommerhalvåret pga værforhold. Hovedplanen vil bli utarbeidet i 2017.

Personal:

I november ble det ansatt ny oppsynsmann på vann og avløp. Nedgangen i bemanningen fra 2015 – 2016 skyldes 20 % reduksjon i stillingsbrøk for fagansvarlig vann og avløp.

Økonomi:

Tjenester hvor brukerbetaling er regulert, nyttes selvkostprinsippet. Dette gjelder alle fire ansvarsområdene for vann og avløp. Reelle kostnader og gebyrinntekter innenfor aktuelle ansvarsområder skal balansere, men avviker noe på avskrivninger i regnskapet og i selvkostberegningen. Eventuelle overskudd avsettes til selvkostfond.

Ansvarsområdene som ikke inngår i selvkost, henholdsvis 1442, 1440 og 1406 har et samlet merforbruk på kr 0,1 mill. Hovedårsaken til det er merforbruk vintervedlikehold og strøm til gatelys.

Hovedtall ansvar 1406, 1410, 1411, 1420, 1421, 1432, 1440, 1442

	2015	2016		Regnskap 2016	Budsjett 2016
Bemanning	6,6	6,4	Lønn og sosiale utgifter	4 336	4 605
			Driftskostnader	11 162	10 749
Sykefravær			Inntekter	-10 351	-10 211
1-8 dager	0,3 %	0,7 %			
9-16 dager	0,0 %	0 %			
17 dager+	0,10 %	0 %	Merforbruk	4	
Sum	0,4 %	0,7 %	Avdelingsleder Stian Nordahl Sørli		

SAMARBEID LILLESAND/BIRKENES

Måloppnåelse og utførte oppgaver

Vertkommunesamarbeidet mellom Lillesand og Birkenes innen felles tekniske tjenester består av områdene oppmåling, geodata, eiendomsskatt, jordbruk, skogbruk, miljø- og naturforvaltning. Avdelingen holder til på kommunehuset i Birkenes, og står for tjenestene innen de ovennevnte fagene innen begge kommunene.

I 2016 er det første hele året dette samarbeidet har eksistert. Hovedfokuset gjennom året har vært utarbeidelse av gode rutiner og arbeidsflyt. Avdelingen har langt på vei oppnådd dette. Den fungerer godt faglig og arbeidsmiljømessig, både som enhet og sammen med resten av tjenesteområdet.

Oppmåling ivaretar oppmålingssaker, matrikkelføring, seksjonering og adressering.

Alle nye saker som gjelder fradeling, grensejustering, arealoverføring, seksjonering, forretning over eksisterende grenser ble i 2016 ivaretatt innenfor tidsfrister satt i lovverket.

Det ble i november 2016 gjennomført et tilsyn innen matrikkelloven i Birkenes og Lillesand kommuner med meget gode tilbakemeldinger.

Geodata har ansvaret for vedlikehold og etablering av digitale kartdata i kommunen. Dette er et sentralt verktøy for saksbehandling, og mange av kommunens øvrige tjenester.

I 2016 lanserte de «Kommunekart», en ny kartløsning som setter kommunen i toppsjiktet når det gjelder digital kartløsning for publikum. Dette er en automatisk produksjon av situasjonskart som benyttes av private søkere, konsulentfirmaer og av etater på fylkes- og statlig nivå. Tidligere måtte kart sendes ut manuelt fra servicetorget eller teknisk.

Dette har vært en stor besparelse i tid for administrasjonen, i tillegg gir det bedre kvalitet i kartmateriell i søknader som blir sendt kommunen for behandling.

Eiendomsskatt har jobbet stabilt og godt. Det er kommet på plass en rammeavtale for takseringstjenester. Dette gjelder de nye eller endrede skatteobjektene som kommer i løpet av året.

Landbruk. Jordbruk har i 2016 jobbet målrettet med å få oversikt, og løse restanser for området. Det har vært en rådgiver i permisjon, og en periode uten faste løsninger innen fagområdet. Likevel har det vært gjort en god jobb, og det er ingen betydelige restanser. Avdelingen forvalter en

rekke tilskuddsordninger som kommer innbyggerne til gode. Et eksempel er produksjonstilskudd hvor det i Birkenes ble utbetalt kr 9,2 mill. i løpet av 2016!

Innen natur- og miljøforvaltning har stillingen som naturforvalter vært ubesatt i store deler av 2016 pga. avvikling av permisjon og langtidssykefravær. Spesielt innen viltforvaltning har det vært en del krevende saksbehandling. I høst kom det en fast vikar på plass, og det har vært jobbet veldig godt på området.

Investeringsprosjekter var som følge av at kommunen var på ROBEK satt på vent store deler av året. I slutten av 2016 ble det anledning til å planlegge igangsetting. Både prosjektet som går på retting av eiendomsgrenser og adressering begynte det å jobbes med i slutten av 2016. Begge disse prosjektene er viktige for innbyggerne, og det jobbes for fullt med å ferdigstille disse i 2017.

Personal

Det har vært utfordringer i forhold til bemanning i 2016. Dette på grunn av permisjoner, langtidssykefravær og en del midlertidige løsninger. Avdelingen har som følge av dette ikke hatt et kontinuerlig godt nok tjenestetilbud på alle fagområder i 2016. Imidlertid var det i desember 2016 nesten full bemanning, og vi så da en god utvikling på avdelingen.

Endringen i hjemler er knyttet til overføring av 0,10 årsverk fra VA til geodata. I tillegg er avdelingslederstillingen som ligger i vedtatt bemanningsplan lagt inn. Det er ansatt en konstituert avdelingsleder fra september 2016.

Økonomi

Totalt sett leverte avdelingen i 2016 på budsjett. De ansvarene som er knyttet til ansatte overført fra Lillesand kommenteres ikke nærmere her da de føres i null ved fakturering til Lillesand.

De ulike ansvarene har noen variasjoner. To av ansvarene har et merforbruk. Det ene er oppmåling som har mindre gebyrinntekter enn budsjettet, og det andre er geodata som har økte lønnskostnader knyttet til overføring av hjemler internt. Dette jevnes imidlertid ut med at andre ansvar er holdt tilbake og ligger under budsjett, mye som følge av at personer ikke er erstattet under permisjoner og langtidssykefravær. Dette er imidlertid ikke en bærekraftig og god løsning på lang sikt.

Hovedtall ansvar 1130, 1131, 1135, 1170,1180,1181,1182,1183,1184,1185,1186,1187, 1402, 1403,1500

	2015	2016		Regnskap 2016	Budsjett 2016
Bemanning	11,6	12,7	Lønn og sosiale utgifter	8 982	8 354
			Driftskostnader	3 862	2 497
Sykefravær			Inntekter	-8 671	-6 685
1-8 dager	0,0 %	0,1 %			
9-16 dager	0,0 %	0 %			
17 dager+	0,0 %	5,2 %	Merforbruk	6	
Sum	0,0 %	5,3 %	Konstituert avdelingsleder Merete Holtan Birkenes		

BYGGDRIFT

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Avdelingen for bygg- og drift ivaretar drift og vedlikehold av den kommunale eiendomsmassen.

I løpet av 2016 har avdelingen utført vedlikeholdsarbeidet som har bestått i å reparere skader og rette feil som har oppstått. Det har ikke vært nok rom for periodiske vedlikeholdsarbeidet som er nødvendig for å opprettholde verdier, standard, kvalitet og estetikk i bygninger, men alt i alt så har avdelingen fått utført mye innenfor den økonomiske rammen.

Fellesarealer på gruppe 4, 5 og 6 på sykehjemmet ble malt opp av vaktmesterne.

Tre aldersboliger, to serviceboliger og en leilighet er pusset opp, de har byttet kjøkken i flere av dem. Arbeidet er utført med egne ressurser.

I inngangspartiet på kommunehuset ble både vegger og trapp malt opp av vaktmesterne.

I forbindelse med nytt møterom der ulven stod har vaktmesterne pusset opp gangen og laget nytt monter til ulven på Birkeland skole.

Engesland skole har vaktmesterne pusset opp kjelleren slik at SFO kan være der.

I 3. etasje på kommunehuset har vaktmesterne snekret rømningsvei og lager til IKT.

Høsten 2016 begynte vaktmesterne i team med oppmøte ved sykehjemmet på Birkeland. Dette ser ut til å fungere veldig bra. Både brukerne og vaktmesterne gir gode tilbakemeldinger.

FDV- systemet Plania er et godt hjelpemiddel, som begynner og bli godt innarbeidet i kommunen. Avdelingen bruker dette slik at mange nøkkelpersoner i kommunen kan melde inn feil og mangler som blir til arbeidsordre for vaktmesterne.

Renholderne skal ha ipad som styringsverktøy der de finner renholdsplaner, tegninger osv. dette vil blant annet gjøre det enkelt for vikarer å utføre jobben uten noe større opplæring., Brannboken vil bli innført hos alle brannansvarlige i løpet av våren 2017.

Personal:

Vi har hatt inne en person en stund gjennom NAV som har gjort en flott jobb for kommune.

Ellers er personalet stabilt.

Hovedtall ansvar 1600-1609

	2015	2016		Regnskap 2016	Budsjett 2016
Bemanning	18,9	18,8	Lønn og sosiale utgifter	10 719	10 957
			Driftskostnader	11 841	9 696
Sykefravær			Inntekter	- 6 416	-4 337
1-8 dager	1,1 %	0,4 %			
9-16 dager	0,3 %	0,9 %			
17 dager+	9,4 %	5,8 %			
Sum	10,8 %	7,1 %	Mindreforbruk	-173	
			Avdelingsleder Vidar Syvertsen		

Vi har justert flere av hjemlene til renholderne i 2016 for å få til sammensettingen av stillingene innenfor gitte stillingsstørrelser mm. dette er gjort innenfor den vakante stillingen på 109 % og justeringen utgjør 62 %. Det gjenstår 47 % vakant.

Når det gjelder bemanning i 2016 er den på 18,8 årsverk, herunder en vakant på 47 % som brukes til justering av renholderne, vi ser at det er mulig å slette mesteparten av denne inne kort tid. Faktisk bruk er 18,1.

Vi har etter omorganiseringen av renholderne hatt en del sykemeldte. Vi har fulgt dette opp med tiltak som samtale, dialogspill, bedre forståelse av ny arbeidsplan, utstyr, trening sammen med fysioterapeut. Dette har gitt gode resultater.

Økonomi:

Utgifter til strøm i de kommunale byggene har et mindre forbruk på ca kr 0,6 mill., dette skyldes lavere strømpriser, mildere vinter og at energiforbruket i kommunens formålsbygg i 2016 var ca 300 000kWh mindre enn i 2015, dette kommer bla av rehabiliteringen på Birkeland skole.

Vedlikeholdsbudsjettet har et merforbruk på ca. kr 0.2 mill. Dette kommer som følge av uforutsette ting i løpet av 2016.

Det er gjort en tapsavsetning på ubetalt leie, Ved avslutning av regnskapsåret 2016 ble det foretatt en vurdering av kommunens fordringer tilknyttet utleie av kommunale boliger. I denne forbindelse ble det foretatt en tapsavsetning på utestående husleie på til sammen ca. kr 0,3 mill.

Leieinntektene er ca.kr 0,35 mill. lavere en budsjettet i 2016. Dette er bla. på grunn av boliger som er oppusset, ikke leid ut, pluss noe av tapsavsetningen i punktet over.

Totalbudsjettet for avd. bygg- og drift har et underforbruk på ca kr 0,2 mill. for 2016.

Det er blant annet en del mindre lønnsutgifter ved innleie av vikarer.

RESSURSSENTERET

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Ressurssenteret består ved utgangen av 2016 av barnevern, helsestasjon, avdeling for psykisk helse og rus, PPT, SLT, flyktningstjeneste og psykomotorisk fysioterapeut. Tjenestenes primæroppgaver har blitt ivaretatt samtidig som det satses mye på prosjekter som kan være nyttige i et barn/familileperspektiv.

Ressurssenteret ønsker å bidra tverrfaglig kompetanse i saker vi er involvert i på den måten øker muligheten for tidlig innsats.

Mål for Ressurssenteret

Innbyggerne får en faglig forsvarlig og individuelt tilpasset tjeneste på riktig tid.

Tidligere utarbeidet menneskesyn videreføres og legges til grunn når ansatte ved Ressurssenteret møter brukere av tjenestene.

Måloppnåelse (her trekkes spesielt frem):

- Kompetanseutviklingsprogrammet «Trygge voksne» i regi av RVTS Sør (Regionalt Ressurssenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging, region sør) har fortsatt i 2016. Felles kompetanseheving på dette viktige området er av stor verdi.
- Det er søkt om tilskudd til utvidelse av familieteamet. Tilskudd er innvilget og styrking skjer i 2017.
- Helsestasjonen holder COS-P kurs for alle foreldre til nyfødte. Et unikt tilbud som har stor forebyggende verdi.
- Det systemiske arbeidet i PPT er noe forsinket pga bemanningssituasjonen. Fokus på dette når denne er bedre.
- Arbeidet med å få til styrking av tverrfaglig samarbeid og større fagmiljøer har fortsatt i 2016.

Det har i løpet av året vært noen samlinger for alle ansatte ved ressurssenteret. Den ene fagsamlingen var Familiesenteret i Aust-Agder ansvarlig for. Temaet var «Perspektiver på barn, familier og hjelpere». Vi har også arbeidet med å få en oversikt over hvilke tverrfaglige tiltak som Ressurssenteret er involvert i. Resultatet av dette arbeidet danner grunnlag for et delprosjekt i prosjekt balanse.

Det er fortsatt slik at flere av ansvarsområdene i Ressurssenteret har ekstra krevende oppgaver som utfordrer både fagligheten i den enkelte tjeneste og samhandlingen innad i Ressurssenteret, og med andre i og utenfor kommunen.

Personal:

På bakgrunn av vedtak er det økning av årsverk på helsestasjonen og flyktningstjenesten. Det er også flere ansatte som er finansiert av prosjektmidler. Det har vært noen justeringer innad i Ressurssenteret. Sykefraværet er hovedsakelig knyttet til langtidsfravær.

Økonomi:

Totalt sett har Ressurssenteret et hatt høyere utgifter til drift enn budsjettet, likevel slik at også inntektene har vært høyere enn budsjett. Totalt sett har Ressurssenteret et lite overskudd i forhold til budsjett i 2016. Barnevernet har isolert sett et overforbruk på grunn av flere saker i 2016. Lave vikarutgifter/vakant stilling (PPT) forklarer deler av overskuddet. Det arbeides aktivt med å få tilsatt fagleder i PPT.

Hovedtall Ressurssenter

	2015	2016		Regnskap 2016	Budsjett 2016
Bemanning	19,1	17,2+2,4*	Lønn og sosiale utgifter	16 635	16 918
			Driftskostnader	18 594	14 216
Sykefravær			Inntekter	-10 474	-6 164
1-8 dager	1,4 %	1,2 %	Mindreforbruk	-215	
9-16 dager	0,6 %	0 %	Enhetsleder Terje Bakken		
17 dager+	6,2 %	6,5 %			
Sum	8,2 %	7,7 %			

*Fullfinansierte prosjektstillinger

RESSURSSENTERET-FELLESOMRÅDE

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Ansvarer omfatter ledelse av Ressurssenteret. Merkantile tjenester er lagt under fellestiltaket. Merkantile tjenester skal være tilgjengelig for alle avdelinger. Pr dags dato har merkantil hatt flest oppgaver knyttet til helsestasjonen. Inn under ansvaret ligger en liten psykomotorisk fysioterapi ressurs, SLT og rådgiver for TQM.

SLT arbeidet i Birkenes er omfattende og SLT koordinator er involvert i mye bra forebyggende arbeid. I 2016 har SLT deltatt i 7 kjernegrupper og 8 ungdommer har hatt bekymringssamtale hos politiet. Økonomisk sett dekker Fylkesmannen deler av SLT koordinator stillingen. 60 % SLT koordinator er ikke tilstrekkelig for å opprettholde en god tjeneste.

Barneverntjenesten har i 2016 blitt driftet fra Kristiansand. Organisatorisk har Birkenes og Lillesand felles avdelingsleder. Det har vært store kostnader knyttet til barneverntjenesten i 2016 med en budsjettsprikk på ca kr 1 mill. I all hovedsak knyttet overskridelser til tiltak utenfor hjemmet (252).

I PPT har det i 2016 vært vakant stilling. Totalt har PPT 2,5 årsverk. Ved utgangen av 2016 var totalt 1,5 årsverk besatt.

Det er fortsatt store utfordringer å få rekruttert medarbeidere til PPT, og PPT deltar mindre i tverrfaglig arbeid enn ønskelig. På grunn av en vanskelig rekrutteringssituasjon er lønnskostnadene betraktelig lavere enn budsjettet.

Personale:

Gjennom store deler av året har det vært knyttet 1,75 årsverk til fellesområdet. Ledelse av området er da inkludert. Medio desember ble det tilsatt ny enhetsleder for Ressurssenteret og årsverket har fra det tidspunkt vært 2.6. Det er 0,6 årsverk merkantil stilling til hele Ressurssenteret. Denne ressursen skal gi gode merkantile tjenester til mer en 5 fagretninger og 20 årsverk. Den merkantile ressursen er for liten. I 2016 har det blitt tilsatt ny rådgiver i PPT, fortsatt er det ikke ansatt fagleder PPT, pr tiden har derfor området vært direkte underlagt enhetsleder.

Økonomi:

Barnevernet har isolert sett et overforbruk på grunn av flere saker i 2016. Lave vikarutgifter/vakant stilling (PPT) reduserer underskuddet.

Hovedtall: 2400, 2440, 2430

	2015	2016		Regnskap 2016	Budsjett 2016
Bemanning	5,2	4,3+0,8	Lønn og sosiale utgifter	3 751	4 214
			Driftskostnader	13 701	11 533
Sykefravær			Inntekter	-1 631	-390
1-8 dager	1,2 %	0,8 %			
9-16 dager	0,6 %	0 %			
17 dager+	13,7 %	8,3 %	Merforbruk	464	
Sum	15,5 %	9,1 %	Avdelingsleder Terje Bakken		

*Fullfinansierte prosjektstillinger

HELSESTASJONEN

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Helsestasjonen har ansvar for forebyggende og helsefremmende arbeid for gravide og for barn og unge i alderen 0–20 år og deres foresatte. Dette omfatter jordmortjeneste, helsestasjonstjeneste, skolehelsetjeneste, helsestasjon for ungdom og oppgaver innenfor smittevern. I tillegg har helsestasjonen et eget tilbud innen psykisk helse for barn og unge. Helsestasjonen har også ansvar for flyktninghelsetjeneste for barn og voksne i asylmottak. De siste årene har helsestasjons- og skolehelsetjenesten fått tillagt en rekke nye oppgaver og ansvarsområder. I Birkenes kommune har utfordringen blitt ekstra stor, ettersom dette har skjedd samtidig med en relativt stor økning i barnebefolkningen.

Helsestasjonen har pr. 31.12.16 ansvar for 474 barn under skolealder, og 807 skoleelever på 1. til 10. trinn. I tillegg har helsestasjonen drop-in-tilbud til ungdom opp til 20 år (Helsestasjon for ungdom). 28,4 % av kommunens befolkning tilhører helsestasjonens målgruppe, 0–20 år. I 2016 ble det registrert 76 nye gravide i jordmortjenesten. Det ble født 75 barn i kommunen i 2016. Psykisk helse barn og unge har gitt tilbud til 57 barn/unge/familier. Helsestasjonen har i 2016 dokumentert 9 524 kontakter i form av konsultasjoner, klientrettede samarbeidsmøter, telefoner og brev.

Helsesøstrene og flyktningsykepleier har i løpet av de siste årene blitt sertifisert i foreldreveiledningsprogrammet Circle of Security Parenting (COS-P). Alle foreldre til nyfødte får nå tilbud om COS-P, og det holdes også kveldskurs som er åpne for alle.

Familieteamet er et tverrfaglig lavterskeltilbud som koordineres av familierapeut i psykisk helse barn og unge. På grunn av stor etterspørsel, har tilbudet i 2016 blitt økt fra 2 timer annenhver uke til 3 timer hver uke.

Fra november 2016 har helsestasjonen gitt tilbud om HPV-vaksinering av unge kvinner født fra 1992 og senere. Dette vaksinasjonsprogrammet er et midlertidig tilbud.

Personal:

De siste årene har det kommet midler gjennom statsbudsjettet som skal brukes på helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Helsestasjonen fikk i 2016 en økning i personalressurser på 60 % stilling, fordelt jordmor 10 % og helsesøster 50 %. Bemanningsøkningen ble gjennomført i løpet av andre halvår i 2015. Bemanningen i helsestasjons- og skolehelsetjenesten er fremdeles ikke i tråd med Helseledningsdirektoratets anbefalte bemanningsnorm fra 2010.

Kommunen fikk tilskuddsmidler til å øke stillingen i psykisk helse barn og unge med 20 %. Til tross for økningen har det til tider vært ventetid for å få tjenesten. Det er stort behov for at denne økningen blir fast for å kunne opprettholde et velfungerende tilbud. Kommunen har også fått tilskudd fra Helseledningsdirektoratet på kr. 0,6 mill. til økning av bemanningen i helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Ettersom tilskuddet kom forholdsvis sent på året, og ansettelsesprosessen tok lenger tid enn forventet, har hele dette tilskuddet blitt overført til 2017.

I store deler av 2016 har merkantil stilling tilknyttet helsestasjonen vært økt med 40 %. Dette har blitt finansiert av økt vertskommunetilskudd til kommuner med asylmottak. Det er behov for permanent økning av merkantil ressurs for helsestasjonen.

Sykefraværet for 2016 var på 8,0 %, som er uvanlig høyt for helsestasjonen. Det er særlig økning i langtidsfraværet. Det er ikke noe som tyder på at forhold på arbeidsplassen er årsak til økningen i sykefravær.

Sykefraværet har ført til avvik, ved at arbeidsoppgaver har blitt utsatt og gjennomført senere enn rutiner og faglige retningslinjer tilsier. I tillegg har det medført dårligere tilgjengelighet, særlig i skolehelsetjenesten.

Økonomi:

Helsestasjonen har hatt et mindreforbruk på kr 0,2 mill. i 2016. Hovedårsaken til mindreforbruket er sykefravær, da det bare i liten grad har vært mulig å sette inn vikar.

Hovedtall enhet 2410

	2015	2016	Regnskap 2016	Budsjett 2016
Bemanning	6,5	6,1+0,6*	Lønn og sosiale utgifter	4 708
			Driftskostnader	154
Sykefravær			Inntekter	-1 204
1-8 dager	0,7 %	1,4 %		
9-16 dager	0,0 %	0 %		
17 dager+	0,0 %	6,6 %		
Sum	0,7 %	8,0 %	Mindreforbruk	-192
			Avdelingsleder Cecilie Hodne	

PSYKISK HELSE OG RUS

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Formålet med er å gi tjenester til mennesker med psykiske plager/ lidelser og/eller rusavhengighet. Psykisk helse og rus betjener til enhver tid ca. 100 mennesker og er en tjeneste for de over 18 år. Vi har høyt fokus på forebygging og tidlig innsats.

Henvisninger til avdelingen kommer hovedsakelig fra fastlege, men også fra andre instanser, pårørende eller pasientene selv.

Det fattes enkeltvedtak på alle som får denne type tjenester. Vedtakene omfatter alt fra enkeltsamtaler til grupper eller kurs. Individuelle samtaler er det mest av, noen kan ha en samtale per uke, andre sjeldnere. I samtalen jobbes det mye ut i fra kognitiv terapi. Fokus er på hele mennesket og det gis bistand til å ordne opp i praktiske gjøremål. Dette gjelder i hovedsak hjelp til å komme i kontakt med andre instanser. Psykisk helse og rus har ofte koordinatorrollen når pasientene har Individuell Plan. Denne rollen kan i mange tilfeller ta mye tid. Individuelle samtaler foregår i hovedsak i vår avdeling, men det gjøres også på hjemmebesøk om det er nødvendig.

Av grupper er det en turgruppe og en håndverksgruppe. Det holdes også kurs i depresjonsmestring og kurs i belastningsmestring, disse sammen med Lillesand kommune. Alle grupper og kurs evalueres en gang per halvår og tas vekk i perioder med lite pågang.

I tillegg tilbys et dagtilbud som er åpent 6 timer per uke. Aktivitetstilbudet i tjenesten er økende. Det er flere pasienter som benytter dagtilbudet (Smedens Kjerr).

I tillegg til arbeid direkte knyttet til enkeltpasienter, har tjenesten mye tverrfaglig samarbeid både innad i kommunen og mot 2. linjetjenesten. Tjenesten har veiledning med Sørlandets sykehus en time per måned. Denne veiledningen går på opplæring/veiledning i verktøy/kartlegging vi bruker i terapeutjobben. Med samhandlingsreformen kreves det økt kompetanse når det gjelder kartleggingsverktøy.

Det er kjøpt veiledning av privatpraktiserende psykologspesialist for gruppeveiledning av oss som personal. Personalet bruker seg selv som verktøy i

jobben. Det er viktig med veiledning i forhold til dette for å bevare egen helse. Dette tilbudet avsluttes høsten 2016, og ser mot en annen løsning sammen med hele Ressursenteret.

Avdelingen har oppdaterte rutinebeskrivelser. Disse oppdateres en gang per år, ca halvparten er lagt inn i kvalitetssystemet.

ROP koordinator skal gi et mer styrket og samordnet tilbud til mennesker med ROP lidelser. Det har blant annet blitt opprettet rusteam og ulike aktiviteter til gruppen samt at de får individuell og koordinert oppfølging (Jfr. økonomiplan 2016-2019).

Personal:

Avdeling for psykisk helse og rus består per i dag av 4,8 årsverk fordelt på 5 ansatte. Et årsverk tilknyttet mennesker med ruslidelser finansieres av tilskuddsmidler fra Fylkesmannen. En medarbeider sluttet i avdelingen i mars. Nyansatt begynte i april, ellers har bemanningen i 2016 vært stabil.

Fagleder i avdeling for psykisk helse har fagansvar, samt delvis ansvar for personal og økonomi. Faglederstillingen tilsvarer per i dag 20 % stilling, men det brukes nok nærmere 40 % stilling til disse oppgavene. Fagleder er også leder i psykososialt kriseteam.

En ansatt har gått videreutdanning på deltid og dette har tatt noen ressurser. Man har klart å behandle like mange pasienter som tidligere, men henger etter på faglig oppdatering samlet i avdelingen, samt noe saksbehandling. Det er begrenset med merkantil hjelp i avdelingen.

En ansatt i avdelingen er med i verdigruppa som jobber med å integrere de nye verdiene i kommunen.

I desember har avdelingen hatt bistand fra bedriftshelsetjenesten for å jobbe med arbeidsmiljøet. Dette på bakgrunn av endringer og rollebytter.

Økonomi:

Avdelingen har holdt seg innenfor tildelt ramme for 2016.

Hovedtall ansvar 3860

	2015	2016		Regnskap 2016	Budsjett 2016
Bemanning	4,8	3,8+1,0*	Lønn og sosiale utgifter	3 258	2 686
Sykefravær			Driftskostnader	527	256
1-8 dager	1,4 %	1,4 %	Inntekter	-873	-24
9-16 dager	0,5 %	0 %	Mindreforbruk	-5	
17 dager+	5,3 %	3,6 %	Avdelingsleder Merete Foss Nielsen		
Sum	7,2 %	4,9 %			

*helfinansiert prosjektstilling

FLYKTNINGETJENESTEN/MOTTAK

Flyktningtjenesten:

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

I 2016 ble det bosatt 26 personer. Dette er 1 mer enn kommunestyrevedtaket pga de siste som ble bosatt var en familie med flere barn. 10 av de bosatte var under 18 år. Det var 1 familiegjenforening. 7 av de bosatte er enslige. Et flertall av de bosatte har behov for utdanning i Norge, og har derfor grunnskoleopplæring for voksne som hovedinnholdet i sitt introduksjonsprogram. Andre har språkpraksis i tillegg til opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Introduksjonsprogrammet er helårig på full tid, og skal gi grunnleggende kvalifisering. Birkenes Læringscenteret er en nær samarbeidspart. De bosatte er fordelt på 10 boenheter. I tillegg til kommunale boliger, blir det leid boliger på det private markedet. Å bosette flyktninger er et felles kommunalt ansvar, og det har i løpet av året vært vellykkede tverrfaglige opplegg i skolens ferier. Det er særlig gledelig at det har vært fokus på trivsel, psykisk helse og mestring av, og ansvar for, eget liv.

Anmodningen fra IMDi om bosetting av enslige mindreårige ble ikke aktuelt da antall mindreårige som ankommer Norge er sunket kraftig.

Personal:

I løpet av året ble ressursene økt til 3 årsverk fordelt på 7 personer. De ansatte har en bred faglig bakgrunn og erfaring fra feltet.

Økonomi:

Totalt er det et mindreforbruk på ca kr. 0,5 mill.. Det er merforbruk mht. møbler og utstyr, bidrag barnehage og SFO, bidrag sosialomsorg og husleie. Det er reduserte utgifter til introduksjonsstønad.

I tillegg er refusjoner fra staten, særlig mht. ekstratilskudd ved bosetting av personer med nedsatt funksjonsevne, høyere enn budsjettet. Ekstratilskuddet føres samlet på dette ansvarsområdet, mens utgiftene er fordelt på de ulike tjenesteyterne/avdelingene. Ekstratilskuddet er tildelt på bakgrunn av kommunens dokumenterte utgifter.

Flyktningmottak:

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

SANA asylmottak på Birkeland ble i løpet av året redusert til de opprinnelige 130 plasser. Flyktningestrømmen til landet har blitt kraftig redusert.

Personal:

Det er en 5 % stilling knyttet til samordning av kommunale tjenester knyttet til asylmottaket.

Økonomi:

Utgiftene til tolk er ca kr. 0,1 mill. høyere enn budsjettet. Økt vertskommunekompensasjon fører likevel til et totalt mindreforbruk på kr 0,02 mill.

Hovedtall ansvar 2530, 2540

	2015	2016		Regnskap 2016	Budsjett 2016
Bemanning	2	3	Lønn og sosiale utgifter	4 919	5 675
			Driftskostnader	3 607	2 274
Sykefravær			Inntekter	-6 747	-5 710
1-8 dager	1,5 %	0,4 %			
9-16 dager	0 %	0 %			
17 dager+	0 %	0 %			
Sum	1,5 %	0,4 %	Mindreforbruk	-481	
			Avdelingsleder Tone Røinesdal		

BARNEHAGE OG SKOLE

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Barnehage og skole består av alle skolene, Læringscenter, kulturskolen, private og kommunale barnehager. Alle tjenester skal driftes etter lov og forskrift og det skal føres nødvendig tilsyn og kontroll med både kommunale og private tjenester samt drives et utviklingsarbeid som fremmer kvalitet.

Arbeid med tidlig innsats er et overordnet prinsipp, og er grunnleggende for arbeidet som gjøres i barnehage og skole. Dette er fastlagt i kommunens overordnede planer, og gjelder alle avdelinger og i alle ledd.

Handlingsplanene for barnehagene og skolene løfter fram overordnede mål, og legger grunnlag for drift og utviklingsområder. Barnehageplanen har fokus på tidlig innsats, en lærende organisasjon, læringsmiljø/ de voksnes rolle og likestilling. Skolen har ledelse på alle nivåer, vurdering for læring og tidlig innsats. Barnehagen har hatt hovedfokus på voksenrollen, vennskap og inkludering.

Barnehagene har ut fra de overordnede temaene valgt ulike måter å jobbe med dette. Alle har deltatt i prosjektet «vennskap og inkludering» som er støttet av kompetansemidler fra fylkesmannen. Flere assistenter og fagarbeidere har deltatt i kursing for å øke barnehagefaglig kompetanse i tråd med satsingsområdene.

Et tiltak i handlingsplanen var å vurdere skolestrukturen. Dette ble gjort gjennom prosjekt balanse og vedtatt opprettholdt av kommunestyret. Videre er det utarbeidet forskrift om skolekretsgrenser. Forskriften, og en gjennomgang og justering av kretsgrensene, ble vedtatt av kommunestyret. Det er opprettholdt en streng praksis i forhold til å innvilge skolebytte. Skolebytte vil også medføre økte skyssutgifter.

I tråd med handlingsplanen ble samarbeidet mellom Læringscenteret, Birkeland skole og Valstrand skole vurdert. Det medførte at mottaksklassene for elever i grunnskolealder ble flyttet til skolene. Målet er at dette skal gi en bedre integrering for den enkelte elev. Utfordringen for skolene er at antall elever varierer samtidig som det er stor forskjell i skolebakgrunnen til den enkelte.

Høst 2016 ble lukkingen av avviket på bortfall av undervisningstid, som ble avdekket i 2015 igangsatt. Avviket må lukkes ved å gi mer undervisning i en 3 årsperiode framover.

I forbindelse med forhandlinger om skyss, fikk vi til en løsning med ti minutter mer friminutt. Særlig for elevene på småskoletrinnet var dette viktig. Videre har vi holdt fast på at Birkenesskolen skal følge anbefalingen fra Helsedirektoratet om 20 minutter matpause. Dette er et viktig helsefremmende tiltak, i tråd med strategien om tidlig innsats.

Et viktig tiltak er å gå fra spesialpedagogiske tiltak til tilpasset opplæring. Det er fokus på dette både i barnehage og skole. Det har ikke fått den

framdriften som var planlagt grunnet kapasitetsutfordringer i PPT. Det er helt avgjørende for å nå målene om tilpasset opplæring av vi får opp kapasiteten på PPT gjennom å få tilsatt i de stillingshjemplene som er vedtatt.

Det jobbes aktivt med å møte barns behov for støtte i barnehagen slik at dette kan løses innenfor det ordinære tilbudet, i stedet for at det skal utløse behov for spesialpedagogisk hjelp. Dette gjøres gjennom veiledning, støtte og tiltak fra spesialpedagog for barnehage.

I barnehagene har det vært økt antall barn som har rettighet i forhold til spesialpedagogiske tiltak. Dette er noe vi er forpliktet på å gi, og har medført økt kostnad. Dette året har det vært kjøp av tjenester, men vi må på sikt bygge opp et større spesialpedagogisk team for å møte rettighetene den enkelte har, og for å nå målet om tidlig innsats. Det vil medføre økte kostnader på dette området, men erfaring og forskning viser til at det er økonomisk besparende på andre områder på et senere tidspunkt.

Øremerkede midler for å øke lærertettheten har gjort det mulig å gjennomføre tiltaket med to-lærer i 1. klasse på Birkeland skole fra høst 2016.

Skolene avsluttet vår 2016 den nasjonale satsingen med «Vurdering for læring». Dette er noe det er behov for å følge opp videre slik at det fortsatt utvikles videre og bidrar til at elevene opplever et godt læringsmiljø.

Valstrand og Engesland skole har startet opp på den nasjonale satsingen med «Ungdomstrinn i utvikling». Dette er en satsing som involverer alle ansatte på disse to skolene et felles utviklingsarbeid. I tråd med foreslåtte tiltak i tilstandsrapporten, er lesing i alle fag valgt som innsatsområdet i denne satsingen. I tillegg til å øke arbeidet med lesing i alle fag, gir denne satsingen også mulige verktøy for en variert undervisning.

«Skolen som arena for barn og unges psykiske helse» er et 4-årig samarbeid mellom helsedirektoratet og utdanningsdirektoratet. Målet er å ha fokus på og jobbe forebyggende med hverdagshelsen. Prosjektet avsluttes i 2017.

Gjennom samarbeidet med RVTS i satsingen «Trygge voksne», som er tidlig innsats for inkluderende læringsmiljø, barns psykiske helse og voksne som trygge hjelpere og ledere, har vi hatt et felles prosjekt for alle barnehager, skoler og ressurscenteret

Birkenes kommune har 4 lærere med i nasjonal satsing på videreutdanning. Det er et mål å øke antall lærere på videreutdanning slik at vi innen våren 2025 har gitt lærere den videreutdanning de må ha for fortsatt å kunne undervise i fag i tråd med kompetansekravene. Videre har vi hatt to lærekandidater og to til tre læringer i barnehage og skole.

Birkenes kommune har felles kulturskole sammen med Lillesand, der Birkenes er vertskommune. Det

innføres rammeplan for Kulturskolen og det er økt fokus på samarbeidet med barnehage og skole.

Det er fortsatt fokus på utvikling og systematisk arbeid med å få til en bedre helhet, gode internkontrollsystemer og strategier som gir muligheter for å møte fremtiden med en helhetlig satsing på utdanningsløpet.

Personal:

I løpet av 2016 ble det tilsatt rektor på Herefoss og Engesland. Det har vært konstituert rektor på Læringscentret i påvente av omorganiseringen og på Valstrand fra høst 2016.

Det har ikke vært endringer av ledere på barnehageområdet.

Fagutvikler utdanning var på plass fra januar. Hovedoppgaver er myndighetsoppgaver på barnehage, tilskudd, saksbehandling, skyss, forsvarlig system og utvikling av barnehage og skole. I tillegg deltar Fagutvikler i oppgaver på tvers av tjenesteområdene og system- og kvalitetsarbeid i organisasjonen. Det gjenstår fremdeles en del etterslep som må tas igjen i tillegg til den løpende driften.

Tjenesteområdet har hatt fokus på å justere bemanning etter som behovene endrer seg. I de rammene som avdelingene har fått, er det ikke tatt høyde for uforutsette eller nye behov. Dette året har det vært økende behov, spesielt på den største skolen og på barn med rettigheter i forhold til spesialpedagogiske tiltak. Det er likevel stort fokus på å bruke bare det som er helt nødvendig.

I fraværet i tjenesteområdet, ser vi en liten økning fra 2015 på fravær over 9 dager, og en nedgang i korttidsfraværet under 8 dager. Sykefraværet totalt sett, er økt fra 6,7 % i 2015 til 7 %.

Økonomi:

Tjenesteområdet har totalt et mindreforbruk på kr 4,6 mill.

Barnehagene har gjennomført innsparinger som følge av reduksjon av antall barn i barnehagene. Dette er i tråd med prosjekt balanse, og har fått større effekt en det ble beregnet til på tidspunkt som tiltaket ble vedtatt. Barnehagene har totalt et mindreforbruk på ca. kr 0,8 mill. Barnehagene er i en konkurransesituasjon der de konkurrerer med private barnehager. Det er viktig å bidra til at kommunale barnehager har rammer som gir mulighet til å komme i posisjon til å konkurrere i

forhold til foreldres valg av barnehage med hensyn til kvalitet, bemanning og utvikling.

Skolene, ekskl. Læringscenteret har et mindreforbruk på ca. kr 1,9 mill.

Gjennom prosjekt balanse ble det strammet inn på det som var mulig og bare brukt det som var absolutt nødvendig. Nye behov ble ivarettatt på best mulig måte, samtidig som andre satsinger har blitt nedprioritert. Det er en økende utfordring i forhold til elever med rettigheter knyttet til et helhetlig læringsmiljø. Det vil være av stor betydning å bygge opp et akutt ambulant team med bred kompetansebakgrunn som kan bidra i forhold til den utfordringen som skolene har. Opprettelsen av et slikt team vil medføre økte stillingshjemler og med det en økt kostnad, også i forhold til at det kan være behov for nyrekruttering. Ofte vil behovet være rettighetsbasert i forhold til den enkelte elev eller til elevmiljøet. Vi har som skoleeier en forpliktelse til å ha et godt, varig og inkluderende system som ivaretar dette. Andre kommuner har god erfaring med team som dette. Per i dag er løsningene for kortsiktige og har ikke handlingsrom for å bygge opp kompetanse over tid.

I 2016 er det kommet ca. kr 4,1 mill. mer i inntekter enn budsjettet. Merinntektene er fra 2015 som kom i 2016 på ca. 2 mill., øremerkede midler til økt lærertetthet på 1-4 klasse på kr 0,8 mill., økt foreldrebetaling på ca. 0,5 mill. samt flere elever/ brukere som følge av et økt antall på SANAs mottak. Særlig har dette slått ut på Læringscenteret med ca.kr 1 mill. ekstra i inntekter. Inntektene er redusert med kr 1,3 mill. gjeldende betaling fra andre kommuner, noen av disse er knyttet til reduserte lønnskostnader.

Kjøp fra andre kommuner er en stor post på budsjettet. I løpet av 2016 er det flere barn som har gjort seg ferdige med grunnskolen, og dette gjør at denne budsjettposten har hatt et mindreforbruk. Dette skjer samtidig med at det på slutten av året ble varslet om behov for økte tiltak for vår 2017 for noen av de barna som går på skole i annen kommune.

Årets positive resultat kommer i all hovedsak av inntekter fra staten som ikke er budsjettet. Disse inntektene videreføres ikke i 2017 i sin helhet, I tillegg kommer økte inntekter fra SFO som følge av økt antall barn og reduserte lønnskostnader inklusiv sykelønnsrefusjoner

Hovedtall skole og barnehage

	2015	2016		Regnskap 2016	Budsjett 2016
Bemanning	149,21	146,4	Lønn og sosiale utgifter	99 442	96 711
			Driftskostnader	53 154	50988
Sykefravær			Inntekter	-29 539	-20 003
1-8 dager	1,2 %	1,1 %			
9-16 dager	0,3 %	0,5 %			
17 dager+	5,1 %	5,4 %			
Sum	6,70 %	7,0 %	Mindreforbruk	-4 640	
			Tjenestesjef Marianne Moen Knutsen		

SKOLE og BARNEHAGE FELLES

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Avdelingens oppgave er å lede og koordinere øvrige avdelinger, samt å være pådriver for utvikling på barnehage og skoleområdet. Det ligger også myndighetsoppgaver knyttet til barnehage, som for eksempel godkjenning og tilsyn. Behandling av saker som gjelder tjenester som skyss, barn i andre kommuner og tilskudd til private barnehager, spesialpedagogikk i barnehager er også oppgaver som ivaretas på denne avdelingen. Som barnehage- og skoleeier er det også en sentral oppgave å ha et forsvarlig kvalitetssystem.

Tilstandsrapporten som ble lagt fram for kommunestyret viser på hvilke områder Birkenesskolene har god måloppnåelse på, samt at den peker på noen klare forbedringsområder.

Det tverrfaglige samarbeidet får en stadig mer sentral plass i arbeidet med tidlig innsats, og spesielt i arbeidet med å «bygge et lag» rundt barn, elever og familie for å få en helhetlig tilnærming. Gjennom flere av prosjektene som pågår er det blitt økt oppmerksomhet og økt forståelse for nødvendigheten av tverrfaglig samarbeid. Dette må være en viktig del av denne avdelingens fokus framover.

Personal:

Det har vært stabilitet i personalet, og et lavt korttids sykefravær.

Stillinger som ikke har tilknytning til en konkret avdeling eller omfattet av omstilling blir ført her.

På fellesområdet dekkes kostnadene ved å ha en ressurs tilsvarende 0,2 stilling til felles arbeid med

IKT i skolen. Skyss i egen regi, lukking av avvik i skolen føres også her. Det har vært en økning i rettigheter tilknyttet barn i barnehagen som har medført økt behov for spesialpedagogiske tiltak

Økonomi:

Skole felles-området har isolert sett et mindreforbruk på ca. kr 0,6 mill. Dette skyldes i hovedsak at øremerkede midler er ført på dette området, samt at deler av inntektene fra 2015 er hentet inn fra avdelingene, og lagt som et innsparingstiltak.

Det er et merforbruk på skyss på ca.kr 0,1 mill. og kjøp fra private (privatskole) på kr 0,1 mill.

Videre er det et merforbruk i lønn som må ses opp mot posten som er avsatt for å lukke avvik.

Det er en reduksjon i kjøp fra andre kommuner.

Læringer har i hovedsak vært budsjettert på barnehage felles mens kostnadene har vært ført på skole felles. Læringer vil gjennom et lærlingeløp kunne flytte mellom forskjellig enheter, og det gjør det nødvendig å ha denne kostnaden på fellesområdet.

Barnehage felles området har et merforbruk på ca. kr 0,9 mill. som i hovedsak skyldes merforbruk på poster som tilskudd til private barnehager, kjøp fra andre kommuner og spesialpedagogiske tiltak.

Merforbruket på barnehage totalt sett er mindre enn man kan forvente når tilskudd til de private barnehagene ble så pass mye høyere enn budsjettert, de kommunale barnehagene har klart å holde igjen kostnader til å dekke merforbruket.

Hovedtall ansvar:2020, 2030, 2050,2210

	2015	2016		Regnskap 2016	Budsjett 2016
Bemanning	4,8	6,9	Lønn og sosiale utgifter	5 175	4 296
Sykefravær			Driftskostnader	44 552	43 532
1-8 dager	0,1 %	0,3 %	Inntekter	-3 903	-2 317
9-16 dager	1,0 %	0 %	Merforbruk	313	
17 dager+	0,0 %	8,9 %	Avdelingsleder Marianne Moen Knutsen		
Sum	1,04 %	9,2 %			

BIRKELAND SKOLE

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Det var 479 elever på skolen ved utgangen av 2016.

Birkeland skole har hatt fokus på klasseledelse, Vurdering for læring og psykisk helse.

Skolen har deltatt i «Skolen som arena for barn og unges psykiske helse», som er et prosjekt i samarbeid med Utdanningsdirektoratet og Helsedirektoratet. Som en del av skolens arbeid med prosjektet, gjennomfører vi månedlige fellessamlinger med forskjellige tema, som for eksempel inkludering ansvar og ryddighet. I tillegg til dette har skolen deltatt i kommunens samarbeid med RVT Sør gjennom prosjektet «Trygge voksne». Begge disse prosjektene er nå i avslutningsfasen, men har bidratt til at skolens ansatte har utvidet sin forståelse av hva som bidrar til god psykisk helse for elevene.

Birkeland skole skåret under det nasjonale gjennomsnittet på de nasjonale prøvene på 5. og 8.trinn. 8.trinns resultatene viser hva elevene har lært på 5.-7.trinnet. Dette var en betydelig tilbakegang fra året før. Selv om resultatene kan svinge fra år til år, da årskullene kan ha forskjellige forutsetninger og utfordringer, er spesielt resultatene i matematikk og engelsk lave. Skolen har som mål at flest mulig gjennomfører prøvene, og har en mindre fritaksprosent på 5.trinn enn det som er gjennomsnittet nasjonalt. I 2015 hadde skolen veldig gode resultater på de nasjonale prøvene.

Personal:

Skolen hadde 62 ansatte ved utgangen av 2016. Dette er andre skoleår der skolen har tilnærmet dobbelt pedagogressurs på 1.trinn. Det har vært

litt utskiftning av personal på grunn av permisjoner, ekstra pedagoger på 1.trinn og utfordringer knyttet til alternativ opplæring våren 2016.

Kompetansekartlegging viser at skolen har lærere med relativ god formell kompetanse i norsk, men at det er mindre formell kompetanse i matematikk og spesielt engelsk. Dette vil ha innvirkning på hva som vil prioriteres i forhold til videreutdanning for lærere.

Oppussing av den gamle delen av skolen var ikke helt ferdig før i februar/mars 2016, og medførte en del utfordringer knyttet til drift og arbeidsmiljø. Elever og ansatte har taklet situasjonen forbillig, men det har vært krevende med flere bytter av klasserom, manglende arbeidsrom for ansatte, manglende datarom og støy/støv fra arbeid. Det totale sykefraværet har økt fra i fjor til 5,6 %, og er således litt over det som regnes som normalt.

Økonomi:

Årsresultatet samlet for skole og SFO viser kr 0,6 mill. mindre forbruk i forhold til totalbudsjett. Hovedårsaken til dette er fordi inntektene på SFO er en del høyere enn det som er budsjettert. Det er flere barn på SFO enn det som var forventet, og lønnskostnadene har i tillegg vært noe lavere enn forventet på grunn av redusert behov i løpet av skoleåret. Summen av inntekter og lønnsutgifter er likevel kr 0,36 mill. over selvkostnivå. Skolens budsjett for 2016 endte i balanse. Prosjekt balanse medførte at skolen måtte stramme inn på en del områder, selv om det har vært nødvendig med utgifter til noe nytt IT materiell som f.eks. printere og projektorer. Skyss og vikarutgifter har vært mye høyere enn budsjettert, men inntekter fra refusjoner har bidratt til at skolen likevel har gått i balanse.

Hovedtall enhet 2600, 2610

	2015	2016		Regnskap 2016	Budsjett 2016
Bemanning	54,8	53,6	Lønn og sosiale utgifter	35 816	33 589
			Driftskostnader	3 958	3 560
Sykefravær			Inntekter	-7 186	-3 945
1-8 dager	1,4 %	1,5 %			
9-16 dager	0,2 %	0,3 %			
17 dager+	3,4 %	3,8 %	Mindreforbruk	-616	
Sum	4,90 %	5,6 %	Avdelingsleder Kristian Cummings		

VALSTRAND SKOLE

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Elevtallet på Valstrand skole har gjennom året vært ca. 180 elever.

Satsningsområdene for Birkenesskolene er: Ledelse på alle nivå, Vurdering for læring, Tidlig innsats.

Skolen har gjennom året hatt fokus på ulike satsningsområder. Skolen har jobbet mye med vurdering for læring og har vært med i satsningen vurdering for læring pulje 5, sammen med de andre skolene i kommunen. Satsningen hadde oppstart høsten 2014 og ble avsluttet våren 2016.

Skolen hadde oppstart av Ungdomstrinn i utvikling høsten 2016. Ungdomstrinn i utvikling er en nasjonal satsning i regi av utdanningsdirektoratet. Valstrand har valgt å ha lesing i alle fag som hovedfokus i satsningen. Satsningen har så langt vært positiv, og det har i satsningen vært et godt samarbeid med universitetet i Agder. Satsningen varer ut 2017.

Skolen har deltatt i kommunens satsning med trygge voksne i samarbeid med RVTS.

I tillegg til å jobbe med ulike satsningsområder har skolen startet med å ta igjen tapt undervisning. Fra høsten 2016 har alle elever en ekstra undervisningstime per uke fordelt på fagene matte, engelsk og norsk. Dette skal vare i tre år.

Utover dette har skolen blitt en mottaksskole. Det innebærer at mottakselevne går på Valstrand i stede for Læringssenteret. Skolen fikk tilført 0,9 stilling fra august 2016, for å utføre denne oppgaven. To lærere ved skolen har hatt dette som hovedoppgave høsten 2016.

Mot slutten av 2016 har skolen inngått et samarbeid med UIA om å være øvingsskole. Det innebærer at skolen fra høsten 2017 skal ta i mot studenter i praksis.

Skolen har et godt samarbeid med foresatte blant annet gjennom FAU. De foresatte ønsker å være med å gjøre en innsats på flere områder i samarbeid med skolen for å opprettholde og forbedre skolens tilbud.

Personal:

Skolen har 25,6 hjemler. Dette har økt fra 2015 pga. økte behov og innføring av mottaksgruppe.

Skolen fikk ny konstituert rektor fra 1.8 2016 fram til juli 2017. I tillegg fikk skolen ny assisterende rektor, fra oktober 2016. Utover det er kollegiet ved Valstrand skole er svært stabilt og har høy faglig kompetanse. To av skolens lærere tar videreutdanning i faget engelsk i regi av utdanningsdirektoratet.

Arbeidsmiljøet på skolen oppleves som veldig bra.

Sykefraværet er samlet 5,6 % for året som helhet. Av dette er det meste langtidssykemeldinger. Sykefraværet har hatt en stor nedgang fra 2015.

Økonomi:

Valstrand skole har god styring over egen økonomi. I 2016 har skolen et mindre forbruk på kr 0,4 mill.

I forhold til budsjett for 2016 bruker skolen en del mindre på lønn og sosiale utgifter, men har høyere driftskostnader enn budsjettet.

Hovedtall ansvar 2700

	2015	2016		Regnskap 2016	Budsjett 2016
Bemanning	23,7	25,6	Lønn og sosiale utgifter	16 923	17 605
			Driftskostnader	2 006	1 605
Sykefravær			Inntekter	-1 706	-1625
1-8 dager	1,3 %	1,2 %			
9-16 dager	0,4 %	0,7 %			
17 dager+	7,4 %	3,7 %			
Sum	9,10 %	5,6 %	Mindreforbruk	-363	
			Konstituert avdelingsleder Birte Kittelsen		

ENGESLAND SKOLE

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Elevtallet har vært ca. 62 elever gjennom året og elevene er delt i 1.-2. tr/3.-4. tr/5.- 6. tr/7. tr/8.-10. tr. Aldersblanding og stasjonsarbeid er gjennomførte tiltak innenfor tilrettelagt opplæring. For elever med rett på spesialundervisning har skolen arbeidet med å gi dette innenfor gruppene eller i stasjonsunder-visningen, for å fremme inkludering og sosial læring.

Satsingsområdet «Vurdering for læring» har hatt fokus på våren, og personalet har arbeidet med kompetanseheving i lærende møter.

På høsten startet vi opp med «Ungdomstrinn i utvikling» UIU som har fokus på lesing i alle fag.

Høsten 2016 hadde vi nasjonale tilsynet på «Elevenes utbytte av opplæringen» på ungdomstrinnet. Det ble avdekket flere avvik. Disse ble jobbet iherdig med på våren, og ble lukket før vi tok sommerferie. Det er meldt ettersyn i starten på 2017

Deltakelsen i «Trygge voksne»-gir gode resultater. Vi opplever individuell utvikling og økt bevissthet hos alle. Nå snakker vi samme språk og hører ikke lenger «vanskelige barn» men heller ord som hva er det uttrykk for eller « nå er ting litt vanskelig»

Det har lenge vært et ønske om å få eget lokale til SFO. Etter god planlegging og litt arbeid er det nå på plass

Skolen er tildelt tippemidler til utvikling av uteområdene og elevenes fysiske læringsmiljø. FAU

har ansvaret, og arbeidet ble ferdigstilt like før nyttår.

Personal:

Skolen arbeider strategisk for å utvikle og rekruttere kompetanse for å møte nye krav. En av skolens ansatte søkte seg over til Valstrand fra 1.8.16 og en ansatt sa opp. Vi har ansatt to nye, og de har den kompetanse som skolen trenger.

1.8.16 begynte den nye rektoren på Engesland. Skolen har hatt noe sykemelding hele høsten. Siden det er tidvis vanskelig å finne kvalifiserte vikarer, blir trykket på ledelsen og øvrig personell veldig høyt.

Økonomi:

Skolen kjører stramt på forbruk og drift, og har begrenset handlingsrom utover lønnskostnadene. Personalsammensetning, kompetanse- og elevbehov gir lite rom for reduksjon og innsparing av personalkostnader. Variasjon i elevenes alder og behov gjør at det er vanskelig å redusere antall personer i personalet. Derimot har skolen kapasitet til å ta i mot flere elever innenfor opplæringen som gis. Det vil gi økt utnyttelse av ressursene.

Mindreforbruket 2016 er et resultat av at vi ikke klarer å fylle opp stillinger ved interne rokeringer /sykemeldte. En assistent er i morspermisjon fra 1.8.16. Vikar ansattes fra des 16.

Grunnen til økte inntekter på SFO dette skoleåret er mange flere barn enn når skoleåret ble budsjettert.

Hovedtall ansvar 2800, 2810

	2015	2016		Regnskap 2016	Budsjett 2016
Bemanning	14,6	14,6	Lønn og sosiale utgifter	9 241	9 432
			Driftskostnader	800	671
Sykefravær			Inntekter	-863	-62
1-8 dager	1,4 %	1,0 %			
9-16 dager	0,6 %	0,9 %			
17 dager+	2,5 %	4,8 %	Mindreforbruk	-864	
Sum	4,50 %	6,7 %	Konstituert avdelingsleder Anita Sivertsen		

HEREFOSS SKOLE

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Det var 29 elever på skolen frem til mai 2016. Fra skolestart høsten 2016 økte elevtallet til 32. Fra skolestart høsten 2016 gikk 7 elever i 1.-2. klasse, 10 elever gikk i 3.-4. klasse og 15 elever gikk i 5.-7. klasse.

SFO-tilbudet ble benyttet av 2 elever frem til mai 2016. Fra mai til juli ble tilbudet benyttet av kun en elev. Det kom ingen søkere til nytt SFO-år, og derfor ble det ikke gitt SFO-tilbud for skoleåret 2016/2017.

Handlingsplanen for Birkenesskolen er styrende for driften på Herefoss skole. Fokusområdene er forklart i planen. Gjengir derfor kun kulepunktene:

- Ledelse på alle nivåer- med fokus på klasseledelse
- Vurdering for læring
- Tidlig innsats

I tillegg til dette jobbet vi med:

- Barn og unges psykiske helse
- Inkluderende arbeidsmiljø
- Systemanalyse, Herefoss
- Tillitsundersøkelsen
- Prosjekt Balanse

Det var et kollegialt godt samarbeidsmiljø gjennom hele 2016. Ved utgangen av 2016 ble det fremdeles arbeidet med å bedre skolemiljøet, der samarbeidet mellom skole-hjem stod i fokus og var godt. En rekke ulike tiltak ble iverksatt som en følge av arbeidet med «Systemanalysen-Herefoss»,

som er en modell å jobbe etter, hvor en ser nærmere på kjente utfordringer, og hva som gjør at disse får «grobunn». Deretter ser man på mulige tiltak som kan bidra i positiv retning. Arbeidsgruppen representerte personer fra skole, barnehage, idrett/fritid, Herefoss utvikling, helse, barnevern og politi. Tilbakemelding fra elever, lærere og foresatte tydet på at dette arbeidet virket merkbart positivt. Derfor blir vi å fortsette arbeidet, ved stadig å se etter muligheter som kan gjøre skole- og lokalmiljøet godt for alle.

Personal:

Det var 5 lærere på skolen inkludert rektor, fordelt over 4 lærerårsverk og 0,6 administrasjons-årsverk. SFO-leder hadde 26 % stilling, men måtte bruke mer enn hjemmelen for å kunne dekke åpningstiden, våren 2016. SFO var åpent alle skoledager. Åpningstid var 18,5 timer pr uke.

Det totale sykefraværet sank i 2016 med 3,3 % fra året før til 5,6 %.

Økonomi:

Hovedtallene under viser at Herefoss skole endte med et mindreforbruk jf. budsjett på ca kr 30.000,- kroner. Tallene gjelder både skole og SFO. Skoledelen hadde et mindreforbruk på ca kr 37.000,-, mens SFO fikk en merforbruk på ca kr 7.000,-

Mindreforbruket skyldes at det ble foretatt innsparinger på driftskostnadene.

Hovedtall ansvar 2900, 2910

	2015	2016		Regnskap 2016	Budsjett 2016
Bemanning	4,8	4,8	Lønn og sosiale utgifter	3 621	3 298
			Driftskostnader	204	218
Sykefravær			Inntekter	-376	-37
1-8 dager	0,8 %	0,8 %			
9-16 dager	0,0 %	0,6 %			
17 dager+	9,5 %	5,6 %	Mindreforbruk	-30	
Sum	10,30 %	7,0 %	Avdelingsleder Jarle Tommy Hansen		

BIRKELAND BARNEHAGE

Måloppnåelse og utførte oppgaver

Birkeland barnehage har hatt endringer i barnetallet fra august 2016. Vi har også redusert avdelinger ved barnehagen ved 1/2 avdeling. Der vi tidligere hadde 2 avdelinger med 18 barn og en småbarnsavdeling med 9 barn, har vi nå en avdeling med 25 store barn og en for de minste med 9 barn. I sammenheng med dette har det også blitt en reduksjon i antall årsverk, fra 9,8 til 7,8 årsverk. Reduksjonen har vært gjort ved naturlig avgang samt at noen av personalet har fått andre arbeidsoppgaver som å arbeide med barn med spesielle behov.

Våre hovedfokusområder gjennom dette året har vært, lek og læring, vennskap og inkludering og likeverd. Vi har holdt på og holder på å utvikle felles rammer for praksisen vår, for hvordan vi behandler og snakker om og med hverandre både voksne og barn.

.

Det har også jobbet med temaet sansene ved begge avdelingene. Med rammeplanens fagområder som utgangspunkt.

Vi er ofte på tur og har i gjennom dette året vært flinke til å bruke grillhytta som vi har i barnehagen.

Personal

Som nevnt har vi redusert antall årsverk tilpasset barn.

Vi har hatt ett par langtidssykemeldinger, men klarer å bruke de samme vikarene gjennom året slik at personalet er stabilt og trygt for barna.

Alle assistenter og fagarbeidere har fått kompetanseutvikling gjennom fylkesmannen. Dette har gitt alle sammen ett faglig løft som merkes både i praksis og samspill, samt på personalmøtene.

20 % av styrerstillingen har fra august vært å arbeide på avdelingen.

Økonomi:

Vi har klart å holde oss innenfor budsjettets rammer, med ett lite mindreforbruk. Dette skyldes nedbemanningen og det skyldes at refusjon fra sykemeldinger er mer enn budsjettet.

Vi har vært forsiktig med å sette inn vikarer og blitt flinkere til å hjelpe hverandre på avdelingene ved korte sykefravær.

Barnehagen har ikke gått til noen større innkjøp av leker eller materiell, vi har vært flinke til å bruke det vi har og prioritert hva vi kjøper inn.

Hovedtall ansvar 2217

	2015	2016	Regnskap 2016	Budsjett 2016	
Bemanning	10	7,8	Lønn og sosiale utgifter	5771	5558
			Driftskostnader	307	261
Sykefravær			Inntekter	-1642	-1323
1-8 dager	1,0 %	0,6 %			
9-16 dager	1,1 %	1,1 %			
17 dager+	4,2 %	7,1 %			
Sum	6,2 %	8,7 %	Mindreforbruk	-62	
			Avdelingsleder Anne Skribeland		

ENGESLAND BARNEHAGE

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Barnetall: Vårhalvåret 2016 hadde vi 28 barn. Høsthalvåret startet med 24 barn. I løpet av høsthalvåret 2016 sluttet 4 barn pga. flytting til andre kommuner. Ved utgangen av 2016 hadde vi 20 barn – herav 14 over 3 år og 6 barn under 3 år.

I det pedagogiske arbeidet har vi hatt fokus på inkludering og lek. Vårt mål er at alle skal føle seg inkludert og oppleve et godt miljø for lek og utfoldelse.

Som utgangspunkt og verktøy har vi blant annet brukt boka «Dyrene i Hakkebakkeskogen». Der er diktet en liten verden som på mange måter kan minne om vår store verden. Boka gir i tillegg rikelig anledning til å jobbe med tekst via flere innfallsvinkler som høytlesing, dukketeater, teater, lek, sang og musikk.

Høsthalvåret har vi hatt fokus på «Å skape».

Dette er et vidt begrep som favner stort. Vi har skapt i kunst og kultur, skapt fine lekesituasjoner, miljø for et inkluderende klima, et motorisk aktivt miljø og et miljø der barna kan utvikle sitt språk.

Gjennom prosjektet «Trygge voksne», har vi hatt verdifull kompetanseheving via RVTS. Dette har gitt positiv ringvirkning til både barn, foreldre og personal. Målet i kommunens handlingsplan er at vi som barnehage skal fremme mestring, læring og utvikling. I den grad det pedagogiske arbeidet i barnehagen er helt målbart, opplever vi mange tegn på måloppnåelse i barnehagehverdagen

Personal.

Reduksjon i barnetall har gitt reduksjon i årsverk.

0,1 årsverk er overført til spes.ped./funksjon 211.

Ytterligere reduksjon ble vedtatt i november. Fra 08.01.2017 er antall brukte årsverk 4,65. Generelt: Stabil bemanning med lavt korttidssykefravær. Ved utgangen av 2016 hadde vi 20 barn – herav 14 over 3 år og 6 barn under 3 år.

Når det gjelder personalsamarbeid, har den gjennomførte tillitsundersøkelsen i kommunen, understreket det vi som personale opplever i hverdagen: Et arbeidsmiljø basert på tillit og trivsel.

Økonomi:

Lønn og sosiale kostnader:

Mindreforbruk pga. reduksjon bemanning, bruk av vikarer lavere lønnet enn fast tilsatte og overføring av årsverk til funksjon 211.

Uttak av ferie reduserer bemanningskostnadene i nedbemanningsfasen.

Sykelønnsrefusjoner noe større enn vikarutgifter.

Mindreforbruk på andre driftsutgifter:

Ingen uforutsette utgifter og fokus på innsparing.

Brukerbet. har overskudd pga økte betalingssetser.

Hovedtall ansvar 2016

	2015	2016		Regnskap 2016	Budsjett 2016
Bemanning	5,4	5,4	Lønn og sosiale utgifter	3 295	3 377
Sykefravær			Driftskostnader	171	163
1-8 dager	0,3 %	0,3 %	Inntekter	-881	-757
9-16 dager	0,0 %	0 %	Mindreforbruk	-198	
17 dager+	10,1 %	3,8 %	Avdelingsleder Kjellfrid Tveit		
Sum	10,40 %	4,1 %			

NATVEITÅSEN BARNEHAGE

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Natveitåsen barnehage har pr 31.12.16 61 barn og 13,8 årsverk fordelt på 17 personer. Barnehagen har hatt en reduksjon på 4 barn fra våren 2016 til høsten 2016, og på bakgrunn av det en reduksjon av 1 årsverk i samme periode. Dette har totalt medført en reduksjon av kostnader i regnskapet for 2016 i forhold til budsjett, noe som er hensyntatt i justert budsjett for 2016. I opprinnelig budsjett for 2016 var det lagt inn 14,8 årsverk

Arbeid med tidlig innsats er et overordnet prinsipp, og er grunnleggende for alt som skjer og alt det vi gjør i barnehagen. Dette er fastlagt i kommunens overordnede planer og gjelder alle avdelinger og i alle ledd. Barnehageplanen for Birkenes-barnehagene legger føringer for de mål og satsningsområder barnehagen skal jobbe etter. Også i 2016 har Natveitåsen barnehage hatt fokus på trygge voksne – voksenrollen. Dette er en hovedsatsing i hele kommunen, og er et samarbeidsprosjekt med RVT Sør. I tillegg har barnehagen hatt fokus på uteliv, på språk – språkutvikling, og på kosthold.

Dette året har barnehagen hatt som mål: Trygge, varme voksne, som er tilstedeværende for barna. For å oppnå målsætningen har barnehagen jobbet aktivt med refleksjon og utvikling av voksenrollen. Vi har hatt fokus på relasjoner, og det å utvikle den enkelte voksnes kompetanse på dette området. Vi ser på dette arbeidet som en prosess som vi stadig er i utvikling på, og som er svært viktig for kvaliteten på barnehagetilbudet. Vi opplever at praksisen vår er i endring, og at bevisste holdninger i større grad styrer våre handlemåter i forhold til barna.

I tillegg har barnehagen stor fokus på uteliv, motorisk utfoldelse, utforskning og mestring. Vi har som mål å gi barna gode erfaringer og opplevelser ute i naturen, samt at barna skal utvikle gode motoriske ferdigheter og mestre fysiske utfordringer. For å nå disse målsetningene har vi fokus på at barna skal være fysisk aktive, og avdelingene er mye ute på tur i nærmiljøet, og bruker nærområdene aktivt.

Tema også dette året er «De magiske ordene». Her er målet å gi barna gode opplevelser med fortellinger, bøker og eventyr. Fokus på språk og språkutvikling er sentralt, og det å gi barna gode erfaringer med bøker, fortellinger og eventyr er i følge forskningen et viktig grunnlag for utvikling av lese og skriveferdigheter i skolen. Som et ledd i dette arbeidet har barnehagen, i samarbeid med Birkenes folkebibliotek, opprettet et eget mikrobibliotek i barnehagen. I tillegg har vi fokus på kosthold, og vi tilbyr sunn, god og næringsrik mat. Vi tilbyr frukt og grønt til alle måltider, tilstreber minimal bruk av sukker, og vi lager maten vi serverer fra bunnen av.

Personal:

I Natveitåsen barnehage har det i løpet av 2016 vært stabil bemanning. Vi har hatt noen årsvikariater knyttet til permisjoner.

I løpet av året har vi hatt noen sykmeldinger og ellers litt egenmeldt fravær. Sykefraværsprosenten er til sammen 16,1 %, og det er en økning fra 2015. Den høye fraværsprosenten skyldes i hovedsak langtidssykemeldinger i forhold til unormalt mange fysiske skader dette året, samt flere planlagte operasjoner blant personalet. Korttidsfraværet dette året er lavt.

Barnehagen har fokus på arbeidsmiljø, og målet har vært at personalet skal trives på jobb, og at vi sammen skal gjøre hverandre gode. I tillegg har arbeid med verdiene sprek – ekte – dyktig har også hatt stor fokus. Vi har jobbet mye med positive holdninger i hverdagen og det å gi hverandre gode tilbakemeldinger. Vi opplever at dette har gitt positive effekter i barnehagen. Det lages samarbeidskontrakter på hver avdeling for å involvere og ansvarlig-gjøre alle ansatte i forhold til å bidra til et positivt arbeidsmiljø. Amu gruppa jobber også aktivt for å fremme et positivt og inspirerende arbeidsmiljø. Gruppa møtes ca annenhver uke.

Tillitsundersøkelsen som ble gjennomført i 2016 viste at de ansatte i Natveitåsen barnehage opplevde høy grad av trivsel, samarbeid, stolthet og tillit på arbeidsplassen.

Økonomi:

Regnskapet pr 31.12.16 viser et positivt årsresultat på ca kr 0,6 mill. Resultatet skyldes blant annet en reduksjon av 1 årsverk fra august 2016, samt at ansatte som har vært inne i vikariater har vært lavere lønnet enn årslønnen som ligger i hjemlene. I tillegg har vi gjort innsparinger på bruk av sykevikar, og vi har et positivt avvik på refunderte sykepengene fra Nav på ca kr 0,1 mill. i forhold til utgifter til sykevikar dette året. Barnehagen har pga høyt sykefravær i 2016 mottatt et uvanlig høyt refusjonsbeløp, og dette har gjort det mulig å gjøre innsparinger her.

En reduksjon i barnetallet fra august 2016 har medført at foreldrebetalingen er blitt noe lavere enn budsjettet.

Økonomien er utfordrende, og dette medfører at ting vi har behov for å anskaffe, som leker, bøker, diverse materiell og utstyr delvis settes på vent. I forhold til bruk av vikar vurderes det alltid ut fra nødvendig behov, samtidig som vi må ta hensyn til belastningspress på personalet. I tillegg skal vi ivareta kvalitet på barnehagetilbudet og vi skal sørge for at barnehagen drives forsvarlig. Det er derfor helt avgjørende å kunne sette inn vikar i pga sykdom og ferieavvikling i perioder og på enkelt dager når vi vurderer det nødvendig.

	2015	2016		Regnskap 2016	Budsjett 2016
Bemanning	15	13,8	Lønn og sosiale utgifter	8 828	8 742
			Driftskostnader	481	418
Sykefravær			Inntekter	-2 938	-2 207
1-8 dager	1,9 %	1,5 %			
9-16 dager	0,4 %	0,9 %			
17 dager+	7,1 %	13,7 %	Mindreforbruk	-583	
Sum	9,4 %	16,1 %	Avdelingsleder Mette Harberg		

LÆRINGSSENTERET

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Birkenes Læringscenter har i 2016 gitt opplæring til barn, unge og voksne i kommunen. Vi har gitt/gir følgende undervisning:

- mottaksskole for nyankomne innvandrere 5.-10. trinn (januar til juni)
- grunnskole for voksne
- norsk for asylsøkere
- norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere
- kurs i 50 timer samfunnskunnskap
- spes.ped.undervisning for voksne

Mottaksskolen ble i august flyttet til Birkeland og Valstrand skole. Dette var et viktig grep for rask og god inkludering og integrering. Våren 2016 var det 18 barn i mottaksklassen. I denne perioden fikk barna tilhørende 5.-7. trinn all sin undervisning på Birkeland skole. Lærere fra Læringscenteret var ansvarlige for den særskilte språkopplæringen, og hadde til sammen 12 timer på barneskolen. Ungdommene hadde all sin undervisning ved Læringscenteret, men noen av dem deltok i kroppøving og valgfag på Valstrand.

Antallet deltakere i norskopplæringen varierer i løpet av året. Dette skyldes i hovedsak at de fleste tilhører Sana Mottak Birkeland. Ved utgangen av året var det 46 deltakere fordelt på fem grupper, som hver har fått 12 timer språkopplæring i uka. Skolen gjennomførte i 2016 to norskrøver med til sammen 23 deltakere. Prøve i 50 timer samfunnskunnskap har vi gitt personer som har bedt om å få ta denne prøven. Vi tilbyr også rådgivning og realkompetansevurdering for personer som søker videregående skole.

Grunnskolen for voksne økte fra 20 deltakere på våren til 25 på høsten. Deltakerne her er hovedsakelig unge voksne innvandrere som er bosatt i kommunen, og grunnskoleopplæringen inngår i deres introduksjonsprogram. Våren 2016 fikk 11 av disse utstedt sitt vitnemål for grunnskoleopplæring i Norge.

I 2016 har 13 voksne fått tildelt undervisning i grunnleggende ferdigheter gjennom tilråding fra PPT. Disse har rett til opplæring etter oppl.lovens § 4A-2.

Læringscenteret deltar i de samme prosjektene og satsingsområdene som de andre skolene. Fra august av gikk vi ut av SAPH-prosjektet, fordi dette var rettet mot barn og unge i grunnskolealder. Mest fokus har det vært på VFL (vurdering for læring). Mye av utviklingstida har blitt brukt til erfaringsdeling og utvikling av bedre praksis. Dette har vært spennende å være med på. Som voksenopplæring har vi også deltatt på 2 kursdager i regi av VOX. Disse kursene er svært nyttige og relevante i forhold til norskopplæring for innvandrere. Vi deltar også i fagnettverk med de andre voksenopplæringene i Aust-Agder.

Personal:

I løpet av 2016 har tre lærere sagt opp sine stillinger på til sammen 1,9 årsverk. En lærer søkte permisjon skoleåret 2016/2017 grunnet utenlandsopphold. Per 01.01.2017 har vi ni lærere fordelt på 7,6 årsverk, tilsvarende det som er oppgitt i økonomiplanen. Da mottaksskolen ble flyttet, ble administrasjonen redusert fra 1,3 til 1,1 årsverk. Våren 2016 hadde rektor 70 % administrasjon og ass.rektor 60 %. Ass.rektorstillingen ble fjernet i august, og rektor har hatt 100 % ledelse. Det har vært lite korttidsfravær, men dessverre noe langtidsfravær i vår. I høst har det vært lite av både kort- og langtidsfravær.

Økonomi:

Resultatet viser et mindreforbruk på 2,2 millioner kroner. Dette skyldes i hovedsak at inntekter for 2015 på over en million kroner, er inntektsført på regnskapsåret 2016, og at inntekter for enslige mindreårige ble høyere enn budsjettet. I resultatet ligger også inne forventede inntekter på kr 0,1 mill. som vi vil motta medio mars.

Hovedtall ansvar 2550

	2015	2016		Regnskap 2016	Budsjett 2016
Bemanning	11	8,7	Lønn og sosiale utgifter	7 267	7 097
Sykefravær			Driftskostnader	182	236
1-8 dager	1,00 %	0,6 %	Inntekter	-6 994	-4 681
9-16 dager	0,30 %	0,1 %	Mindreforbruk	-2 196	
17 dager+	8,80 %	2,4 %	Konstituert avdelingsleder Mari Reiersen Jensen		
Sum	10,10 %	3,2 %			

KULTURSKOLEN

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Rapport for Birkenes og Lillesand kommune.

Kulturskolen har i 2016 hatt ca. 215 elever i individuell undervisning og gruppeundervisning. I tillegg har 2 førskolegrupper hatt tilbud med musikk i vår semesteret. Vi har 4 korps med tilsammen ca. 160 musikanter som i mer eller mindre grad mottar tjenester fra kulturskolen.

Det står per d.d. ca. 120 personer på venteliste. Det er lengst venteliste på piano. Noen fag har liten venteliste og her jobbes det med å skape tilbud som kan være en form for rekruttering.

I 2016 hadde vi fokus på vårt 25 års jubileum. Vi jobbet frem mot en annerledes skolestart høsten 2016 som innebar mye mer samarbeid og samspill mellom lærerne og elever. Vi avsluttet perioden med en jubileumsforestilling. Dette var svært positivt for alle som deltok.

Videre har vi hatt fokus på å videreutvikle de nye tilbudene vi startet innen breddeprogram som for vår kulturskole er:

- Musikk for førskolebarna i barnehagene,

- Instrumentkarusell for 2-3 klassinger: her får de jobbe i grupper, samspill og prøve flere instrumenter i løpet av et skoleår.
- korps på Engesland.
- Alle instrumentalister har fått tilbud om musikkteorikurs. Dette er et av våre tilbud i fordypningsprogrammet i rammeplanen.

Personal:

- Kulturskolen har et godt, stabilt personale med høy faglig kompetanse. Det er en utfordring å ha mange ansatte i små stillinger (5,2 årsverk fordelt på 20 ansatte inkl. admin).
- I 2016 har vi hatt noe langtidssykemeldte og et par permisjoner. En permisjon på 11 % pga for lite søkermasse. Dette ser nå ut til å snu.
- Vi søker etter nytt personale og håper å få ansatt de vi mangler våren 2017. Vi regner med å gå for fullt igjen høsten 2017.

Økonomi:

- Vi har hatt mindre forbruk av lønnskostnader, så vi gikk med overskudd i 2016. Noe av overskuddet er brukt på opprustning av instrumentpark og utstyr. Det er bla kjøpt inn 8 datamaskiner til lærerne. Vi håper å kunne kjøpe inn til resten av staben innen 3 år.

Hovedtall Kulturskolen i Birkenes og Lillesand (Begge kommuner) ansvar 2170-2174

	2015	2016		Regnskap 2016	Budsjett 2016
Bemanning	5,2	5,2	Lønn og sosiale utgifter	3 505	3 716
			Driftskostnader	494	323
Sykefravær			Inntekter	-3 051	-3 048
1-8 dager	0,60 %	0,6 %			
9-16 dager	0,00 %				
17 dager+	2,20 %	6,5 %	Mindreforbruk	-42	
Sum	2,70 %	7,1 %	Avdelingsleder Nina Martinsen		

HELSE OG VELFERD

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Tjenesteområdet Helse og velferd består av enhetene hjemmetjenester, sykehjem (inkl. kjøkken/vaskeri), boveiledertjeneste og NAV kommune.

Tjenesten har videreført strategien «Fra passiviserende hjelp og omsorg til aktiv omsorg og mestring». Ansvar for egen helse og alderdom er vektlagt samt viktigheten av hverdagsrehabilitering og egenomsorg. Målet har vært at tjenestebehov skal utsettes, og at flere tjenester skal gis i hjemmet. Tidlig innsats har satt preg på all tjenesteyting i kommunen. Dessverre var det ikke mulig å finne en god løsning for å kunne opprettholde frivilligkontoret.

Drifts- og ressursanalysen av pleie- og omsorgssektoren, som ble utført av Rune Devold AS, resulterte i noen anbefalinger knyttet til innsparings- og omstillingstiltak. Disse forslagene ble innarbeidet i Prosjekt balanse og bekrefter at retningen som allerede er tatt ut for helse- og velferdstjenestene er en riktig satsing.

Kommunen deltar i læringsnettverket «gode pasientforløp» som er et nasjonalt forbedringsarbeid som skal bidra til å sikre kvalitet i overganger mellom ulike tjenester og tjenestenivåer, internt i kommunen og i samhandlingen med sykehuset. Kommunen deltar også i fagnettverket velferdsteknologi og andre aktuelle samarbeid på tvers av kommunegrensene og med sykehuset.

Birkenes har ikke hatt bruk for å benytte plasser i ØHD (Kommunal øyeblikkelig hjelp) i 2016.

Det har vært et økt behov for avlastning i Boveiledertjenesten noe som førte til et merforbruk. Det har vært utfordrende at

kommunen ikke har god nok kapasitet til avlastning i egen kommune.

NAV har oppnådd de mål som var satt for 2016 og har utført de oppgaver som var forventet. Mange av brukerne er unge. NAV har et tett samarbeid med Oppfølgingstjenesten i videregående skole for å skaffe ungdommene utdanning og læreplasser i stedet for at de dropper ut.

Kantina og kjøkkenet utvikler sine tjenester med økt salg til ulike arrangementer. Tilbakemeldingene er svært gode på det som produseres.

Vaskeriet har en god og jevn drift.

Personal:

Det er fokus på personaloppfølging i tjenestene, ikke minst fordi man kjenner til at det er økt sannsynlighet for at omstilling og endring kan gi utslag på sykefraværet. Det er derfor gledelig å se en fortsatt nedgang i fraværet. 8 % sykefravær innenfor denne sektoren er svært lavt sett i landsammenheng. Arbeidsmiljøgruppene jobber godt, og er et viktig bidrag til et systematisk partssamarbeid. I perioder med endring og omstilling er dette spesielt viktig.

I tillitsundersøkelsen som ble gjennomført i 2016 sier 88 % av de ansatte «alt tatt i betraktning så mener jeg dette er et flott sted å arbeide» det er utrolig positivt og en stor styrke for tjenestene.

Økonomi:

Sektoren har et mindreforbruk på kr 1,1 mill. Hovedårsaken er mindre etterspørsel etter tjenester innen hjemmetjeneste og sykehjem samt mer statlige refusjoner enn forventet. I årsmeldingen fra den enkelte enhet fremkommer ytterligere informasjon om mindre- eventuelt merforbruk.

Utfordringene og tiltak- økonomiplan 2016-2019

UTFORDRING	TILTAK	OPPNÅDD RESULTAT:
Ressursbruk i tjenesteområdet Helse og velferd	Ekstern gjennomgang av enhetens organisering og samlede ressurser	Det er gjennomført ekstern gjennomgang-Rune Devold as. En god prosess der tiltak ble fulgt opp i prosjekt balanse.
Nytt kvalitetssystem	Implementere system i alle avdelinger, med god opplæring i forkant, slik at alle er kjent med, og bruker systemet	Kvalitetssystemet TQM, er tatt i bruk for store deler av tjenesten. Tiltaket viderøres i 2017
Høy pleiefaktor Birkenes sykehjem	Redusere bemanningen med 2 årsverk, hvorav 0,6 årsverk tilbakeføres gruppesykepleierfunksjonen	Bemanningen er redusert i henhold til plan og prosjekt balanse- se årsmeldingen fra sykehjemmet
Fleksible turnusordninger og fokus på store stillingsbrøker	Store stillinger handler om best mulig kvalitet for brukerne, i tillegg til at turnusavdelingene i større grad blir attraktive på arbeidsmarkedet	Delvis gjennomført. Se årsmeldingen fra Boveiledertjenesten.
Tidsbruk i forhold til vikarinnkalling	Anskaffelse av Wisma ressursstyring	Ikke iverksatt på grunn av tekniske utfordringer. Videreføres i 2017
Krav til økt kompetanse på prosedyrer	Anskaffelse av SHB- et kvalitets og prosedyresystem	Er utsatt. Noe knyttet til økonomi og noe til faglig kvalitet. Vurderes på nytt i 2017
Utsette behov for helsetjenester, ta i bruk aktuell teknologi	Bruk av velferdsteknologi <ul style="list-style-type: none"> o døralarm o GPS o Elektronisk dosett o Bevegelsessensor 	Vi deltar i fagnettverk velferdsteknologi. Døralarm og bevegelsessensor prøves ut i forhold til enkeltbrukere. Elektronisk dosett viser seg å være svært dyrt og er derfor ikke aktuelt pt. Kommunen har kjøpt inn GPS, men foreløpig ikke tatt i bruk

UTFORDRING	TILTAK	OPPNÅDD RESULTAT:
individuelle behov		
Teknologiske arbeidsverktøy for hjemmetjenesten	Nettbrett/telefon med journalsystem og arbeidslister, som inkl. nytt nøkkelsystem	På grunn av tekniske utfordringer så er gjennomføring utsatt til 2017 hva gjelder nettbrett/mobil. Nytt nøkkelsystem er utsatt til 2018 av økonomiske årsaker
Fremme mestring	Hverdagsrehabilitering Bruke korttidsplasser i hybler og sykehjem i tråd med strategi Tidlig- innsats-fokus, tilrettelegging for tjenester i hjemmet, og innovativ tenkning i f.t. velferdsteknologi	Forebyggende hjemmebesøk er gjennomført for alle 78-åringene. 10 av 19 takket ja til besøk. Stort fokus på hverdagsrehabilitering og for alle nye brukere så gjøres det gode kartlegginger med tanke på egenmestring. Det er igangsatt et eget prosjekt for å gjennomgå nåværende og fremtidig bruk av kommunens boliger for å sikre en optimal bruk.
Demensplan/tiltak i demensomsorgen	Birkenes kommune skal ha en tidsriktig og oppdatert demensplan	Demensplanen ble vedtatt i kommunestyret 4.februar
Sette gode tiltak i system – Birkenes sykehjem	Birkenes sykehjem vil jobbe for å bli sertifisert som livsgledesykehjem	Det gjenstår noe for å kunne godkjennes som livsgledesykehjem. Nedbemanning mv har tatt oppmerksomhet og tid. Sykehjemmet har allikevel iverksatt flere tiltak som er delmål på veien til å bli fullt sertifisert.
Aktivitetssenter – en ikke lovpålagt tjeneste	Dette tilbudet kan tas bort. Fra 2020 vil dagtilbudet til demente bli lovpålagt	Aktivitetssenteret og bestestua ble heldigvis opprettholdt og har også i 2016 bidratt til gode opplevelse for mange eldre i kommunen.
Omsorgstjenesten har få lærlinger	Omdisponere ressurser i kjøkken til lærling nr. 2 i avdelingen Ved ledige hjemler: vurdere om de kan omdisponeres til lærlingehjemler	Helse og velferd har økt antall lærlinger slik at det i 2016 var tre lærlinger innenfor omsorgsfeltet. Det er omdisponert midler til lærling nr 2 på kjøkkenet, men var ikke søkere i fjor.
Økt behov for frivillige medarbeidere	Tett oppfølging av frivilligkontoret	Frivilligkontoret ble, etter en evaluering i juni 2016, dessverre lagt ned. Erfaringen er at det er nødvendig med større økonomiske ressurser.
Generelt behov for økt kompetanse	Mårettet kompetanseutvikling	Det er gjennomført mange kompetanseutviklingstiltak i 2016. Blant annet innen ledelse, demens, utfordrende adferd, medikamenthåndtering, velferdsteknologi mv.

Hovedtall Helse og velferd

	2015	2016		Regnskap 2016	Budsjett 2016
Bemanning	105,1	102,5	Lønn og sosiale utgifter	82 681	81 070
			Driftskostnader	20 665	17 597
Sykefravær			Inntekter	-19 957	-14 162
1-8 dager	1,3 %	1,3 %			
9-16 dager	0,6 %	0,7 %			
17 dager+	7,8 %	6,0 %	Mindreforbruk	-1 116	
Sum	9,7 %	8,0 %	Konstituert tjenestefjer Signe Ann Jørgensen		

HELSE OG VELFERD FELLES

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

På administrasjon Helse og velferd fremkommer kostnader til overordnet administrasjon, opplæring, tilskudd til lag og foreninger, diagnose/behandling/legevakt og offentlige legetjenester. Birkenes kommune samarbeider med andre kommuner, både i f.t. legevakt og kresesenter. Det gjenstår fortsatt et stort arbeid i forhold til å få på plass de gode løsningene for samarbeidet om Kristiansand legevakt. Ny akuttforskrift stiller økte krav til system og kvalitet, og dette vil påvirke fremtidige kostnader til denne tjenesten.

Avtalen med Kristiansand kommune om kjøp av kommuneoverlegetjenester er videreført i 2016, og erfaringen er at dette er en tilfredsstillende ordning.

Turnuslegeordningen er videreført, og gir økt kvalitet til kommunens innbyggere i f.t. tilgjengeligheten til legetjenestene.

Personal:

Høsten 2016 ble tjenestesjef konstituert i stillingen som rådmann. Det ble derfor gjort noen endringer knyttet til tjenestesjefstillingen ved at stedfortreder ble konstituert i 60 % stilling og 20 % av stillingen ble midlertidig lagt til fagutviklerstillingen. 20 % er midlertidig innsparing. Dette har fungert forholdsvis tilfredsstillende, men kun fordi dette har vært en midlertidig løsning.

Økonomi:

Merforbruk relaterer seg i hovedsak til gjestepasientutgifter, dvs innbyggere som har fått legetjenester i andre kommuner. Denne utgiften ble større enn forventet i 2016.

Hovedtall ansvar 3000, 3010, 3020

	2015	2016		Regnskap 2016	Budsjett 2016
Bemannings	3	3	Lønn og sosiale utgifter	2 133	2 291
Sykefravær			Driftskostnader	7 133	6 518
1-8 dager	3,0 %	0,1 %	Inntekter	-899	-798
9-16 dager	0,0 %	0 %			
17 dager+	1,7 %	0 %	Merforbruk	357	
Sum	2,0 %	0,1 %	Konstituert avdelingsleder Signe Ann Jørgensen		

SYKEHJEMMET

Måloppnåelse og utførte

Budsjettet for 2016 og Prosjekt balanse gav føringer om at Birkenes sykehjem skulle redusere driften med 2,8 årsverk. I tillegg ble sykehjemmet pålagt en innsparing gjennom året på kr 0,5 mill.

Omorganisering og nedbemanning ble planlagt første halvår og satt i drift i september. Det ble tilbakeført ressurser til lederårsverk og opprettet to teamledestillinger. Teamledere har 40 % hver av stillingene sine til administrasjon og ledelse, resten er i pleien. Daglig fag- og personaloppfølging er blitt vesentlig styrket med dette tiltaket. Nedbemanningen bestod i hovedsak å ta bort vaksykepleierfunksjonen som var svært ressurskrevende. Bemanningen nærmest pasientene kunne dermed opprettholdes.

I høst har det vært en liten ombygging på skjermet enhet for å tilpasse bygningsmassen slik at avdelingen kunne klare å håndtere situasjoner med pasienter som utfordrer. Det er tidligere kjøpt plass på en privat omsorgsinstitusjon og på en sterkavdeling i annen kommune for denne pasientgruppen. Det er ikke lengre nødvendig, og skyldes blant annet denne ombyggingen. Det skyldes også at kompetansen når det gjelder denne pasientgruppen er økt. Dette er gjort med internopplæring og eksternveiledning. Sykehjemmet følger fortsatt opp driftsformen med fleksible korttids- og avlastningsplasser i tillegg til ordinære langtidsplasser.

I økonomiplanen (2016-2019) er det beskrevet at helse- og velferd skal ta i bruk Visma web ressursstyring bla for å kvalitetssikre og effektivisere vikarinneleie og timelistebehandling. Programmet er anskaffet, men ikke iverksatt pga utfordringer med serverkapasitet. Planen er at vi igangsetter programmet våren 2017 når vi utvider serverkapasiteten. For å sikre kvaliteten i tjenestene er det bestemt at helse og velferd skal gå til anskaffelse av et digitalt kompetanse- og prosedyreverktøy til helsetjenesten i kommunen. Dette er foreløpig ikke anskaffet.

Kantina øker i omsetning og kjøkkenet utvikler sine tjenester med økt salg til ulike arrangementer.

Tilbakemeldingene er svært gode på det som produseres. Kjøkkenet videreutvikler konseptet med god hjemmelaget mat. Kjøkkenet har i tillegg utvidet konseptet med å lage varm lunsj til pasientene på sykehjemmet fem dager i uka i tillegg til middag. Tilbud om middag tilbys også hjemmeboende eldre fem dager i uka. Middagen serveres i kantina. Det er et populært tilbud og bidrar til å opprettholde god ernæring hos eldre hjemmeboende.

Vaskeriet har en god og jevn drift.

Personal:

Sykefraværet er redusert fra 13,5 % i 2015 til 10 % i 2016. Det er langtidsfraværet som drar opp fraværsprosenten og oppfølging av sykemeldte må fortsette med mål om å redusere fraværet. Nedbemanning og omorganisering er krevende og utfordrer. Tillitsvalgte og verneombud har vært med i prosessen underveis. Det har vært holdt personalmøter på sykehjemmet for å informere og få innspill fra ansatte. Endringer gir også nye muligheter for faglig og personlig vekst. Samtidig må man erkjenne at det kan være krevende prosesser og at man trenger tid til å omstille seg. For å imøtegå dette ble det lagt opp til økt opplæring og kursing. Dette fortsetter i 2017.

Økonomi:

Økonomien har vært tilfredsstillende. Til tross for krav om innsparinger så er det et mindreforbruk på like i underkant av kr 0,8 mill. Hovedårsakene mindreforbruket er at man unngikk i stor grad bruk av vikarbyrå sommeren 2016. En annen årsak er at sykehjemmet tilbakeførte en pasient til eget sykehjem tidligere enn forventet. Samtidig så ble det også nødvendig med større innkjøp som det ikke var budsjettet for. Ovner på kjøkkenet havarte pga alder og det ble nødvendig å kjøpe inn nye. Det ble også nødvendig å investere i nytt tv-signalanlegg. I tillegg måtte en bekkenspyler byttes ut.

Hovedtall ansvar 3300, 3610,3616,3617

	2015	2016	Regnskap 2016	Budsjett 2016
Bemanning	42,9	40,6		
Sykefravær				
1-8 dager	1,40 %	1,7 %		
9-16 dager	0,0 %	0,7 %		
17 dager+	11,0 %	7,7 %		
Sum	13,2 %	10 %		
			Lønn og sosiale utgifter	34 534
			Driftskostnader	6 318
			Inntekter	-8 258
			Mindreforbruk	-768
			Enhetsleder May Kristin Ødegård	

ENHET HJEMMETJENESTER

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Enhet hjemmetjenester har som mål at innbyggerne skal bo lengst mulig i eget hjem og motta tjenester der istedenfor i institusjon. Hjemmetjenester yter også hjelp til pasienter i heldøgns omsorgsboliger og omsorgsboliger.

Rune Devold sin drifts- og ressursanalyse for pleie- og omsorgssektoren viste at hjemmetjenesten har et nåløye for å få tjenester som er noe åpent. Det er et antall brukere som har små behov som heller kan ivaretas gjennom egenomsorg, hverdagsrehabilitering og teknologi. Det satses på økt kartlegging av søkere til kommunale tjenester som hjemmesykepleie og hjemmehjelp der rehabiliteringsteamet er sentrale. Dette for at det skal gis rett tjeneste til rett bruker og i riktig mengde. Det er fremdeles behov for mer ressurser innen kartlegging og saksbehandling. Det er fokus på å øke kunnskapen om velferdsteknologi, og på å identifisere de muligheter dette gir.

Enhet hjemmetjenester har i 2016 hatt fokus på dokumentasjon og gode pasientforløp mellom ulike tjenestenivåer i kommunen og mellom sykehuset og kommunen. Enheten har tatt i bruk elektronisk kvalitetssystem (TQM).

Hverdagsrehabilitering har vært et av de store satsingsområdene i rehabiliteringsteamet siden 2014 og er nå godt etablert. Dette er i samarbeid med hjemmesykepleien.

Frisklivssentralen har gjennomført kurs for personer med KOLS og diabetes. Det er også gjennomført kurs i depresjonsmestring og mestring av belastning.

Det er skrevet en demensplan og det er gjennomført pårørendeskole for demente.

Forebyggende hjemmebesøk er startet opp. Tilbudet har som hensikt å fremme at flere kan

leve lenger i egen bolig og oppleve større mestring i egen hverdag, og dermed økt livskvalitet. Tilbudet blir gitt til alle innbyggere som fyller 78 år inneværende år, som ikke allerede står med kommunale tjenester. Besøkene blir gjort av enhetens ergoterapeut.

Personal:

Det har vært lite sykefravær i 2016.

Kommunen har dagtilbud for demente i form av Bestestua to dager i uka. Som følge av større etterspørsel etter tilbudet, er tilbudet styrket med 0,5 årsverk. Stillingen blir finansiert med omdisponerte midler og det er søkt og fått tilskuddsmidler for utvidelse av dagtilbudet.

Enhet hjemmetjenester har lavt tildelte timer pr uke praktisk bistand. Kriteriene for å motta praktisk bistand er høynet. Dette har gjort at det har vært mulig å kutte hjemmehjelpstilling med 0,6 årsverk.

Økonomi:

Hjemmetjenesten har et mindre forbruk på kr 1,2 mill.

Det er et mindre forbruk på kr 0,9 mill. på lønn og sosiale utgifter og 0,4 mill. omfatter mindre behov for brukerstyrt personlig assistent enn først antatt. Resterende beløp skyldes at det ikke er leid inn vikarer i vakante stillinger og ved fravær. Lav etterspørsel etter tjenester, samtidig med høyere terskel for å få tildelt tjenester har gjort at dette mulig.

Enhet hjemmetjenester har fått kr 0,4 mill. mer i inntekt på refusjon for arbeid med rusavhengige enn beregnet ved årets start.

Hovedtall ansvar 3200, 3220, 3230, 3240, 3250, 3260, 3830, 3840

	2015	2016		Regnskap 2016	Budsjett 2016
Bemannings	31,2	31,2		Lønn og sosiale utgifter	21 489
				Driftskostnader	2 873
Sykefravær				Inntekter	-6 817
1-8 dager	1,4 %	1,1 %			
9-16 dager	0,5 %	0,5 %			
17 dager+	7,1 %	2,6 %			
Sum	9,0 %	4,1 %		Mindreforbruk	-1 257
				Enhetsleder Trude Murberg	

BOVEILEDERTJENESTEN

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Boveiledertjenesten yter bistand og opplæring til mennesker med nedsatt funksjonsevne, herunder mennesker med utviklingshemming og/eller andre omfattende hjelpebehov.

Tjenesten har fire boenheter i Smedens Kjerr 50, hvorav en leilighet fra 2017 tas i bruk som avlastningsenhet. På Digerhaug er det åtte boenheter og en avlastningsenhet.

Avlastningsenheten er i bruk hver helg.

På Birke dagsenter har 10 brukere dagtilbud.

Tjenestene omfatter også miljøarbeid hos personer som bor utenfor bofellesskap. 50 personer har vedtak om støttekontakt. Åtte familier har vedtak om avlastning og 13 personer mottar omsorgslønn.

Det har vært krevende ikke å ha en bedre tilrettelagt institusjon for avlastning. Det er press på denne tjenesten, og kommunen mangler plasser. Vi må derfor kjøpe plasser i andre kommuner.

Eventuelle klager på tjenesteytingen avklares gjennom samtaler og møter. Det gjennomføres ansvarsgruppemøter slik at eventuelle utfordringer løses der. Vi har hatt to klager på vedtak som er sendt til fylkesmannen.

Kommunen har mottatt et tilskudd på kr 0, 5 mill. for å utvikle samarbeidet med pårørende. Prosjektleder ble ansatt i 2016, men starter opp i 2017. Dette er et samarbeid med NFU og Lillesand kommune.

Smedens kierr/service og ambulerende:

Året 2016 har vært et rolig år hvor det meste har vært på det jevne. Beboere var i mars på 14 dagers ferie på Lanzarote. Personalet får ingen ekstra lønn utover fastlønn for å være med på tur. De ansatte har hatt stor glede av å se brukerne utfolde seg i samspill med hverandre, med oss som er med, og med andre turister og fastboende. Å jobbe i boveiledertjenesten er en spennende jobb med mange spennende utfordringer.

Digerhaug:

Brukere har svært ulike interesser, og derfor har vi mange ulike aktiviteter i løpet av året. Vi hatt grilltilstelning i juni og grøtfest i desember. Dette er arrangementer for brukere og deres pårørende, samt personalet. Vi etterstreber at våre brukere skal ha en trygg og god hverdag med meningsfulle

fritidsaktiviteter, og som et ledd i dette arbeidet har vi faste team og personalmøter. Vi forsøker å holde en tett dialog med brukernes pårørende. Vi har hatt eksterne veiledere som har hjulpet oss i arbeidet.

Digerhaug er en spennende arbeidsplass med mange ulike utfordringer og fantastiske brukere.

Birke dagsenter:

Dagsenteret har mange aktiviteter å by på. Bl. annet noe fast arbeid for to bedrifter på Birkeland. Vi lager tennbriketter, støper lys, lager såpe, strikker kjøkkenkluter, strikker sitteunderlag som blir tovet. Nytt av året er fuglekassene som blir snekra inne på snekkerverkstedet. Vi legger ting til rette, slik at den enkelte bruker kan være med på en eller flere aktiviteter.

Hvert vår reiser vi til Danmark. Da er vi som regel borte i fire dager. Dette er noe vi snakker om gjennom hele året. Alle gleder seg. Vi bor i hytter, og koser oss fra første minutt. Sist år var ni personer med på turen.

Dagsenter har et godt arbeidsmiljø. Vi er fire ansatte, alltid to på jobb.

Dagsenter har åpent mandag – fredag fra 9-15.

Personal:

Ansatte i noen enheter opplever krevende situasjoner i forhold til utfordrende adferd. Det er gjennomført kurs og veiledning og det er gode rutiner for oppfølging.

Sykefraværet er noe økt i forhold til 2015. Noe fravær vet vi er arbeidsrelatert, men først og fremst er dette fysisk sykdom som ikke kan relateres til jobben. Vi har hatt fokus på alternative turnusordninger og ser at det gir god kvalitet på tjenestene ved at brukerne får færre å forholde seg til. Gj.snittlig stillingsstørrelse er allikevel ikke mer enn 56 %. 30 % av de ansatte har mindre enn 40 % stilling. Over halvparten av dem har annen jobb/skole/ytelse fra NAV i tillegg. Det er utfordrende å få til større stillinger på grunn av svært få dagvakter. Det meldes fra alle arbeidsplassene om godt arbeidsmiljø. Tjenesten har dyktige medarbeider som er dedikerte til oppgaven sin og som har stort brukerfokus.

Økonomi:

Årsaken til merforbruket er økt behov for avlastning; et nytt tiltak og to eksisterende; kr 0,4 mill.

Hovedtall ansvar 3700, 3710, 3720, 3730, 3740, 3750

	2015	2016		Regnskap 2016	Budsjett 2016
Bemanning	16,7/23	22,6	Lønn og sosiale utgifter	20 650	19 655
Sykefravær			Driftskostnader	2 457	1 322
1-8 dager	1,1 %	1,2 %	Inntekter	-3173	-1472
9-16 dager	0,0 %	0,9 %	Merforbruk	428	
17 dager+	5,1 %	5,8 %	Enhetsleder Signe Ann Jørgensen		
Sum	6,2 %	7,9 %			

NAV

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

NAV har både kommunale og statlige oppgaver å utføre. Disse oppgavene er ofte vevd tett inn i hverandre. Her kommenteres kun de kommunale oppgavene.

NAV skal gi brukerne i kommunen et godt og samordnet tjenestetilbud. NAV skal videre sørge for arbeid og aktivitet til alle kommunens innbyggere som trenger dette. NAV skal også forvalte kommunale, lovpålagte oppgaver i et samfunn som er svært påvirkelig overfor arbeidsmarked og konjunkturutvikling.

NAV har oppnådd de mål som var satt for 2016 og har utført de oppgaver som var forventet. 57 brukere har mottatt økonomisk sosialhjelp. Det er behandlet 186 enkeltsaker, dette er omtrent samme antall som i 2016. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid har vært 13,7 dager, tid for klagebehandling medregnet. I tillegg kommer mange saker innen økonomisk rådgivning og gjeldsrådgivning og et ikke ubetydelig antall saker om nødbolig.

Det må bemerkes at mange av brukerne er unge. Dette gjelder både brukere som får økonomisk sosialhjelp og brukere som trenger gjeldsrådgivning og bolig hjelp. NAV har et tett samarbeid med Oppfølgingstjenesten i videregående skole for å skaffe ungdommene utdanning og læreplasser i stedet for at de dropper ut. Ved behov deltar NAV også i kjernegrupper sammen med SLT og politiet. Videre er vi representert i Rusfaglig forum og i Boligutvalget.

Vi har ikke eget lavterskeltilbud til brukerne våre, men vi har kjøpt treningsplasser til aktuelle personer i et samarbeid vi har med NAV Lillesand/Lillesand kommune (Prosjekt «Tjenesten»). Lovendringen fra 01.01.17 om aktivitetsplikt for å kunne motta sosialhjelp, vil medføre endringer her i fremtiden.

Rusmisbruket blant unge i Birkenes er økende og oppfølgingen av disse brukerne har krevd betydelige ressurser i 2016.

NAV gjennomførte våren 2016 en stor brukerundersøkelse. Antall respondenter i Birkenes

var stort. Resultat: Brukertilfredsheten var meget god.

Vi har ikke hatt tilsyn fra Fylkesmannen i Aust-Agder i noen saker eller på noe fagområde i 2016.

Personal:

NAV er organisert etter spesialistmodellen. Antall faste stillingshjemler er ved årets utgang 5,10 inkludert andel av lederressurs.

NAV har hatt stor turnover blant sine medarbeidere i 2016. 1 medarbeider er sluttet, 1 medarbeider er gått ut i fødselspermisjon og 2 medarbeidere er langtidssykemeldte. 1 ny medarbeider begynte høsten 2016. I tillegg er 3 vikarer på plass. De store endringene i medarbeiderstaben har ført til et stort opplæringsbehov.

Sykefraværet har vært svært høyt.

Økonomi:

NAV har nesten holdt seg innen tildelt budsjett i 2016. Overforbruket er begrenset til kr 0,1 mill.

Årsaken til overforbruket er å finne på 3 ulike poster, nemlig stønad til sosialhjelp (merforbruk kr 60.000), stønad etter kvalifiseringsprogrammet (merforbruk kr 220.000) og stønad til lønn (merforbruk på kr 180.000 etter korrigering med sykelønnsrefusjon og refusjon av forskotterte foreldrepenger). Kostnadene til edrskapsvern (ingen innleggelse i 2016) og tilskott til varig tilrettelagt arbeid på Avigo AS (færre deltakere fra Birkenes i 2016), viser derimot et mindreforbruk på kr 0,3 mill.

Bemerk at av regnskapstallet som er benevnt som «driftskostnader», er kr 1, 2 mill. stønader som er utbetalt som sosialhjelp og kvalifiseringsstønad. Kostnadene til slike ytelser økte i 2016. Kommunalt tilskott til Avigo AS utgjør kr 0,3 mill. reelle driftskostnader er dermed kun kr 0,5 mill. De økte «inntektene» i 2016 er ene og alene refusjoner av sykepenge og foreldrepenger.

Hovedtall ansvar 5500, 5510, 5520, 5540

	2015	2016		Regnskap 2016	Budsjett 2016
Bemanning	5,1	5,1	Lønn og sosiale utgifter	3 875	3 234
			Driftskostnader	1 884	1 922
Sykefravær			Inntekter	-810	-330
1-8 dager	0,9 %	0,8 %			
9-16 dager	0,5 %	1,4 %			
17 dager+	9,7 %	15,4 %			
Sum	11,1 %	17,6 %	Merforbruk	124	
			Enhetsleder Erling Aasen		

SERVISESENTERET

Måloppnåelse og utførte oppgaver

Generelt

Servicesenteret ivaretar publikumstjenester, politisk sekretariat, virksomhetsstyring og støtte til tjenesteområdene.

Støttetjenester som inngår i interkommunale samarbeid, og som følges opp av Servicesenteret:

- Kemneren i Kristiansandregionen
- Struktur1 (Lønn, regnskap, fakturering)
- KR IKT (IT drift og support)
- Innkjøp (rammeavtaler i samarbeid med KnpS)

Det har i 2016 vært et svært høyt aktivitetsnivå i store deler av organisasjonen innen alle tjenesteområdene. Parallelt med løpende drift, ble prosjekt balanse gjennomført i 1. halvår med målsetting om å bedre resultatet i kommunen med kr 15 mill. i planperioden. Dette prosjektet medførte også stor belastning på store deler av Servicesenteret. Den stramme økonomien i kommunen krever tett oppfølging av den løpende operative driften, samtidig som prosjekter som går på tvers av to eller flere tjenesteområder/avdelinger skal koordineres og følges opp.

Fagområde kommunikasjon

Innen dette området ligger ansvaret for servicetorget, nettsiden, sosiale medier og politisk sekretær. I servicetorget har driften gått som normalt. Boligforvaltning har derimot krevd mye tid og arbeid for å rydde opp i gamle leieforhold og sikre at alle formaliteter er på plass mht. inndrivelse av husleie. Tildelingsreglement for kommunale boliger er utarbeidet.

Status tiltak i handlingsplanen med planlagt oppstart i 2016:

- Prosjekt «Klart språk» er igangsatt, og som baserer seg på konseptet som KS har lagt til rette for.
- Arbeidet med utarbeidelse av digitaliseringsstrategi er påbegynt.
- Oppgradering/utvikling av ny nettside for Birkenes kommune er igangsatt.

Kommunikasjon har også ansvaret for implementering av ny rekrutteringsmodul; Webcruiter. Dette arbeidet er også godt i gang.

I henhold til forutsetninger i prosjekt balanse er det startet er arbeid i samarbeid med teknisk i forhold til hvilke konkrete tjenester som kan digitaliseres utover det som allerede er digitalisert. Den samme kartleggingen vil gjelde innenfor de øvrige tjenesteområdene.

Fagområde IKT, beredskap og personvern

Fagområdet er kommunens bestillerkompetanse innen informasjonsteknologi, primært i samarbeid med KR-IKT, men også mot leverandører av programvare og kontorstøttesystemer. Fagområdet leder eller deltar i IT-relaterte prosjekter innen alle tjenesteområdene i kommunen. Det har vært aktivitet innenfor beredskap, men på et lavere nivå enn planlagt. Dette gjelder også innenfor personvern. Fagområde IKT har krevd mer tid og

arbeid enn forutsatt. Til tross for forsinket oppstart (pga. Robek), ble de fleste IT-prosjektene gjennomført som planlagt.

Status tiltak i handlingsplanen med planlagt oppstart i 2016:

- På slutten av 2016 fikk Birkenes kommune etablert felles datarom som del av KR-IKT. Felles domene er ikke etablert
- Arbeidet med å kartlegge/vurdere ulike telefoniløsninger, og eventuelt å implementere ny løsning i kommunen har blitt nedprioritert i 2016

I desember vedtok bystyret i Kristiansand å si opp gjeldene avtale som regulerer samarbeidet i Kristiansandregionen IKT (KR-IKT). Det betyr at Birkenes kommune må finne alternativ løsning på drift og support av IT som er i drift fra senest 1. januar 2020.

Fagområde dokumenter

Første prioritet innen dette område har vært å ivareta løpende driftsoppgaver knyttet til dokumenthåndtering og arkivering. Det har blitt et betydelig større volum på antall dokumenter etter etablering av samarbeid innen tekniske tjenester med Lillesand kommune gikk i drift. Som følge av dette har nødvendige forbedring/utviklingsområder blitt skadelidende.

Status tiltak i handlingsplan med planlagt oppstart i 2016:

- Utarbeidelse av ny arkivplan (lovpålagt) er påbegynt. Planlagt ferdigstilt medio 2017
- Kartlegge og utveksle erfaringer med andre kommuner for å sikre en god arbeidsflyt, samt riktig kompetanse og kapasitet for å håndtere løpende oppgaver og utviklingsområder. Arbeidet er påbegynt.
- Utrede, og eventuelt å gjennomføre, felles postmottak. Tiltaket har ikke blitt prioritert i 2016.

Fagområde personal

Mye tid har gått med til driftsrelaterte oppgaver på bekostning av utvikling. Fagområde hadde en viktig rolle i arbeidet med rekruttering av ny rådmann. Planlegging og gjennomføring av lokalt lønnsoppgjør for ledere, rådgivere og noen andre stillingsgrupper ble utført i andre halvår.

Status tiltak i handlingsplanen med planlagt oppstart i 2016:

- Det er igangsatt arbeid med å definere ansvar og roller, samt utarbeide stillingsbeskrivelser for alle i hele organisasjonen.
- Det har vært jobbet med tiltak og gjennomført konkrete aktiviteter for å forankre og praktisere verdiene i hele kommunen
- Evaluering av startpakke ble gjort høsten 2015, men har ikke fått prioritert å jobbe nok med i 2016.
- Samordning av støttetjenester i kommunen; kartlegging er gjennomført, men videre arbeid

er forventet som følge av arbeidet med ny organisasjonsmodell.

- Tillitsundersøkelsen ble gjennomført som planlagt 1. kvartal. 67 % av 489 medarbeidere svarte på undersøkelsen. Basert på resultatene har arbeidsmiljøgruppene utarbeidet tiltaksplan pr. arbeidsplass.

Fagområde økonomi

Fagområdet ivaretar ansvaret for budsjett- og økonomiplan, rapportering/prognoser og utarbeidelse av årsberetning. I 2016 ble det inngått avtale om ny hovedbank-forbindelse. Som følge av at kommunen har vært på Robek i 2016, har dette vært ekstra krevende for fagområde økonomi med utarbeidelse av nytt budsjett og økonomiplan, samt oppfølging av tiltak i prosjekt balanse ved utarbeidelsen av budsjett og økonomiplan for 2017-2020. I året som kommunen har vært på Robek, har det gjennom året vært tett dialog og rapportering til Fylkesmannen.

Status tiltak i handlingsplanen med planlagt oppstart i 2016:

- Utarbeide utviklingsprogram og plan for gevinstrealisering i samhandlingen med Struktur1 har ikke hatt kapasitet til å prioritere i 2016
- Revidere økonomireglementet er påbegynt, og planlegges ferdigstilt i 2017
- Kartlegge dagens praksis for virksomhetsstyring, og beskrive og sette i drift ny praksis. Dette ble det jobbet mye med høsten 2016. Det er utarbeidet årshjul for virksomhetsstyring for kommunen. Rapporteringsmøter ble testet ut høsten 2016. Videreutvikles og praktiseres videre i 2017 for bla. å kunne styre kommunen basert på en 2-nivå modell.
- Finansreglementet ble revidert høsten 2016, og politisk behandlet i februar 2017.

Fagområde kvalitet og HMS

Fagområde kvalitet ivaretar bla. følgende oppgaver: kvalitetsarbeid i hele organisasjonen inkl. internkontroll og avvikshåndtering, HMS, opplæring/lederstøtte innen fagområde, beredskap, utvikling og ulike analyser.

Status på tiltak i handlingsplan med planlagt oppstart i 2016:

- Kvalitetssystemets første versjon ble, som planlagt, satt i drift i november. Det er utarbeidet en plan for hvordan systemet skal utvikles videre slik at det gradvis blir mer og mer komplett. Dette blir et viktig arbeid i 2017.

- Revidert delegasjonsreglementet ble politisk vedtatt i 4. kvartal, og er gjort tilgjengelig på nettsiden til kommunen

Personal:

Alle fagområdene i servicesenteret har ordinær bemanning på et kritisk minimum ift til arbeidsoppgaver og aktivitetsnivå.

Ved utgangen av 2016 hadde Servicesenteret en bemanning på 15,1 årsverk (inkludert ordfører, rådmann, frikjøp hovedtillitsvalgte og frikjøp hovedverneombud). Dette er en økning på 0,2 årsverk med virkning fra 1. juli sammenlignet med 2015. Dette er knyttet til dokumententeret, og var helt nødvendig for å ivareta et økende volum av løpende lovpålagte oppgaver. Det mottas refusjoner tilsvarende ca 1,0 årsverk. Det er også ansatt ny fagleder på dokumententeret i 2016. En ansatt har fått innvilget 80 % permisjon frem til nyttår. Dette har vært løst med bruk av vikar i 50-60 %.

Sykefraværet var høyere i 2016 enn 2015, men forventes redusert i 2017.

Det høye aktivitetsnivået har medført stor belastning på enkelte medarbeidere i Servicesenteret. Det jobbes med å finne løsninger slik at dette ikke blir vedvarende.

Økonomi:

Servicesenteret har et mindreforbruk sammenlignet med budsjett på totalt kr 3,7 mill.

Hovedårsaken til dette er positivt premieavvik gjeldene Statens pensjonskasse og KLP sammenlignet med budsjett på totalt kr 1,2 mill. I tillegg ble det budsjettet med for mye til lønnsoppgjør i 2016 med kr 1,5 mill. Disse to postene alene utgjør kr 2,7 mill.

Øvrig mindreforbruk fordeler seg på følgende hovedområder:

- Refusjon fra Struktur1, kr 0,2 mill.
- Refusjon fra Fylkesmannen (prosjekt balanse), kr. 0,2 mill.
- IKT og beredskap, kr 0,3 mill.
- Konsulenttenester, kr 0,1 mill.

- Personalkostnader har et merforbruk på kr 0,4 mill.

Hovedtall ansvar 1032,1140,4000,4300, 4301,4304,4310,4314,4317,6100,6200,6210,6211,6230

	2015	2016		Regnskap 2016	Budsjett 2016	
Bemanning	14,9	15,1		Lønn og sosiale utgifter	7 385	9 273
				Driftskostnader	13 903	12 468
Sykefravær				Inntekter	-3 916	-612
1-8 dager	0,6 %	1,3 %				
9-16 dager	0,1 %	0,7 %				
17 dager+	4,6 %	5,6 %		Mindreforbruk	-3 756	
Sum	5,3 %	7,6 %		Leder Tom Olstad		

DEN NORSKE KIRKE OG ANDRE TROSSAMFUNN

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Kommunes rolle i forhold til Den norske Kirke og andre tros- og livssynssamfunn er regulert i kirkeloven.

Dette er selvstendige organisasjoner som opererer uavhengig av kommunen.

Ved utgangen av 2016 var det 4.005 medlemmer i Den norske Kirke sammenlignet med 3.980 medlemmer pr. 31.12.2015.

Andre tros- og livssynssamfunn hadde pr. 31.12.2016 503 medlemmer sammenlignet med 483 medlemmer ved utgangen av 2015.

Personal:

Det er ingen kommunalt ansatte innen dette området.

Økonomi:

Kirkelovens paragraf 15 regulerer kommunens økonomiske ansvar.

Basert på forslag fra kirkelig fellesråd er det Kommunestyret som hvert år gjør vedtak på budsjetttrammer knyttet til drifts- og investeringstilskudd til Den norske Kirke.

I 2016 er det et merforbruk på kr 73.000. Dette skyldes høyere tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn enn forutsatt i budsjettet.

Kommunen leverer ulike administrative tjenester til Den norske Kirke. Tjenesten er fakturert med kr 50.000 for 2016, som budsjettert.

Hovedtall ansvar 8000, 8100

	2015	2016		Regnskap 2016	Budsjett 2016
Bemanning			Lønn og sosiale utgifter		
Sykefravær			Driftskostnader	4 313	4 240
1-8 dager			Inntekter		
9-16 dager					
17 dager+			Merforbruk	73	
Sum					

Vedlegg

BIRKENES KOMMUNE

GJELDSRAPPORT 3. TERTIAL 2016

Gjeldsporteføljen

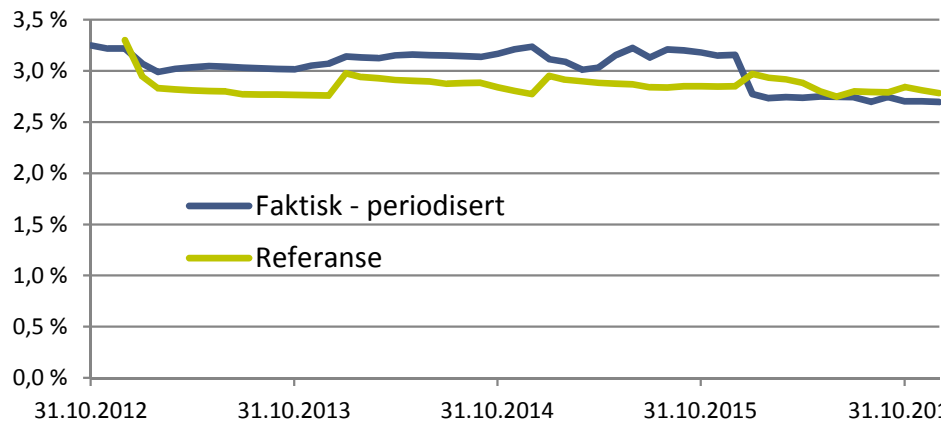
Nøkkeltall

	31.12.2016	31.12.2015
Lån (L)	416,0	384,9
Rentekompensasjonsordninger	41,5	41,5
Netto rentebærende gjeld	374,5	343,7
Antall lån	23	26
Utestående finansielle instrumenter	50,0	50,0
Gjennomsnittlig kredittmargin i forhold til NIBOR (Estimat)	0,19 %	0,20 %
Finansielle instrumenters andel av total gjeld	12,0 %	13,0 %
Påløpte renter hittil i år	10,7	12,0
Periodens rente	2,7 %	3,2 %
Gjenværende løpetid til forfall (gj.snitt)	18,3	21,3
25 % < Andel lån med rentebinding 1 år frem i tid og over (fast rente) < 50%	56,0 %	61,9 %
Andel lån med renteforfall innen 12 måneder (flytende rente)	44,0 %	38,1 %
Finansieringsforfall innenfor 12 måneder	21,9 %	11,9 %
Største lånegiver	Kommunalbanken	Kommunalbanken
Største lånegivers andel av total gjeld	52,0 %	58,2 %
Enkeltlån	9,9 %	11,1 %
Ubenyttende finansieringsfullmakter (MNOK)	14,8	14,8
Eiendelenes vektete løpetid		
Beregnet minsteavdrag		
2 < Durasjon i normalporteføljen < 5 **	1,96	2,50

- 31.12 var kommunens lånevolum MNOK 416,0.
- Porteføljen bestod per utgangen av året av 23 lån.
- Kommunen har en derivatavtale med Nordea på MNOK 50,0.
- Gjennomsnittlig løpetid til forfall var 18,3 ved utgangen av året.
- Andel lånevolum med flytende rente var 44,0 %.
- Durasjon i gjeldsporteføljen var 1,96.

Resultat

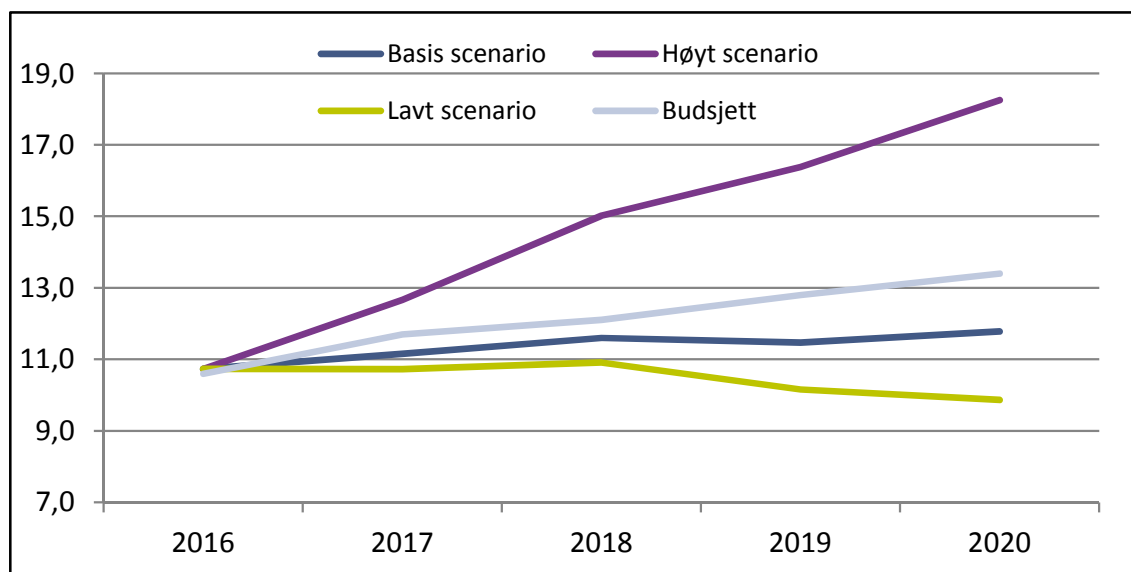
	31.12.2016	Budsjett 2016
Rentekostnader - periodisert (MNOK)	10,7	10,6
Rentekostnader (%)	2,7 %	2,7 %
	Faktisk	Referanse
Sammenlignet med referanseindeks	2,7 %	2,8 %

- Periodisert rentekostnad per utgangen av året var 2,7 %, budsjettert rentekostnad er 2,7 %.
- Referanserenten er på 2,8 %. Referanserenten har tilsvarende renteforfallsstruktur som kommunens referanseportefølje.
- Grafen viser utvikling i periodisert rentekostnad, målt mot samme referanserate som i tabellen ovenfor.
- Historisk rentekostnad avviker fra referanserenten grunnet rentebytteavtaler og fastrentelån.

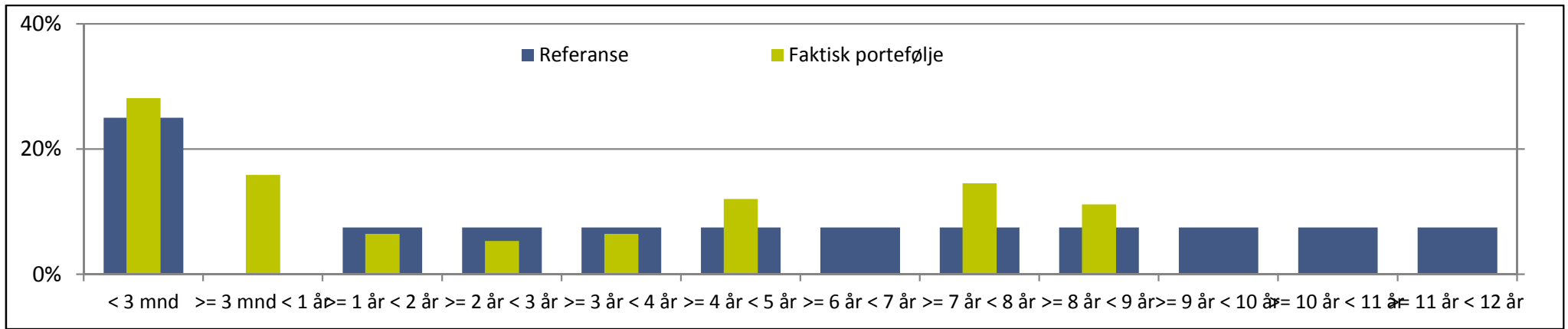
Porteføljesammendrag

	2016	2017	2018	2019	2020
Basis scenario	10,7	11,2	11,6	11,5	11,8
Budsjett	10,6	11,7	12,1	12,8	13,4
Høyt scenario	10,7	12,7	15,0	16,4	18,3
Lavt scenario	10,7	10,7	10,9	10,2	9,9

- Tabellen og grafen viser renteprognoser for Birkenes kommune for budsjettperioden 2016 – 2020.
- Det er tatt utgangspunkt i avledede fremtidige renter fra rentekurven per 31.12, samt budsjetterte avdrag og låneopptak for Birkenes, for å utarbeide en prognose over kommunens rentekostnader frem til 2020.
- Det er utledet prognoser for tre ulike rentescenario, hvor basis scenario er det mest sannsynlige utfallet.
- Ut i fra dette ser vi at rentekostnadsprognosen er under budsjett for perioden 2017 – 2020.

Rentebindingsforfall

>	<=	Virkelig	Referanse	Virkelig%	Norm%
31.12.2016	31.03.2017	117,2	104,0	28,2%	25,0%
31.03.2017	31.12.2017	66,0		15,9%	
31.12.2017	31.12.2018	26,9	31,2	6,5%	7,5%
31.12.2018	31.12.2019	22,2	31,2	5,3%	7,5%
31.12.2019	31.12.2020	26,9	31,2	6,5%	7,5%
31.12.2020	31.12.2021	50,0	31,2	12,0%	7,5%
31.12.2021	31.12.2022	0,0	31,2	0,0%	7,5%
31.12.2022	31.12.2023	60,5	31,2	14,5%	7,5%
31.12.2023	31.12.2024	46,4	31,2	11,2%	7,5%
31.12.2024	31.12.2025	0,0	31,2	0,0%	7,5%
31.12.2025	31.12.2026	0,0	31,2	0,0%	7,5%
31.12.2026	31.12.2027	0,0	31,2	0,0%	7,5%
Total volum:		416,0	416,0	100,0%	100,0%

- Søylediagrammet viser oversikt renteforfallsstruktur for gjeldsporteføljen, samt referanseporteføljens renteforfallsstruktur.
- Grafen og tabellen viser at man ligger noenlunde på strategi, dog med en høyere andel flytende lån enn strategien tilsier.

Aktiviteter hittil i år

Långiver	Dato	Beløp	Rente	Forfall	Kommentar
Sertifikatlån	01.02.2016	20 000 000	1,53 %	01.07.2016	Opptak nytt lån
Sertifikatlån	05.04.2016	46 000 000	1,36 %	05.10.2016	Refinansiering sertifikatlån
Sertifikatlån	01.07.2016	20 000 000	1,35 %	03.10.2016	Refinansiering sertifikatlån
Sertifikatlån	05.10.2016	46 000 000	1,43 %	05.10.2017	Refinansiering sertifikatlån
Sertifikatlån	03.10.2016	20 000 000	1,43 %	03.04.2017	Refinansiering sertifikatlån
Sertifikatlån	13.12.2016	25 000 000	1,72 %	13.03.2017	Opptak nytt lån

Finansreglement

- Gjennomsnittlig gjenværende rentebinding (durasjon – vektet rentebindingstid) på samlet rentebærende gjeld skal til en hver tid være mellom 2 og 5 år.
- Gjeldsporteføljen skal ha en fastrenteandel på minimum 50 % og maksimalt 75 % (lån med rentebinding 1 år frem i tid og over).
- Durasjon på gjeldsporteføljen var på 1,96 per 31.12, og ligger dermed like under bestemmelsene i finansreglementet.
- Kommunen hadde et volum på 56,0 % med fast rente per 31.12 og ligger dermed innenfor bestemmelsene i finansreglementet.

Risikosituasjon – faktisk allokering

Aktiva	Balanse %	Balanse MNOK	Endrings parameter	Durasjon	Beregnet tap MNOK	Beregnet tap %
Gjeld med p.t./flytende rente	44,0 %	183,2	2,0 %		-3,7	
Gjeld med fast rente	56,0 %	232,9				
Samlet bruttogjeld	100,0 %	416,0			-3,7	
Pengemarked	9,5 %	6,5	2,0 %	0,11	0,0	0,0 %
Norske omløpsobligasjoner	33,5 %	22,8	2,0 %	2,45	-1,1	-1,6 %
Globale omløpsobligasjoner	30,1 %	20,6	2,0 %	3,61	-1,5	-2,2 %
Norske aksjer	5,7 %	3,9	-30,0 %		-1,2	-1,7 %
Globale aksjer	21,1 %	14,4	-20,0 %		-2,9	-4,2 %
Valuta		8,1	-10,0 %		-0,8	-1,2 %
Langsiktige finansielle aktiva	100,0 %	68,2			-7,5	-11,0 %
Mulig tap vil utgjøre :					-11,1	

- Det totale verdifallet som følge av en stresstest med de definerte parameterne gitt dagens allokering er på MNOK -11,1.
- Herunder kommer et beregnet tap på MNOK -3,7 for kommunens passiva som følge av at renten øker.
- Det er viktig å merke seg at dette er en ekstrem stressing av porteføljen. Stresstesten tar blant annet ikke hensyn til eventuelle korrelasjonseffekter mellom aktivaklassene.

Risikosituasjon – strategisk allokering

Aktiva	Balanse %	Balanse MNOK	Endrings parameter	Durasjon	Beregnet tap MNOK	Beregnet tap %
Gjeld med p.t./flytende rente	25,0 %	104,0	2,0 %		-2,1	
Gjeld med fast rente	75,0 %	312,0				
Samlet bruttogjeld	100,0 %	416,0			-2,1	
Pengemarked	10,0 %	6,8	2,0 %	0,11	0,0	0,0 %
Norske omløpsobligasjoner	35,0 %	23,9	2,0 %	2,45	-1,2	-1,7 %
Globale omløpsobligasjoner	30,0 %	20,5	2,0 %	3,61	-1,5	-2,2 %
Norske aksjer	5,0 %	3,4	-30,0 %		-1,0	-1,5 %
Globale aksjer	20,0 %	13,6	-20,0 %		-2,7	-4,0 %
Valuta		6,8	-10,0 %		-0,7	-1,0 %
Langsiktige finansielle aktiva	100,0 %	68,2			-7,1	-10,4 %
Mulig tap vil utgjøre :					-9,2	

- Dersom porteføljen hadde vært allokert i henhold til strategi er det totale verdifallet som følge av en stresstest med de definerte parameterne på MNOK -9,2.

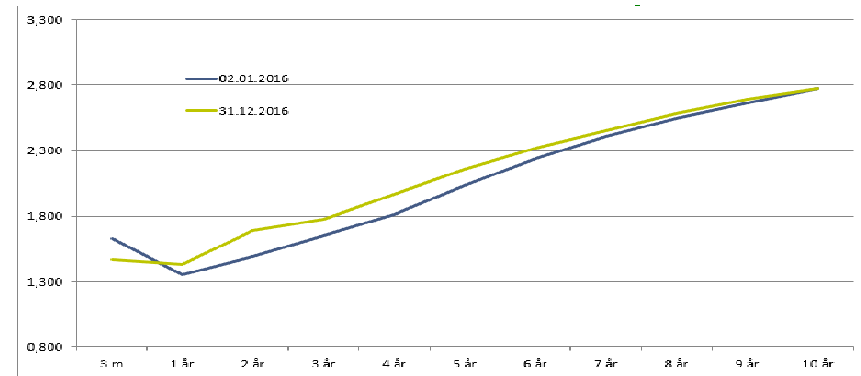
Markedsutvikling

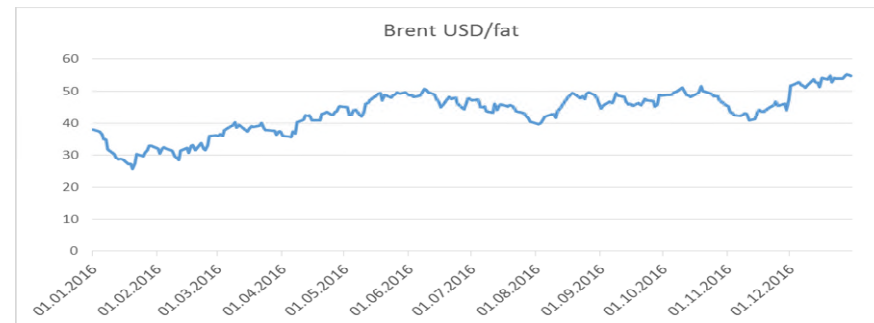
Sammenliknet med 1. januar har rentekurven ikke endret seg nevneverdig ved årets slutt

- Lange renter
 - Lange renter (10 år) er omtrent uendret ved årsslutt sammenliknet med årets begynnelse, mens rentene for løpetider fra 2 – 5 år har økt forsiktig.
- Korte renter
 - Norges Bank satte ned styringsrenten til 0,5 % i mars 2016.
 - NIBOR 3 noteres til om lag 1,05 % og ligger på samme nivå som ved utgangen av forrige kvartal.
- Fortsatt usikkerhet i økonomien
 - Rentenivået antas å være lavt i flere år fremover.
 - Oljeprisen har økt svakt i siste tertial etter at sentrale oljeproduserende land oppnådde en avtale om å redusere produksjonen noe.

Rentekurven 2016

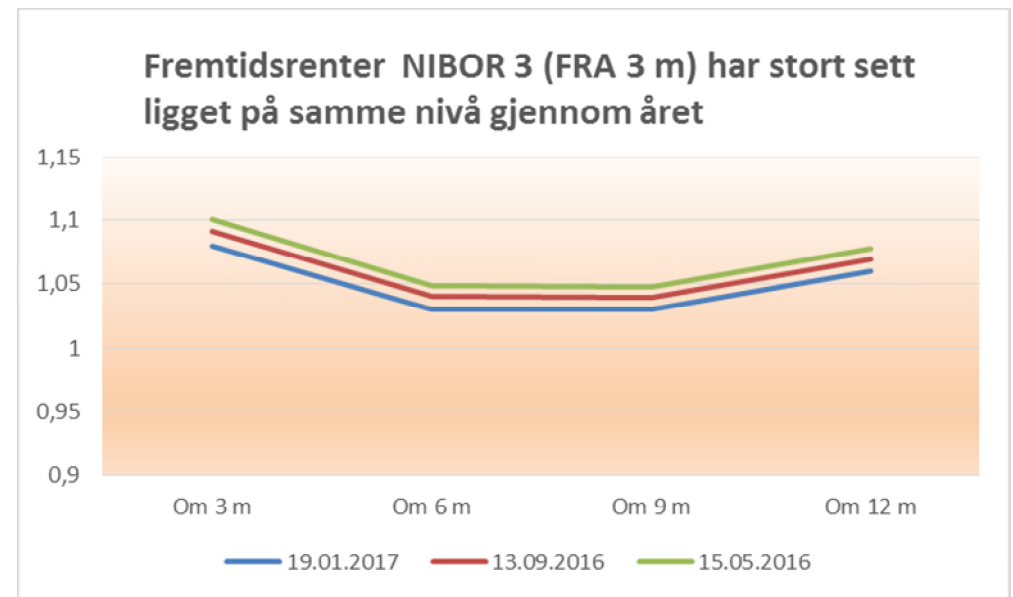

Oljeprisen, USD/fat 2016

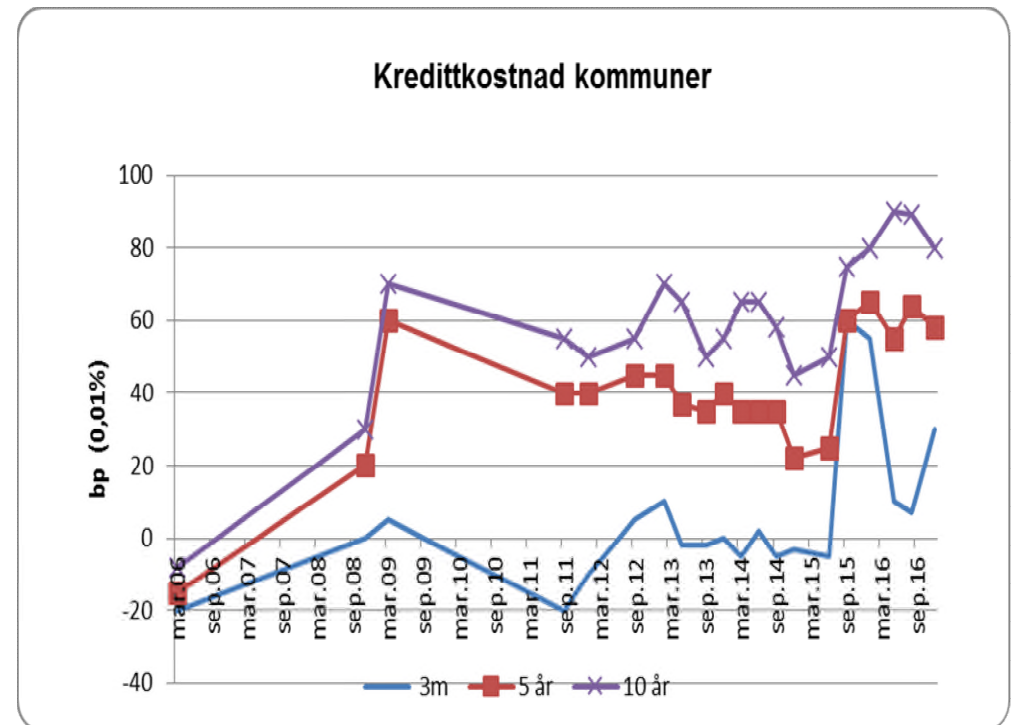
Forventning til rentedannelse

- Rentebunn?
 - Forventninger til rentefall har endret seg. Markedet tror at vi nærmer oss en rentebunn.
 - Sentralbanken signaliserte i desember at perioden med lave renter var over.
- Fortsatt lave renter lenge
 - Norges Bank satte ned styringsrenten til 0,5 % i mars 2016.
 - Markedet forventer ikke lenger rentefall og vurderer at korte renter vil være lave i en lang periode fremover.

Kommunens innlånskostnader har falt

- Prisen norske kommuner betaler for lån (kredittkostnad) har økt etter innføringen av Solvency 2.
- Høsten 2015 steg kredittpåslaget investorene krevet for å eie gjeld utstedt av kommuner, kraftig.
- Ved årsskiftet 2015/2016 krevde långivere et påslag på 0,5 % - 0,6 % for korte sertifikatlån med 3 måneders løpetid.
- Gjennom 2016 har kredittpåslaget for både kort og lang finansiering falt. For lån med lang løpetid har kredittpremien falt om lag 0,10 % sml med inngangen til året, mens for kort finansiering (3 måneder, har den falt inntil 0,3 %).
- Fra 01.01.2017 oppheves kravet til å ta opp banklån i tråd med anskaffelsesforskriften. Etter dette tidspunktet, blir det mer effektiv konkurranse ved finansieringsforespørsler.

BIRKENES KOMMUNE

AVKASTNINGSRAPPORT 3. TERTIAL 2016

Innhold

Markedsrapport	3
Porteføljesammendrag	10
Aktivaallokering mot strategi	17
Stressing av porteføljen	18
Avkastning totalporteføljen og enkeltmandater	19
Porteføljeoversikt totalporteføljen	20
Avkastningsoversikt I	21
Avkastningsoversikt II	22

Markedskommentar

2016

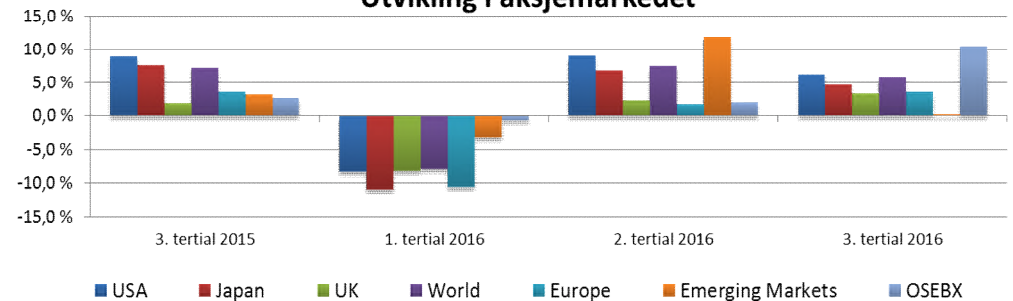
Aksjemarkedet

Aksjeåret 2016 startet med et smell og det virket en periode som om gulvet hadde falt ut på verdens børser. Halvveis inn i januar hadde hovedindeksen på Oslo Børs falt 13,4% og bare opplevd en eneste dag med oppgang. Dette markedsfallet sammenfalt med en kraftig nedgang i oljeprisen, en nedgang som startet tilbake sommeren 2014. Januar ble et vendepunkt i dette henseende og i resten av 2016 opplevde vi en stigende oljepris. Ved utgangen av 2016 var oljeprisen \$56,8 per fat, mer enn 52% høyere enn for ett år siden og over dobbelt så mye som bunnpunktet i januar. Energisektoren var en av de store taperne i 2015, økningen i oljepris var med på å gjøre energisektoren til den sterkeste sektoren i verdensindeksen i 2016 med en stigning på 23%. Tilsvarende opplevde helsesektoren, som var best i 2015, en nedgang på 8%.

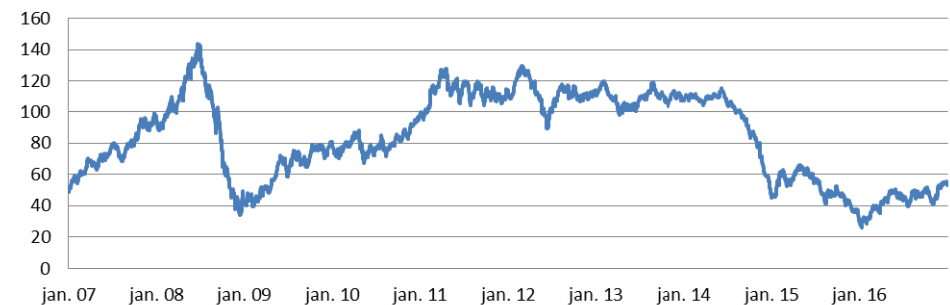
Energisektoren var med på å gjøre Oslo Børs, der energisektoren har en relativt stor vekt, til et av de sterkeste markedene i 2016. Hovedindeksen steg 12,1% i 2016 sammenlignet med verdensindeksen som steg med 5,0% i 2016, målt i NOK.

Det var mye snakk om BREXIT og Donald Trump som risikomomenter ved starten av 2016. Begge slo til og med unntak av litt urolighet rett i etterkant så det ikke ut som om verdens børser brydde seg om dette. Etter valget av Trump har til og med amerikanske børser nådd nye toppnivå.

Utvikling i aksjemarkedet

Oljepris, USD

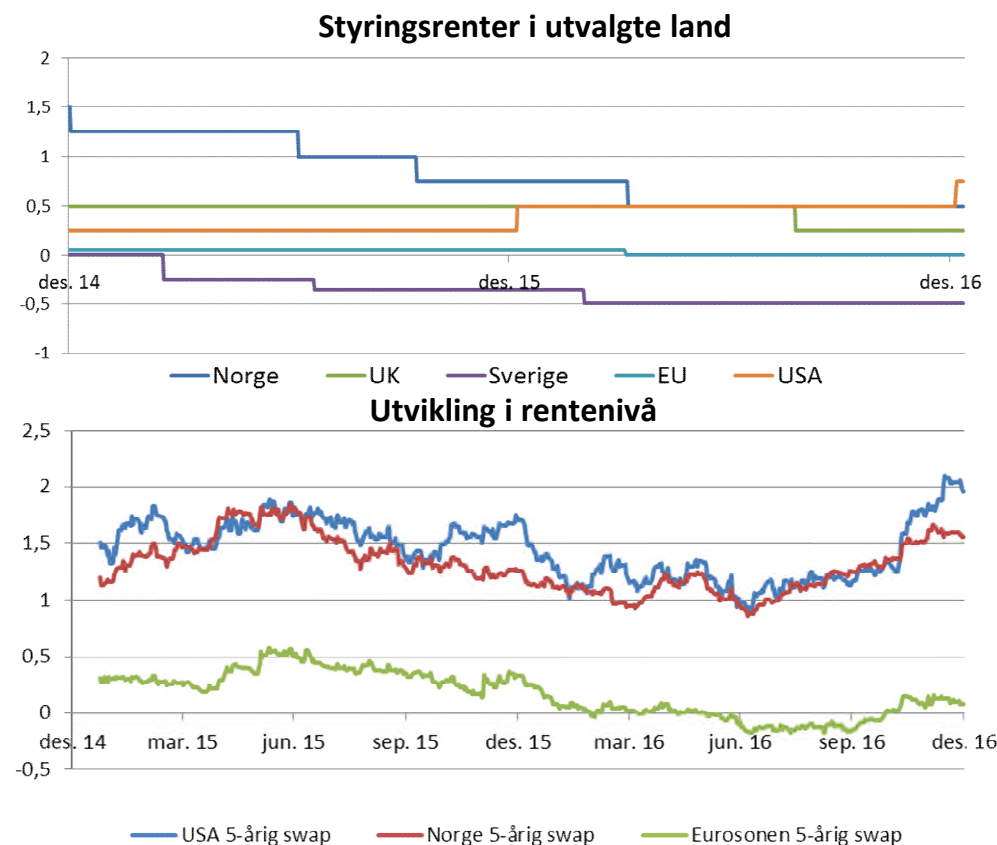

Rentemarkedet

Ved utgangen av 2015 økte den amerikanske styringsrenten til 0,5 %. Dette var første gang siden før finanskrisen i 2008 at renten ble satt opp. Den amerikanske sentralbanksjefen Janet Yellen annonserte at hun forventet fire renteøkninger i løpet av 2016. Det ble med en renteøkning i desember, og beskjed om at en kan forvente seg 3 renteøkninger i 2017. Markedet har ikke like stor tro på dette og tror det blir med to renteøkninger.

De siste årene har lange statsrenter sakte men sikkert gått nedover. Denne trenden fortsatte i første halvår, men de fleste land opplevde at renten nådde et bunnpunkt i juli. For den tyske 10-åringen var dette punktet negativt, noe som ikke tidligere har skjedd. Særlig norske og amerikanske renter steg i 2016. 10 års statsrente var henholdsvis 17 og 18 punkter i Norge og USA sammenlignet med forrige årsskifte. For USA sin del var det en markant økning i renten etter Donald Trump ble valgt i november. En av grunnene til dette kan være de store løftene som ble avgitt i valgkampen om infrastrukturinvesteringer og veksten dette vil føre med seg. Renteforskjellen mellom USA og Tyskland er nå på rekordstore 225 punkter!

Storbritannia opplevde ikke den samme effekten, etter BREXIT falt statsrenten kraftig, for hele 2016 var fallet på 72 punkter.

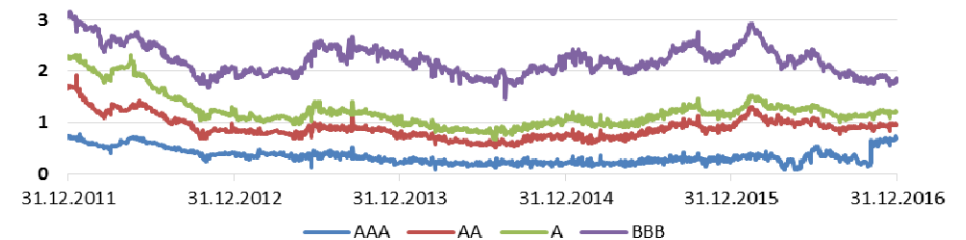

Kredittmarkedet

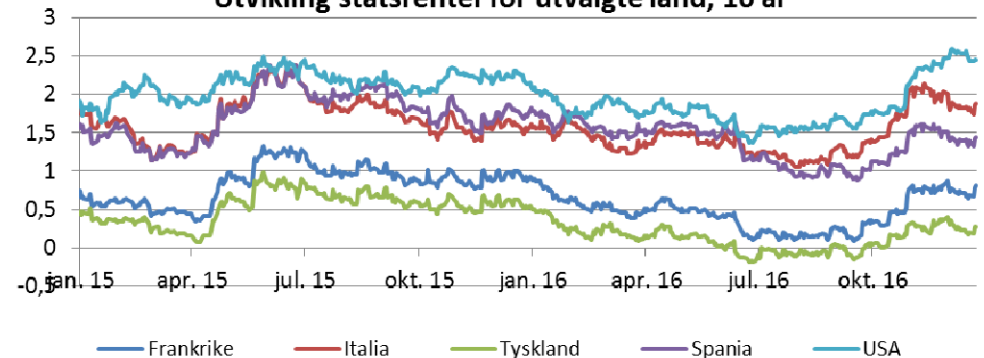
Etter å ha steget jevnt og trutt siden sommeren 2014 nådde kredittpåslag en topp rundt aksjeturbulensen på starten av året i februar. Dette førte til at mange obligasjonsfond, særlig norske high yield fond som er veldig oljeeksponert, opplevde kraftige fall. Siden februar har kredittpåslagene sunket igjen, med et lite unntak før og etter den britiske folkeavstemningen rundt EU-medlemskap. En av de viktigste grunnene til nedgangen i kredittpåslag for high yield obligasjoner er oppgangen oljeprisen har opplevd siden den nådde bunnen i februar.

For investment grade obligasjoner var utgangen i kredittpåslag også stor i starten av året, før kredittpåslaget begynte å krype nedover. En av grunnene til det reduserte kredittpåslaget i første halvår var at den europeiske sentralbankens økte markedstiltak i mars. For det første økte ECB støttekjøpene fra €60 mrd til €80 mrd. For det andre inkluderte sentralbanken IG foretaksobligasjoner blant papirene som kunne kjøpes.

Utvikling i kredittpåslag (Yield - US Treasury, 5 år)

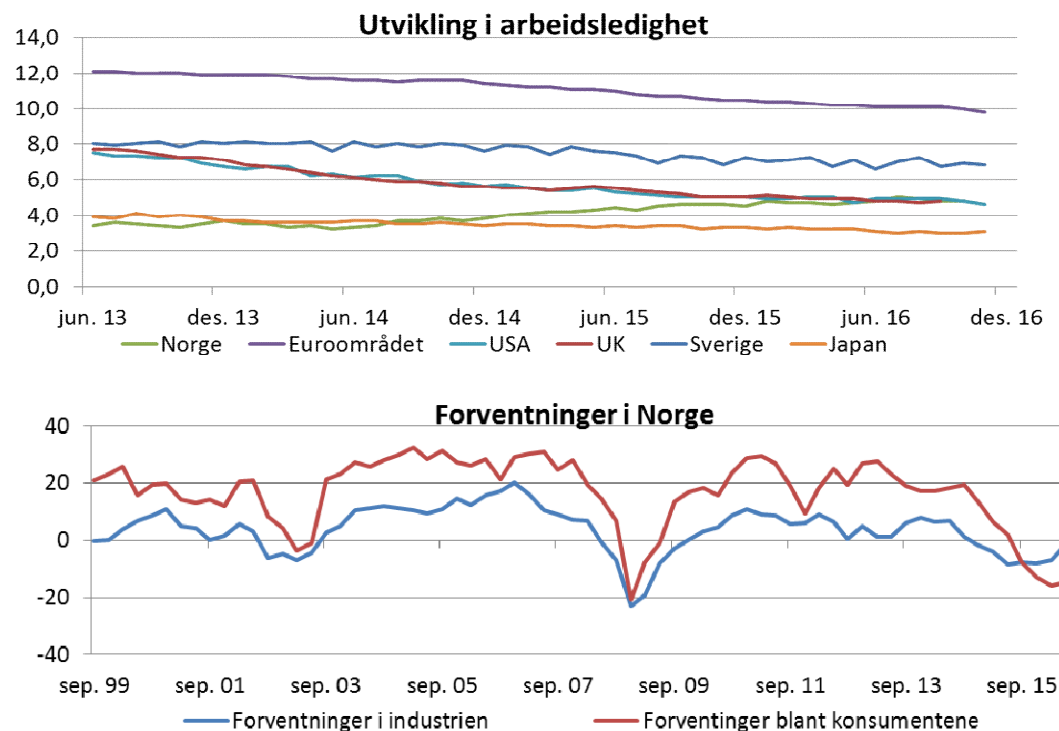
Utvikling statsrenter for utvalgte land, 10 år

Makrobildet

Verdensøkonomien i 2016 kjennetegnes av en relativt stabil men moderat vekst, et bilde vi kjenner godt igjen fra de to foregående årene. På tross av den moderate veksten har arbeidsledigheten på begge sider av Atlanteren hatt en stabil nedgang over lang tid. Arbeidsledigheten i eurosonen har endelig krøpet under 10% og er nå på 9,8%. Dette høres kanskje mye ut, men snittet for de 20 siste årene er litt over 9% så i et historisk perspektiv er vi nær normalen, dette sammen med en positiv trend er gode nyheter. Det er likevel store forskjeller innad i eurosonen, Tyskland har det bra på 4,1%, mens Spania og Italia sliter mer med en ledighet på henholdsvis 19,2% og 11,6%. Det er likevel fremdeles en positiv trend i disse landene.

Det internasjonale pengesfondet, IMF, tror 2016 var et bunnpunkt for den globale veksten og at bedre dager er fremfor oss. Veksten i verdensøkonomien var på 3,1% ifølge organisasjonen og IMF forventer en vekst på henholdsvis 3,4% og 3,6% i 2017 og 2018. Det kan likevel være verdt å ta projeksjonene til fondet med en klype salt da de har en tendens til å være litt for optimistiske og ofte reviderer ned vekstforventningen til et år jo nærmere det kommer.

Politikk

Politisk risiko er et begrep mange markedsaktører før året kanskje hadde glemt, men 2016 vil i stor grad bli husket for de store politiske overraskelsene. BREXIT og valget av Trump som president ble sett på som usannsynlig ved inngangen til 2016, og for mange også frem til de var en realitet. Utenom en kraftig svekkelse av det britiske pundet har hendelsene hatt liten effekt på verdens finansmarkeder, men dette kan også være fordi konsekvensene er komplekse og derfor også uklare. Det er valg i viktige europeiske land som Frankrike, Tyskland og Nederland i 2017. Noen politiske kommentatorer har snakket om velgermassenes revolusjon mot den liberale globaliseringsvennlige politikken som har vært ledende de siste tiårene. Om Marine Le Pen skulle bli valgt til president i Frankrike og Angela Merkel miste makten i høst vil det definitivt være et skritt i den retning. Det kan likevel være nyttig å se hva som skjer, politikk er ikke statisk. Det kan være verdt å huske at mange kommentatorer (gjærne de samme som mener noe i dag) spådde det republikanske partiets død etter Obama ble valgt i 2008. Nå har bordet snudd og partiet kontrollerer alle spakene i Washington.

GABLER

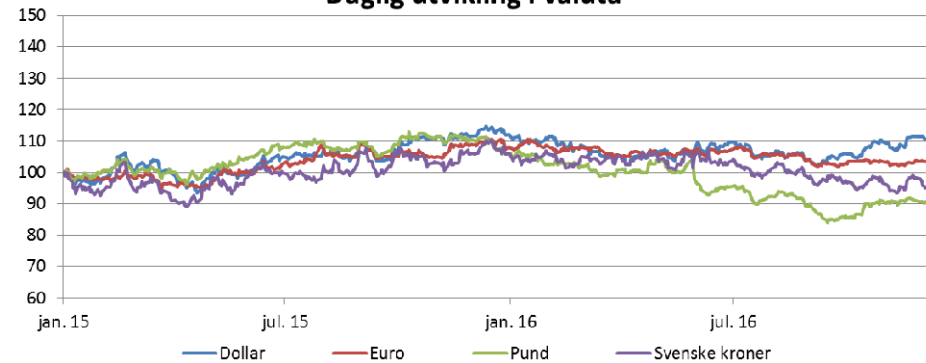
Valuta

De siste årene har den norske kronen svekket seg kraftig mot utenlandske valutaer, hovedgrunnen til dette er at den fallende oljeprisen har ført til mindre etterspørsel etter den norske kronen. Dette gjenspeiles i at den norske kronen særlig har falt mot amerikanske dollar.

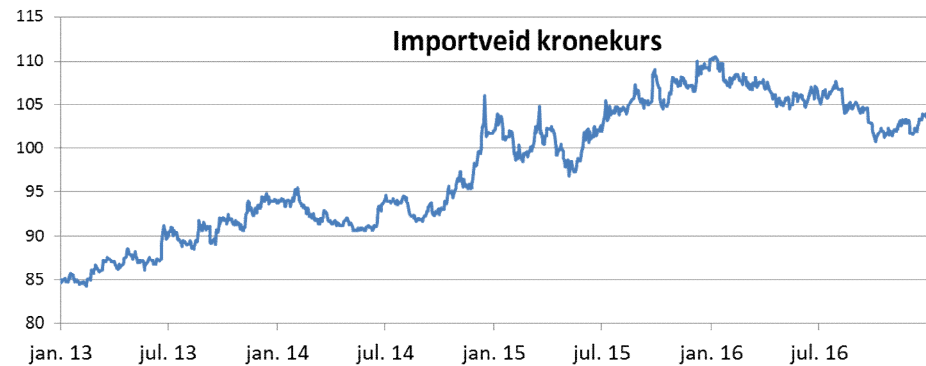
I 2016 har fallet i kronen avtatt og en har opplevd at kronen har styrket seg noe. Dette kan sees i sammenheng med at kronen svekket seg veldig mye gjennom 2014 og 2015 samtidig som det kan virke som om oljeprisen bunnet ut i februar og har siden steget relativt mye. Kronestyrkingen var særlig sterk i september når sentralbanken holdt renten uendret. Selv om den norske kronen har styrket seg i 2016 sammenlignet med nær alle våre viktigste handelspartnere, er den norske kronen fremdeles markant svakere enn den var for 3 år siden.

Kronen har særlig styrket seg mot pundet i 2016. Hovedårsaken til dette er først og fremst britenes egen skyld ved at pundet svekket seg mot nær alle valutaer i forbindelse med usikkerheten rundt medlemskapet i EU. Etter britene bestemte seg for å melde seg ut av unionen falt pundet ytterligere og kraftigere.

Daglig utvikling i valuta

Importveid kronekurs

Porteføljen

Porteføljesammendrag

Porteføljens prestasjoner

- Per 31. desember 2016 var markedsverdien av Birkenes kommunes portefølje MNOK 68,2. I 2016 har porteføljen gitt en avkastning på 5,2 prosent, som tilsvarer en meravkastning på 2,3 prosentpoeng.
- Siden oppfølgingens start har porteføljen gitt en årlig avkastning på 6,6 prosent. Dette er 0,9 prosentpoeng sterkere enn indeks.
- Globale aksjer forvaltes av Ardevora, Danske Invest og Sector ved utgangen av 2016. Den globale aksjeforføljen har gitt en avkastning på 3,8 prosent i år. Dette tilsvarer referanseindeksens avkastning.
- Sector Kernel ble tatt inn i porteføljen i slutten av april. Dette fondet er valutasikret. Aggregatet globale aksjer består nå av to usikrede, og ett sikret fond.
- Sector Kernel har siden fondet ble tatt inn i porteføljen levert en avkastning på 9,0 prosent, mot fondets indeks på 10,1 prosent.
- Ardevora Global har i 2016 levert en avkastning på 3,8 prosent, mot fondets indeks på 5,4 prosent.
- Danske Invest Global Emerging Markets har gitt en avkastning på 9,3 prosent i år, mot indeksavkastning på 8,6 prosent.
- Den norske kronen har i 2016 svekket seg mot amerikanske dollar og euro, men styrket seg mot det britiske pund. Den valutasikrede indeksen har i perioden etter fondet ble tatt inn i porteføljen gitt en avkastning som er 3,9 % svakere enn den åpne indeksen. Kommunen har følgelig tapt på å valutasikre deler av aksjeforføljen sin i 2016.

Porteføljesammendrag

Porteføljens prestasjoner (forts.)

- Norske aksjer forvaltes per 31.12.2016 gjennom fondene KLP AksjeNorge Indeks, Danske Invest Norske Aksjer Inst II og Arctic Norwegian Equities II.
- Den norske aksjeporteføljen har i 2016 gitt en avkastning på 15,0 prosent. Dette tilsvarer en meravkastning på 3,0 prosentpoeng mot OSEBX. Både Arctic og DI Norske Aksjer har gitt meravkastning mot sin indeks OSEFX.
- DI Norske Aksjer Inst II har gitt en avkastning på 15,5 prosent, tilsvarende en meravkastning på 4,0 prosentpoeng.
- KLP AksjeNorge Indeks har gitt en avkastning på 12,0 prosent, mot indeksavkastning på 12,1 prosent.
- Arctic Norwegian Equities II har gitt en avkastning på 19,5 prosent, tilsvarende en meravkastning på 8,0 prosentpoeng.

Porteføljesammendrag

Porteføljens prestasjoner (forts.)

- Porteføljen for norske obligasjoner forvaltes av Nordea og DNB gjennom fondene Nordea Obligasjon III og DNB Obligasjon III.
- Aggregatet norske obligasjoner har i år gitt en avkastning på 3,4 prosent, mot indeksavkastning på 0,4 prosent.
- Pengemarkedsporteføljen forvaltes av Holberg gjennom fondet Holberg Likviditet. I 2016 har aggregatet gitt en avkastning på 2,6 prosent noe som tilsvarer en meravkastning på 2,1 prosentpoeng.
- Det er viktig å være klar over at referanseindeksene ikke speiler forvalters investeringsunivers på en god måte, siden indeksene er rene statsindekser. Meravkastningen skyldes blant annet at vi har hatt en inngang i kredittspreader i år noe som gjør at mandatene, som tar kredittrisiko, gjør det bedre enn referanseindeks (3-årig statsobligasjonsindeks) som ikke inneholder kredittrisiko.

Porteføljesammendrag

Porteføljens prestasjoner (forts.)

- Aktivklassen globale obligasjoner forvaltes gjennom fondene BlueBay Investment Grade Euro Agg, PIMCO Global Investment Grade Credit og Templeton Global Bond Fund.
- Globale obligasjoner har gitt en samlet avkastning på 7,0 prosent i år, tilsvarende en meravkastning på 3,1 prosentpoeng.
- PIMCO Global Investment Grade Credit har gitt en avkastning på 7,4 prosent. Det tilsvarer en meravkastning på 1,9 prosentpoeng.
- Templeton Global Bond Fund har gitt en avkastning på 5,3 prosent, noe som tilsvarer en meravkastning på 3,7 prosentpoeng.
- BlueBay Investment Grade Euro Agg gitt en avkastning på 8,6 prosent, tilsvarende en meravkastning på 3,8 prosentpoeng.

Porteføljesammendrag

Absolutt avkastning

- Porteføljens markedsverdi ved inngangen til 2016 var på MNOK 68,4. Ved utgangen av 2016 var markedsverdien MNOK 68,2. Porteføljen har hatt en verdiøkning på MNOK 3,3. Det har blitt tatt ut til sammen MNOK 3,5 av porteføljen.
- Alle aktivaklasser har hatt positiv verdiutvikling i år.
- Pengemarked har i 2016 hatt en verdiøkning på MNOK 0,2, globale obligasjoner på MNOK 1,3 og norske obligasjoner på MNOK 0,8.
- Både norske og globale aksjer har hatt en verdistigning på MNOK 0,5 i år.
- Allokeringsoversikten som fremkommer i denne rapporten viser at porteføljen ligger innenfor de strategiske rammene for alle aktivaklasser.

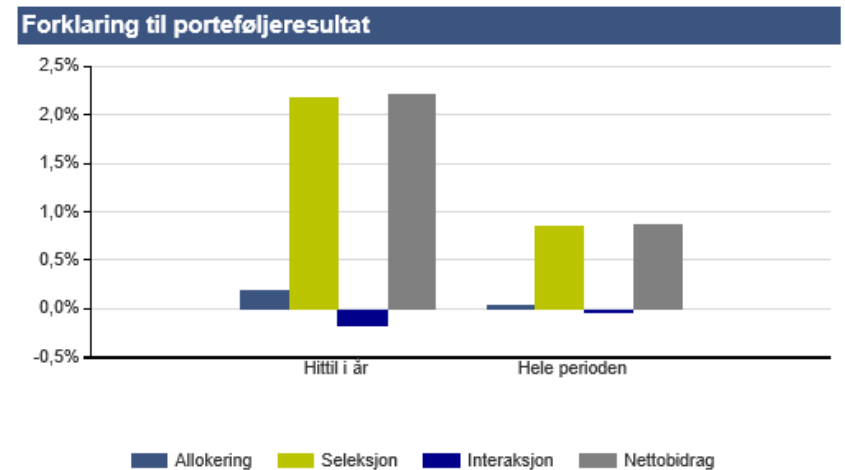
Relativ avkastning

- Porteføljen har levert meravkastning i 9 av 12 måneder i 2016, og i 45 av 72 måneder siden oppfølgingens start i 2012, noe som innebærer en konsistens på 62,5 prosent.

Porteføljesammendrag

Relativ avkastning (forts.)

- Porteføljens meravkastning hittil i år kan relateres til positivt allokerings- og seleksjonsbidrag. Det positive seleksjonsbidraget skyldes at forvalterne samlet sett har levert meravkastning sammenlignet med sine referanseindekser. Positivt allokeringsbidrag følger av at man enten har vært overvektet i en aktivklasse som har gjort det relativt svakt eller undervektet i en aktivklasse som har gjort det relativt bra. Interaksjon fanger opp bidraget som ikke kun kan tilskrives allokerings- og seleksjonsbidraget. Det negative interaksjonsbidraget skyldes at man har vært overvektet i aktivklasser som har levert mindreavkastning eller undervektet i aktivklasser som har gitt meravkastning sammenlignet med indeks.

Allokering mot strategi

	Markedsverdi		Min	Strategi	Maks	Avvik fra
	i MNOK	i %		Mål		strategi i %
Norske aksjer	3,9	5,7 %	3 %	5 %	7 %	0,7 %
Globale aksjer	14,4	21,1 %	15 %	20 %	25 %	1,1 %
Norske obligasjoner	22,8	33,5 %	20 %	35 %	50 %	-1,5 %
Globale obligasjoner	20,6	30,1 %	15 %	30 %	50 %	0,1 %
Pengemarked/bankinnskudd	6,5	9,5 %	5 %	10 %	37 %	-0,5 %
Totalportefølje	68,2	100,0 %		100,0 %		

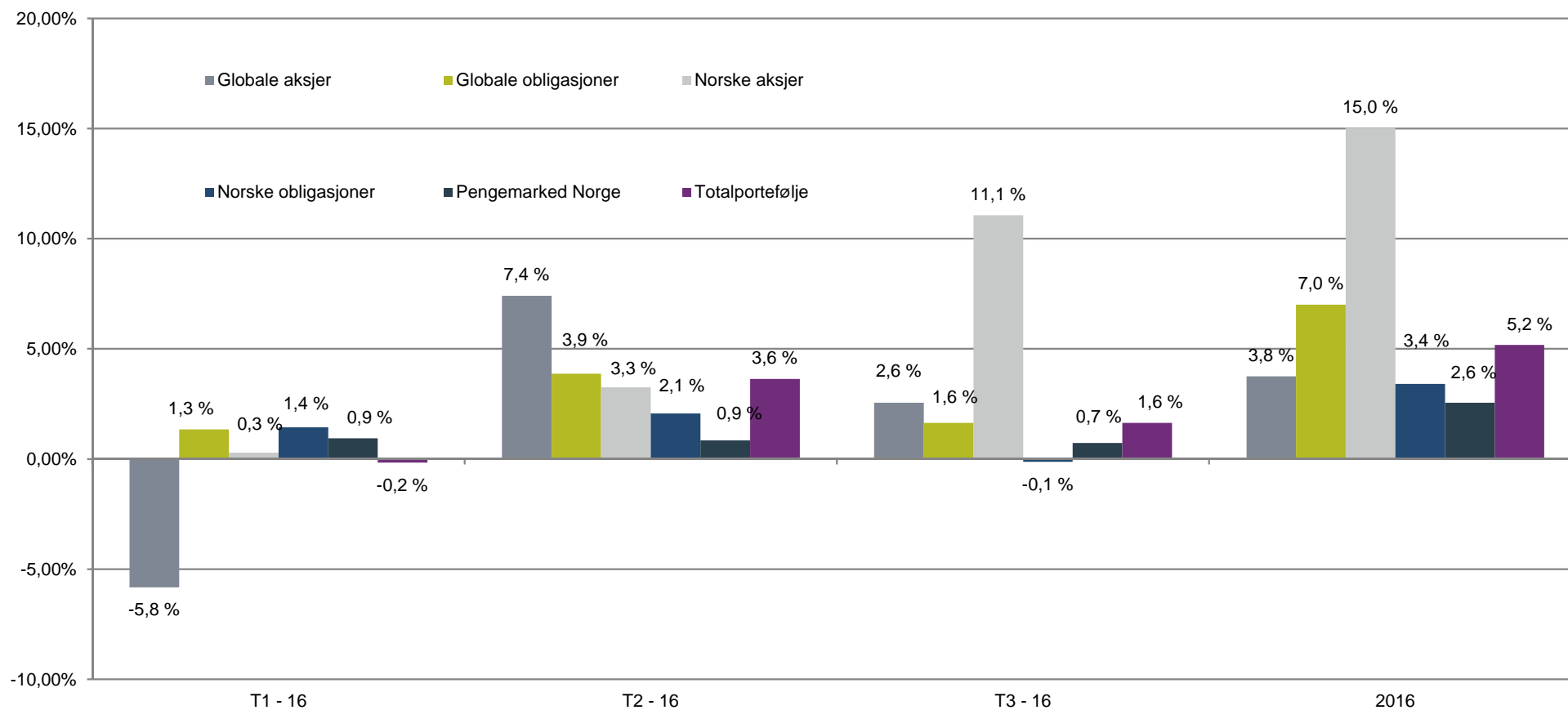
- Kommunen ligger innenfor de strategiske rammene for alle aktivaklasser per 31.12.2016.

Stressing av porteføljen

Stresstest (tall i MNOK)	Allokering	Strategi
Verdiendring som følge av 2 % skift i rentekurven	-2,6	-2,7
Verdiendring som følge av 20 % fall i globale aksjer	-2,9	-2,7
Verdiendring som følge av 30 % fall i norske aksjer	-1,2	-1,0
Verdiendring som følge av 10 % styrking av norske kroner	-0,8	-0,7
Verdiendring totalporteføljen	-7,5	-7,1
Verdiendring totalporteføljen (i %)	-11,0 %	-10,4 %

- Det totale verdifallet som følge av en stresstest med de definerte parameterne gitt dagens allokering er på MNOK 7,5. For strategien er det beregnede verdifallet MNOK 7,1. Stresstesten tar ikke hensyn til eventuelle korrelasjonseffekter mellom aktivaklassene.

Totalporteføljen og enkeltmandater

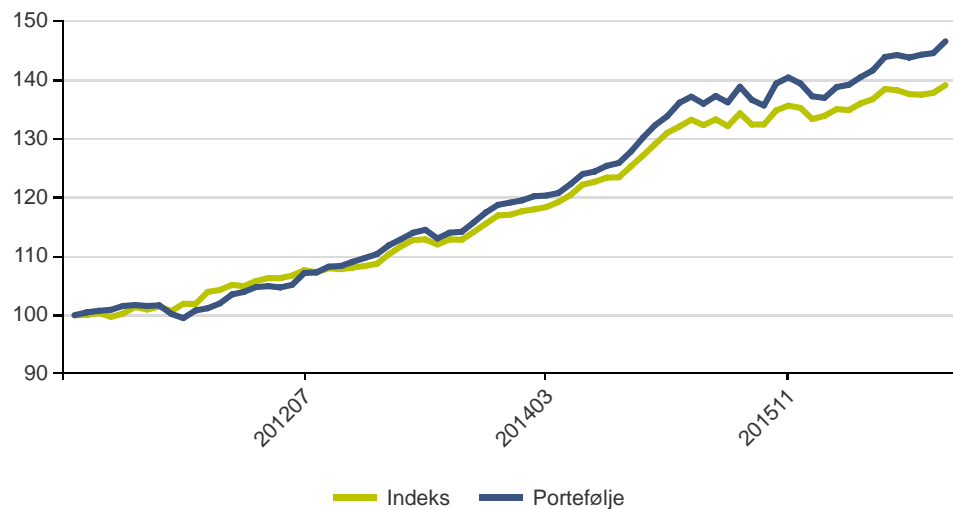

Nøkkeltall siden start

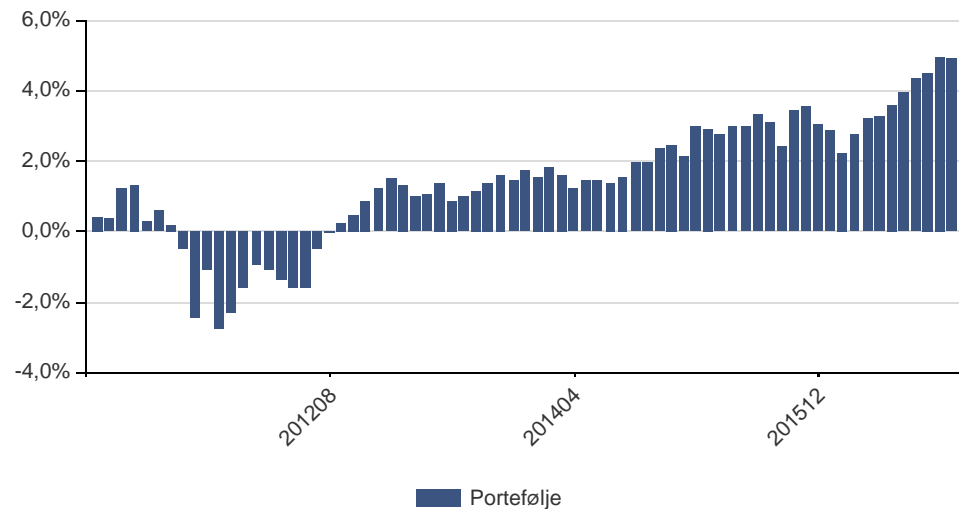
Markedsverdi (TNOK)	68 218	Standardavvik - Portefølje*	3,0%	Tracking Error*	1,8%
Avkastning - Portefølje*	6,6%	Standardavvik - Indeks*	2,5%	Info. Ratio	0,49
Avkastning - Indeks*	5,7%	Beta	0,93	Sharpe Ratio	1,94
Differanse	0,9%	Forklaringsgrad	0,64	Konsistens	62,5%

* Gjennomsnitt pro anno

Porteføljevekst siden start

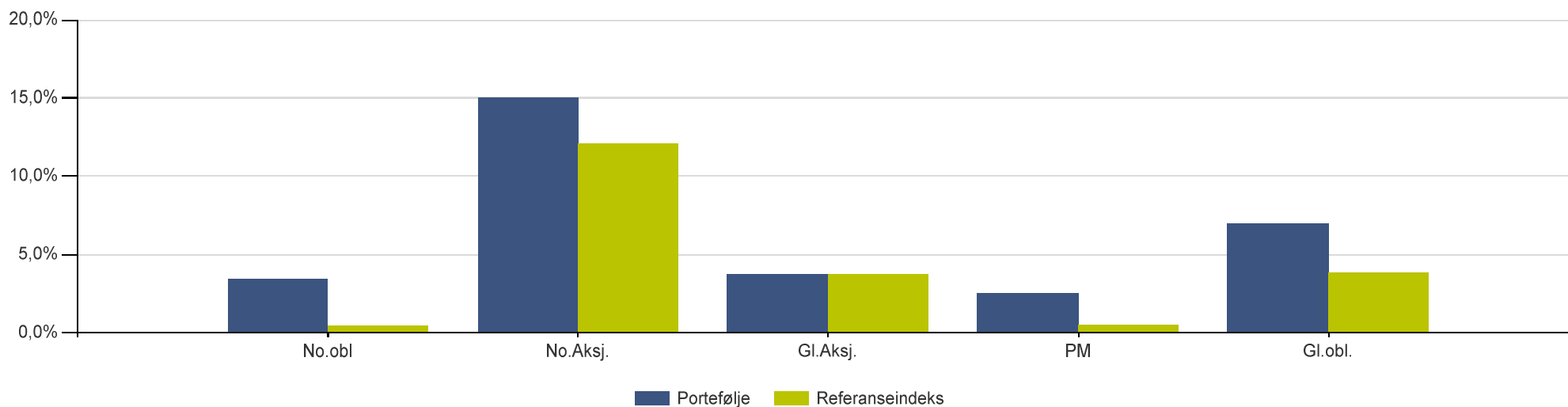
Porteføljens akkumulerte meravkastning siden start

Aktivaallokering

Norske Obligasjoner	Markedsverdi		Strategisk fordeling			Avvik
	i NOK	i %	Min	Normal	Max	i %
Norske Obligasjoner	22 834 343	33,5	20,0	35,0	50,0	-1,5
Norske Aksjer	3 922 404	5,7	3,0	5,0	7,0	0,7
Globale Aksjer	14 412 329	21,1	15,0	20,0	25,0	1,1
Pengemarked	6 482 477	9,5	5,0	10,0	37,0	-0,5
Globale Obligasjoner	20 566 033	30,1	15,0	30,0	50,0	0,1
Sum	68 217 586	100,0		100,0		

Avkastning hittil i år mot indeks

Avkastningsoversikt per måned

Forvaltningsoppdrag	Markedsverdi MNOK	Månedlig avkastning, %												Avkastning hittil i år, %		
		jan	feb	mar	apr	mai	jun	jul	aug	sep	okt	nov	des	Hittil i år	Indeks	Forskjell
Arctic Norwegian Eq II	0,9	-7,3	2,9	2,1	4,1	3,7	-3,2	3,8	1,3	1,7	3,6	2,0	4,0	19,5	11,5	8,0
Ardevora Global	6,3	-7,1	-0,9	1,2	0,2	4,5	0,1	5,4	-1,6	-2,7	0,4	3,5	2,0	4,4	5,4	-1,0
BlueBay IG Euro Agg	6,9	1,0	1,1	0,6	-1,0	1,3	2,7	2,5	0,6	0,6	-1,0	-1,5	1,4	8,5	4,8	3,7
Danske Invest Global EM	1,7	-7,6	0,2	8,0	-0,2	1,2	3,7	5,7	0,1	-3,8	4,2	-4,3	2,8	9,3	8,6	0,7
Danske Invest Norske Aksjer	1,6	-8,6	3,0	1,9	4,9	1,8	-2,9	2,8	1,7	1,4	2,6	2,0	4,7	15,5	11,5	4,0
DNB Obligasjon III	11,5	0,6	-0,1	0,8	0,2	0,7	0,7	0,4	0,6	0,0	0,0	-0,3	0,3	4,0	0,4	3,5
Holberg Likviditet	6,5	0,2	0,1	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,2	0,1	0,2	2,7	0,5	2,1
KLP AksjeNorge Indeks	1,4	-8,1	2,0	0,9	4,9	1,8	-2,3	1,4	1,0	0,6	2,5	3,0	4,1	12,0	12,1	0,0
Nordea Obligasjon III	11,3	0,6	0,2	0,8	-0,2	0,5	0,7	0,2	0,3	-0,2	0,0	-0,3	0,2	2,9	0,4	2,4
Pimco Global IG Credit	6,8	0,6	0,4	2,1	1,0	0,5	1,8	1,9	0,6	0,1	-0,6	-2,2	1,1	7,4	5,6	1,8
Sector Kernel HTN	6,3	0,0	0,0	0,0	0,2	0,7	1,7	3,7	-0,7	0,4	-1,8	2,5	2,1	9,0	10,1	-1,1
Templeton Global Bond Fund	6,8	-1,1	-3,4	3,3	-0,6	-0,7	0,3	-0,8	0,7	-1,2	4,2	1,0	3,6	5,1	1,6	3,5
(Avsl.) Midler til investering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totalportefølje MNOK	68,2	-1,1	-0,1	0,9	0,2	0,6	0,5	1,0	0,2	-0,2	0,2	0,1	0,9	3,3		
Totalportefølje (%)		-1,6	-0,2	1,4	0,3	0,9	0,8	1,6	0,2	-0,3	0,4	0,2	1,4	5,2	2,9	2,3
Referanseindeks (%)		-1,4	0,4	0,9	-0,2	0,9	0,5	1,3	-0,1	-0,5	-0,1	0,2	1,0			

Ureviderte KOSTRA tall 2016 (pr april 2017)	0928 Birkenes	0926 Lillesand	0935 Iveland	1001 Kristi- ansand	1014 Vennesla	1017 Song- dalen	1018 Søgne
Finansielle nøkkeltall							
Brutto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter, konsern	4,5	4,6	-2,9	4,4	4,2	1,2	2,9
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter, konsern	5,9	4,1	4,3	5	6	3	5,2
Frie inntekter i kroner per innbygger, konsern	53.988	42.683	65.740	48.744	50.600	51.107	48.309
Langsiktig gjeld i prosent av brutto driftsinntekter, konsern	216,0	258,2	162,6	231,9	176,7	225,7	190,6
Arbeidskapital ex. premieavvik i prosent av brutto driftsinntekter, konsern	28,5	9,9	26,8	20,7	31,1	47,8	46
Netto lånegjeld i kroner per innbygger, konsern	79.640	104.865	49.235	86.566	50.056	70.937	49.394
Prioritering							
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager, konsern	139.966	138.001	171.282	132.516	132.391	132.312	121.970
Netto driftsutgifter grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), per innbygger, konsern	17.215	13.632	19.141	12.243	13.696	14.782	13.505
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, kommunehelsetjenesten, konsern	3.063	1.997	3.993	2.102	2.187	2.541	2.676
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, pleie- og omsorgstjenesten, konsern	15.059	7.472	16.329	13.670	16.364	12.885	13.024
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger 20-66 år, konsern	2.299	2.839	3.406	3.929	3.194	3.774	3.497
Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barnevernstjenesten, konsern	9.025	8.588	4.188	7.447	9.760	8.517	7.156
Netto driftsutgifter, administrasjon og styring, i kr. pr. innb., konsern	5.349	4.192	9.785	3.540	3.567	5.672	4.708
Dekningsgrad							
Andel barn 1-5 år med barnehageplass	89,7	88,3	88,9	91,1	91,6	83,9	87,5
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning	10,3	6,4	14,7	6,7	10,3	12,9	9,3
Legeårsverk pr 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	11,0	9,0	9,9	10,3	9,8	9,7	15,4
Fysioterapiårsverk per 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	9,4	9,1	13,1	8,5	9,6	10,2	8,4
Andel plasser i enerom i pleie- og omsorgsinstitusjoner	100	100	90	98,7	100	100	100
Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på institusjon	13,1	12,0	11,1	11,7	12,4	7,0	10,9
Andelen sosialhjelpsmottakere i alderen 20-66 år, av innbyggerne 20-66 år	1,8	3,4	3,7	3,8	4,1	3,4	4,2
Andel barn med barnevernstiltak ift. innbyggere 0-17 år	4,4	4,2	2,1	4,7	6,1	7,0	5,8
Syssel-, gangveier/turstier mv. m/kom. driftsansvar per 10 000 innb.	71	69	37	65	10	5	9
Kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere	22	0	-	23	23	17	11
Årsverk i brann- og ulykkesvern pr. 1000 innbyggere	0,58	0,58	0,48	0,58	0,58	0,58	0,58
Produktivitet/enhetskostnader							
Korrigerte brutto driftsutgifter i kroner per barn i kommunal barnehage, konsern	198.774	198.741	224.010	184.725	171.585	172.519	181.337
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole, skolelokaler og skoleskyss (202, 222, 223), per elev, konsern	106.351	110.898	166.301	106.533	113.524	124.226	118.403
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 8.-10.årstrinn	13,8	14,1	9,8	15,1	14,1	12,4	13,7
Korrigerte brutto driftsutg pr. mottaker av hjemmetjenester (i kroner), konsern	137.606	206.829	105.300	165.421	191.177	296.276	176.695
Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass, konsern	1.263.250	1.215.036	746.650	970.397	1.134.266	835.000	1.089.389
Årsgebyr for vannforsyning - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret+1)	3.202	3.145	3.684	1.340	3.200	2.446	1.840
Årsgebyr for avløpstjenesten - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret+1)	4.278	5.551	5.517	2.723	4.840	3.052	3.436

Ureviderte KOSTRA tall 2016 (pr april 2017)	0928 Birkenes	0926 Lillesand	0935 Iveland	1001 Kristi- ansand	1014 Vennesla	1017 Song- dalen	1018 Søgne
Årsgebyr for avfallstjenesten - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret+1)	3.563	3.564	2.880	3.140	3.140	3.140	3.140
Gjennomsnittlig saksbeh.tid for private forslag til detaljreg. Kalenderdager	90	166	-	202	86	114	167
Gj.snittlig saksbehandlingstid for opprettelse av grunneiendom. Kalenderdager	-	49	57	-	-	14	-
Bto. dr.utg. i kr pr. km kommunal vei og gate, konsern	61.179	157.103	100.635	210.191	110.235	123.558	114.976
Lovanvendelse							
Andel søknader om motorferdsel i utmark innvilget.	100	-	-	-	-	-	100
Andel innvilgede disp.søknader for nybygg i 100-m-beltet langs sjø. Prosent	-	77	-	70	-	-	93

Dato: 19.04.2017
 Vår ref.: 16/00005-5
 Saksbehandler: Øyvind Nilsen
 Saksbeh. tlf:
 Saksbeh. E-post: oyvind@aarevisjon.no
 Deres ref:

Til kontrollutvalget i Birkenes kommune

REGNSKAPSÅRET 2016 – REVISORS OPPSUMMERING

I forbindelse med avslutning av revisjonen av Birkenes kommunes årsregnskap for 2016, ønsker vi å trekke fram informasjon fra regnskapet som etter vår mening er sentral i forhold til kommunens virksomhet og økonomiske stilling pr 31. desember. Vi vil også omtale utvalgte forhold som er fremkommet gjennom det ordinært revisjonsarbeidet som vi anser som vesentlige i forhold til forståelsen av årsregnskapet.

1. Overordnet om årets resultat og stilling

Driftsregnskapet

Netto driftsresultat skal i utgangspunktet gjenspeile differansen mellom kommunens løpende inntekter og utgifter gjennom året, i motsetning til regnskapsmessig mer- eller mindreforbruk (bunnlinjen) som kun måler økonomisk avvik i forhold til et budsjett i balanse.

Regnskapsført netto driftsresultat for regnskapsåret 2016 er positivt og utgjør kr 24,7 mill., mot revidert budsjett på minus kr 2,9 mill. KMD anbefaler et forholdstall for netto driftsresultat på minst 1,75 % av sum driftsinntekter. Kommunens tall utgjør 5,9 % for 2016. Vi gjør derimot oppmerksom på at et positivt netto driftsresultat ikke nødvendigvis betyr at kommunens økonomi har hatt en positiv drift i regnskapsåret.

Netto driftsresultat i kommunesektoren inkluderer øremerkede tilskudd og utgifter som skal avsettes til, eller dekkes av, bundet driftsfond. Dette er økonomiske midler som kommunestyret ikke kan disponere. Justert for netto avsetning til bundet driftsfond med kr 9,4 mill., blir korrigert netto driftsresultat redusert til kr 15,3 mill.

Etter bruk og avsetning til fond, ble driftsregnskapet avsluttet med et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 17,3 mill. Endring i kommunens økonomiske handlefrihet må derimot vurderes mot endring i disposisjonsfond under egenkapitalen i balansen, alternativt netto bruk/avsetning til disposisjonsfond i driftsregnskapet (se eget avsnitt om fondsmidler).

Investeringsregnskapet

Investeringsregnskapet er gjort opp i balanse. Udekket beløp fra 2015 på 16,6 mill. er dekt inn med bruk av lån.

F.o.m. regnskapsåret 2014 ble merverdiavgiftskompensasjon knyttet til investeringer i sin helhet inntektsført direkte i investeringsregnskapet. Fra 1. januar 2014 ble også kommunelovens § 50 endret slik at kommunens låneopptak til investeringsformål nå skal være netto, dvs. uten merverdiavgift.

Pensjonsordning og premieavvik

Grunnleggende kommunale regnskapsprinsipper tilsier at alle inntekter og innbetalinger, samt utgifter og utbetalinger, skal framgå av bevilgningsregnskapet (drifts- eller investeringsregnskapet). Dette betyr at kommunen skal utgiftsføre sine betalinger til pensjonspremie (ordinær premie og reguleringspremie) i sitt driftsregnskap som sin pensjonsutgift. Dvs. pensjonsutgift = betalt pensjonspremie! Regnskapsforskriftens § 13-4 sier derimot at kommunen skal utgiftsføre aktuarens beregnede netto pensjonskostnad, dvs. uavhengig av hva kommunen faktisk har betalt i total pensjonspremie, bestemmelsen er derfor ikke i tråd med de grunnleggende kommunale regnskapsprinsippene.

Korrigeringen av premiebetalingene i driftsregnskapet for å oppnå «korrekt» utgiftsføring av pensjon iht. § 13-4, omtales som *premieavvik*. Dette kan være positivt eller negativt:

- Kommunens premiebetaling er høyere enn aktuarens beregnede netto pensjonskostnad; driftsregnskapet må korrigeres med en inntektsføring (positivt premieavvik)
- Kommunens premiebetaling er lavere enn aktuarens beregnede netto pensjonskostnad; driftsregnskapet må korrigeres med en ekstra utgiftsføring (negativt premieavvik)

Premieavviket er i realiteten det samme som en periodisering av pensjonsutgiftene. Dvs. at kommunens faktiske utgiftsføring (pensjonskostnaden) skal måles mot aktuarens beregning i stedet for det som faktisk betales til pensjonsordningen. Differansen må derfor bokføres i driftsregnskapet med motpost i balansen. Premieavviket er derfor ingen inntekt (evt. utgift), men en korreksjonspostering for at kommunens driftsregnskap skal vise «korrekt» kostnad i forhold til aktuarens beregnede netto pensjonskostnad. Dette tilsier at kommunens faktiske premiebetaling ikke påvirker kommunens utgiftsføring i driftsregnskapet.

Utgiftsføring av et positivt premieavvik (eller inntektsføringen av et negativt premieavvik) gjøres i utgangspunktet med 1/15 av akkumulert premieavvik pr år i driftsregnskapet (amortisering). Dette er i tråd med Forskrift om årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner § 13-4. For premieavvik oppstått i 2011 og senere, er amortiseringsperioden redusert til 10 år. Tilsvarende amortiseringstid for premieavvik oppstått i 2014 og senere, er redusert til 7 år.

Akkumulert positivt netto premieavvik i kommunens balanse pr. 31. desember 2016 utgjør kr 15,6 mill. inkludert arbeidsgiveravgift. Dette betyr at tilsvarende beløp er gjenstand for utgiftsføring i kommunens driftsregnskap over de kommende 7 - 10 år, uten tilhørende finansiering.

Positivt premieavvik utgjør m.a.o. en inntektsføring uten tilhørende kontantstrøm og er et unntak fra hovedregelen om regnskapsføring av inntekter iht. god kommunal regnskapsskikk. I den grad kommunen disponerer regnskapsførte inntekter som er uten kontantstrøm (eks. positivt premieavvik), kan dette medføre en forverring av likviditet og økonomisk stilling.

Likviditet

Kommunelovens § 52 krever at kommunene skal ha midler nok til å dekke sine betalingsforpliktelser ved forfall.

Likviditet måles ved å se på forholdet mellom balanseførte verdier for *omløpsmidler* og *kortsiktig gjeld*, justert for midler og gjeld uten kontantstrøm (eksempelvis premieavvik). Omløpsmidler består av

kortsiktige fordringer, omløpsaksjer samt kasse og bankkonti. Basert på kommunens balanseførte verdier pr. 31. desember 2016 utgjør forholdstallet 3,1 (det anbefales et forholdstall på minst 1).

Dersom andel av førstkommende års avdrag og tilhørende renter på langsiktig gjeld ikke er tatt hensyn til i beregningen over, er det også fornuftig å inkludere denne forpliktelsen som kortsiktig gjeld. Forholdstallet vil da svekkes.

Fondsmidler/egenkapital

For å ivareta en viss økonomisk handlefrihet, bør kommunene ha frie driftsfond av en viss størrelse for å kunne møte endringer i rammebetingelser omkring driften. Egenkapitalen består av frie og bundne (øremerkede) drifts- og investeringsfond, hvor kommunestyret kun har kontroll over de frie fondene. Regnskapsmessig mer-/mindreforbruk bør også medtas ved vurderingen av frie fond pr 31.12.

Frie fondsmidler knyttet til drift pr 1. januar 2016 utgjorde kr 5,1 mill. (disposisjonsfond + mindreforbruk 2015), mens tilsvarende saldo pr. 31. desember 2016 er positiv med kr 20,4 mill. (disposisjonsfond + mindreforbruk 2016). Dette tilsvarer en økning på kr 15,3 mill. gjennom året. Kommunen har m.a.o. blitt kr 15,3 mill. «rikere» i løpet av 2016.

Lånegjeld

Kommunens totale lånegjeld, inkludert formidlingslån, utgjør kr 458 mill. pr. 31. desember 2016, og er økende. Renter og avdrag på investeringslån utgiftsføres i kommunens driftsregnskap over avtalt nedbetalingstid.

Netto lånegjeld er definert som kommunens langsiktige gjeld fratrukket restgjeld på formidlingslån og ubrukte lånemidler. Netto lånegjeld anses derfor å være den størrelsen som gir best uttrykk for den lånegjelden kommunen må betjene med sine ordinære driftsinntekter. Netto lånegjeld utgjør kr 401 mill., mens driftsinntektene utgjør kr 415,8 mill. Dette gir en gjeldsgrad på 96 %.

Kommunelovens § 50 pålegger kommunene å utgiftsføre et minimumsavdrag i sitt driftsregnskap. Dette beregnes forholdsmessig basert på at lånegjeld knyttet til bokførte anleggsmidler skal avdras i takt med økonomisk levetid for anleggsmidlene. Beregnet minsteavdrag skal utgiftsføres i driftsregnskapet uavhengig av om det faktisk er betalt eller ikke.

Birkenes kommune benytter rentebytteavtaler som et ledd i sin rentesikring. Bruk av sikringsinstrumenter er regulert i kommunens finansreglement. I 2016 har kommunen hatt rentebytteavtaler knyttet til kr 96 mill. av sin låneportefølje, hvor kommunen betaler en fast rente til banken, mens banken betaler flytende rente tilbake (NIBOR 3 md.). Rentedifferansen gjør at rentesikringen har kostet kommunen ca. 1,5 millioner i 2016.

2. Revisjonens innhold og angrepsvinkel

Vi har innrettet vårt arbeid for å kunne planlegge og gjennomføre revisjonen på en måte som sikrer at årsregnskapet ikke inneholder vesentlige feil. Arbeidet er gjennomført ved å innhente informasjon, gjennomføre analyser, utføre kontroller av utvalgte transaksjoner og rutiner, for deretter å vurdere risikoen for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. En slik risikovurdering tar også hensyn til den interne kontrollen som er relevant for kommunens utarbeidelse av årsregnskapet. Vår oppgave omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Vi skal også påse at budsjettbeløpene i årsregnskapet er i tråd med regulert budsjett, basert på gyldige vedtak, og at vesentlige avvik mellom regnskap og budsjett er kommentert i årsberetningen. Videre skal vi vurdere om opplysninger i årsberetningen om årsregnskapet er konsistente med årsregnskapet.

3. Skjønnsmessige vurderinger

Avleggelse av regnskap innebærer at det må gjøres skjønnsmessige vurderinger. Vi har gjennomgått og vurdert slike forhold i kommunen, for å sikre at behandlingen er i tråd med god kommunal regnskapsskikk.

4. Øvrige forhold

Nærmere om økonomisk stilling pr 31.12

Ved utgangen av 2016 utgjør netto premieavvik i balansen kr 15,6 mill., mens kommunens frie driftsfond, disposisjonsfond inkludert årets mindreforbruk, utgjør kr 20,4 mill. Som tidligere omtalt er inntektsføringen av premieavviket i strid med de grunnleggende prinsippene for kommuneregnskapet, men i tråd med regnskapsforskriften. Resultatet av netto inntektsføring av positive premieavvik, er at kommunens driftsresultat blir tilsvarende høyere, til tross for at pengene allerede er benyttet til pensjonspremiebetaling. Akkumulert premieavvik i balansen utgjør derfor ikke en pengefordring, men en utsatt utgiftsføring i regnskapet som trenger finansiering. Når kommunen ikke har satt av midler til fond for å dekke denne forpliktelsen i sitt regnskap, må disposisjonsfond pr 31.12 korrigeres for netto balanseført premieavvik for å kunne synliggjøre kommunens faktiske økonomiske handlingsrom. Resultatet blir da at frie fond i realiteten bare er positivt med kr 4,8 mill. ved utgangen av 2016.

Kommunen har høy lånegjeld i forhold til driftsinntekter og antall innbyggere, og det er kommunens driftsinntekter som skal betjene denne lånegjelden. Ved utgangen av 2016 utgjør kommunens lånegjeld knyttet til investeringer, litt under kommunens driftsinntekter, og tilsier at en forholdsmessig stor andel av driftsinntektene vil måtte gå med til å dekke renter og avdrag i årene framover.

Finansielle plasseringer

Kommunens finansielle plassering, etter salg av aksjer i Agder Energi AS, klassifiseres som et markedsbasert finansielt omløpsmiddel (MFO) iht. regnskapsforskriften for kommuner. Slike plasseringer skal verdsettes til virkelig verdi i balansen pr 31. desember, dvs. antatt omsetningsverdi på tidspunkt for avleggelse av årsregnskapet. Dette tilsier at endring i balanseverdi fra 1. januar til 31. desember, uavhengig av realisert eller urealisert gevinst/tap, vil påvirke kommunens finansposter og netto driftsresultat.

Porteføljen er verdsatt til kr 68,2 mill. pr 31. desember 2016. Kommunen har hatt en netto bokført avkastning på kr 3,3 mill. i 2016, mens nettoeffekten av kjøp og salg gjennom året har tilført kommunen 3,5 millioner i bankmidler.

I motsetning til ordinær pengeplassering i bank, vil verdipapirer og lignende alltid være følsom for svingninger i både avkastning og verdsettelse. Dette tilsier at kommunens finansplassering i framtiden kan gi kommunen et lavere økonomisk bidrag til driften, eller i verste fall, et økonomisk tap som påvirker driftsresultatet negativt. Kommunen må selv vurdere om et slikt tap er å anse som vesentlig i forhold til kommunelovens § 52, 3. ledd, dvs. om forvaltningen medfører at kommunen utsettes for vesentlig finansiell risiko.

5. Revisjonsberetningen 2016

Vi har revidert kommunens årsberetning og årsregnskap for 2016, og har avgitt revisjonsberetning uten merknader – dvs. ren beretning.

Med vennlig hilsen

Ketil Raknes
Oppdragsansvarlig revisor

Øyvind Nilsen
Hovedrevisor

Kopi: Ordfører
Rådmann